

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

Zuzana Hrnčířová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Odvětvová a podniková resilience v kontextu pandemické krize na území EU

Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Zuzana Hrnčířová**
Osobní číslo: **E21299**
Studijní program: **B0413A050008 Ekonomika a management**
Specializace: **Ekonomika a provoz podniku**
Téma práce: **Odvětvová a podniková resilience v kontextu pandemické krize na území EU**
Zadávací katedra: **Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je zhodnotit ekonomickou resilienci vybraných odvětví a velikostních skupin podniků Evropské unie a navrhnout doporučení pro podnikovou praxi. Práce se zaměřuje především na vztah mezi vývojem odvětví a podniků v době pandemie Covid-19.

Osnova:

- Základní pojmy z oblasti ekonomické resilience.
- Analýza vybraných odvětví a velikostních skupin podniků EU.
- Formulace závěrů a doporučení.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- BLAŽEK, J., & UHLÍŘ, D. (2020). *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80246-4566-7.
- DIVIÁK, T., ŠLERKA, J., ŠMÍD, M., & ZAJÍČEK, M. (2023). *Rok s pandemií covid-19: Reflexe v poločase*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-5273-3.
- FOTR, J., VACÍK, E., SOUČEK, I., ŠPAČEK, M., & HÁJEK, S. (2020). *Tvorba strategie a strategické plánování – Teorie a praxe*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-2499-2.
- KISELÁKOVÁ, D., & ŠOLTÉS, M. (2018). *Modely řízení finanční výkonnosti v teorii a praxi malých a středních podniků*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0680-6.
- STRAKOVÁ, J., VÁCHAL J. & kol. (2020). *Malé a střední podniky v ČR: současnost a vize*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-1666-9.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Ondřej Svoboda, Ph.D.**
Ústav podnikové ekonomiky a managementu

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2023**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2024**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Michaela Kotková Strítěská, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

V Pardubicích dne 1. září 2023

Prohlašuji:

Práci s názvem Odvětvová a podniková resilience v kontextu pandemické krize na území EU jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2024

Zuzana Hrnčířová v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat Ing. Ondřeji Svobodovi, Ph.D. za poskytnuté informace a vzácné rady, které byly pomocí pro zpracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu v posledních dnech dokončování dané bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se zaměřuje na odvětvovou a podnikovou ekonomickou odolnost na území Visegrádské čtyřky, tzn. České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska, v době pandemické a hospodářské krize. Cílem bakalářské práce je zhodnotit ekonomickou odolnost vybraných odvětví a velikostních skupin podniků na daném území. Práce se zaměřuje na vývoj časových řad počtu podniků dle velikostních skupin a vývoj zaměstnanosti nejvíce zasažených odvětví v době pandemie Covid-19.

KLÍČOVÁ SLOVA

Ekonomická odolnost, vývoj podniků, ekonomické odvětví, pandemie Covid-19, hospodářská krize

TITLE

Sectoral and corporate resilience in the context of a pandemic crisis on EU territory

ANNOTATION

The bachelor thesis focuses on the sectoral and corporate economic resilience in the territory of the Visegrad Four, i.e. the Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia, during the pandemic and economic crisis. The aim of the bachelor thesis is to evaluate the economic resilience of selected industries and enterprise size groups in given territory. The thesis focuses on the development of time series of the number of enterprises by size groups and employment development of the most affected sectors during the period of the Covid-19 pandemic.

KEYWORDS

Economic resilience, business development, economic sector, Covid-19 pandemic, economic crisis

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK.....	8
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	10
ÚVOD.....	13
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	14
1.1 Podnikatel, podnikání a podnik.....	14
1.2 Malé a střední podniky	16
1.3 Sektor a odvětví ekonomiky.....	17
2 PANDEMIE COVID-19 A HOSPODÁŘSKÁ KRIZE.....	20
2.1 Dopady pandemie Covid-19	20
2.2 Kompenzační programy za pandemie Covid-19.....	22
2.3 Hospodářská krize z roku 2008.....	25
3 REGION, KLASIFIKACE REGIONŮ A EKONOMICKÁ ODOLNOST	26
3.1 Klasifikace regionů podle NUTS	26
3.2 Ekonomická odolnost.....	31
4 ANALÝZA ODVĚTVOVÉ A PODNIKOVÉ RESILIENCE NA ÚZEMÍ V4	32
4.1 Vývoj odvětví ve vybraných státech	33
4.2 Ekonomická odolnost podniků dle odvětví.....	35
4.2.1 EO v odvětví: Zemědělství, lesnictví a rybářství [A].....	37
4.2.2 EO v odvětví: Obchod, doprava, ubytování a stravování [G-I].....	42
4.2.3 EO v odvětví: Průmysl (bez stavebnictví) [B-E]	47
4.2.4 EO v odvětví: Umění, zábava a rekreace a všechny ostatní činnosti [R-U].....	52
4.3 Vývoj podniků dle velikostních skupin.....	57
4.4 Ekonomická odolnost podniků dle velikostních skupin.....	60
4.5 Rozhovor, shrnutí a formulace doporučení a návrhů	64
4.5.1 Řízený rozhovor s vybraným podnikem.....	64
4.5.2 Shrnutí a formulace doporučení a návrhů.....	65
ZÁVĚR	66
POUŽITÁ LITERATURA	68
SEZNAM PŘÍLOH.....	73

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1: Životní cyklus podniku	15
Obrázek 2: Mapa České republiky – klasifikace území dle NUTS	28
Obrázek 3: Mapa Maďarska – klasifikace území dle NUTS	29
Obrázek 4: Mapa Polska – klasifikace území dle NUTS.....	30
Obrázek 5: Mapa Slovenska – klasifikace území dle NUTS.....	31
Obrázek 6: Ekonomická odolnost odvětví A v České republice dle zaměstnanosti.....	38
Obrázek 7: Ekonomická odolnost odvětví A v Maďarsku dle zaměstnanosti.....	39
Obrázek 8: Ekonomická odolnost odvětví A v Polsku dle zaměstnanosti	40
Obrázek 9: Ekonomická odolnost odvětví A na Slovensku dle zaměstnanosti.....	41
Obrázek 10: Ekonomická odolnost odvětví A ve V4 z hlediska zaměstnanosti	42
Obrázek 11: Ekonomická odolnost odvětví G–I v České republice dle zaměstnanosti	43
Obrázek 12: Ekonomická odolnost odvětví G–I v Maďarsku dle zaměstnanosti	44
Obrázek 13: Ekonomická odolnost odvětví G–I v Polsku dle zaměstnanosti	45
Obrázek 14: Ekonomická odolnost odvětví G–I na Slovensku dle zaměstnanosti.....	46
Obrázek 15: Ekonomická odolnost odvětví G–I ve V4 dle zaměstnanosti	47
Obrázek 16: Ekonomická odolnost odvětví B–E v České republice dle zaměstnanosti	48
Obrázek 17: Ekonomická odolnost odvětví B–E v Maďarsku dle zaměstnanosti.....	49
Obrázek 18: Ekonomická odolnost odvětví B–E v Polsku dle zaměstnanosti	50
Obrázek 19: Ekonomická odolnost odvětví B–E na Slovensku dle zaměstnanosti.....	51
Obrázek 20: Ekonomická odolnost odvětví B–E ve V4 dle zaměstnanosti	52
Obrázek 21: Ekonomická odolnost odvětví R–U v České republice dle zaměstnanosti	53
Obrázek 22: Ekonomická odolnost odvětví R–U v Maďarsku dle zaměstnanosti	54
Obrázek 23: Ekonomická odolnost odvětví R–U v Polsku dle zaměstnanosti.....	55
Obrázek 24: Ekonomická odolnost odvětví R–U na Slovensku dle zaměstnanosti	56
Obrázek 25: Ekonomická odolnost odvětví R–U ve V4 dle zaměstnanosti	57

Tabulka 1: Přehled sekcí dle klasifikace NACE:.....	19
Tabulka 2: Úrovně NUTS s vymezenými hranicemi počtu obyvatel.....	27
Tabulka 3: Vývoj sektorů v ČR z hlediska zaměstnanosti v letech 2007–2022.....	33
Tabulka 4: Vývoj sektorů v Maďarsku z hlediska zaměstnanosti v letech 2007–2022.....	34
Tabulka 5: Vývoj sektorů v Polsku z hlediska zaměstnanosti v letech 2007–2022.....	34
Tabulka 6: Vývoj sektorů na Slovensku z hlediska zaměstnanosti v letech 2007–2022.....	35
Tabulka 7: Pořadí resilience odvětví ve V4 za pandemie dle zaměstnanosti.....	36
Tabulka 8: Pořadí resilience odvětví ve V4 za hospodářské krize dle zaměstnanosti.....	36
Tabulka 9: Vývoj podniků s 0 zaměstnanci ve státech V4 v letech 2008–2020.....	58
Tabulka 10: Vývoj podniků s 1-4 zaměstnanci ve státech V4 v letech 2008–2020.....	59
Tabulka 11: Vývoj podniků s 5-9 zaměstnanci ve státech V4 v letech 2008–2020.....	59
Tabulka 12: Vývoj podniků s 10 a více zaměstnanci ve státech V4 v letech 2008–2020.....	60
Tabulka 13: Pořadí resilience podniků dle zaměstnanců za pandemie v odvětvích.....	61
Tabulka 14: Pořadí resilience podniků dle zaměstnanců za hospodářské krize v odvětvích ...	61

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

A	Odvětví: Zemědělství, lesnictví a rybolov
B	Odvětví: Těžba a dobývání
C	Odvětví: Zpracovatelský průmysl
CZ	Česká republika
CZ01	Praha
CZ02	Střední Čechy
CZ03	Jihozápad
CZ04	Severozápad
CZ05	Severovýchod
CZ06	Jihovýchod
CZ07	Střední Morava
CZ08	Moravskoslezsko
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností České republiky
CZ-NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek pro Českou republiku
ČKAIT	Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
D	Odvětví: Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu
E	Odvětví: Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi
EO	Ekonomická odolnost
EU	Evropská unie
F	Odvětví: Stavebnictví
G	Odvětví: Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel
H	Odvětví: Doprava a skladování
HDP	Hrubý domácí produkt
HSS	Hospodářská a sociální soudržnost
HU	Maďarsko

HU10	Közép-Magyarország (NUTS 2013 - Budapest a Pest) (Střední Maďarsko)
HU21	Közép-Dunántúl (Střední Zadunají)
HU22	Nyugat-Dunántúl (Západní Zadunají)
HU23	Dél-Dunántúl (Jižní Zadunají)
HU31	Észak-Magyarország (Severní Maďarsko)
HU32	Észak-Alföld (Severní Velká nížina)
HU33	Dél-Alföld (Jižní Velká nížina)
I	Odvětví: Ubytování, stravování a pohostinství
ISIC	Integrovaný systém klasifikace odvětví Spojených národů
J	Odvětví: Informační a komunikační činnosti
K	Odvětví: Peněžnictví a pojišťovnictví
L	Odvětví: Činnosti v oblasti nemovitostí
LAU	Místní správní jednotka
M	Odvětví: Profesní, vědecké a technické činnosti
MSP	Malé a střední podniky
N	Odvětví: Administrativní a podpůrné činnosti
NACE	Klasifikace ekonomických činností
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
NUTS 0	Stát
NUTS 1	Území státu
NUTS 2	Regiony soudržnosti
NUTS 3	Kraje
O	Odvětví: Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
P	Odvětví: Vzdělávání
PL	Polsko
PL21	Malopolskie (Malopolsko)
PL22	Slaskie (Slezsko)
PL41	Wielkopolskie (Velkopolsko)
PL42	Zachodniopomorskie (Západopomořansko)
PL43	Lubuskie (Lubuško)
PL51	Dolnoslaskie (Dolnoslezsko)
PL52	Opolskie (Opolsko)

PL61	Kujawsko-Pomorskie (Kujavsko-pomořsko)
PL62	Warmińsko-Mazurskie (Varmijsko-mazursko)
PL63	Pomorskie (Pomořsko)
PL71	Lódzkie (Lodžsko)
PL72	Swietokrzyskie (Svatokřížsko)
PL81	Lubelskie (Lublinsko)
PL82	Podkarpackie (Podkarpatsko)
PL84	Podlaskie (Podlesko)
PL91	Warszawski stołeczny
PL92	Mazowiecki regionalny
Q	Odvětví: Zdravotnictví a sociální péče
R	Odvětví: Kulturní, zábavní a rekreační činnosti
S	Odvětví: Ostatní činnosti
SK	Slovensko
SK01	Bratislavský kraj
SK02	Západní Slovensko
SK03	Střední Slovensko
SK04	Východní Slovensko
SK-NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek pro Slovensko
SR	Slovenská republika
T	Odvětví: Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu
U	Odvětví: Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů
UNDRR	United Nations Office for Disaster Risk Reduction
UNIHOST	Sdružení podnikatelů v pohostinství, stravovacích a ubytovacích službách ČR
USA	Spojené státy americké
V4	Visegrádská čtyřka

ÚVOD

Pandemie Covid-19, se kterou se vážou roky 2019 až 2023, ovlivnila ekonomiku celého světa. Zavádění různých vládních opatření týkajících se jak běžných obyvatel, tak i podniků, významně omezila v této době podnikatelskou činnost ekonomických subjektů. Tím se ekonomická situace ve všech státech zhoršila. I když už se v současné době tržní ekonomika ve většině zemích dostala na původní úroveň, jakou měla před pandemií, ekonomika České republiky se z dopadů ještě zcela nevzpamatovala. Přestože byla pandemie Covid-19 v květnu 2023 prohlášena za ukončenou, stále se zde dané onemocnění nachází a kdykoli může dojít k opětovnému rozšíření.

Rešeršní část bakalářské práce bude rozdělena do 3 kapitol. První kapitola bude vymezovat základní pojmy v podobě podnikatele, podnikání a podniku, dále se zde bude definovat odvětví a jeho členění. Druhá kapitola se bude zabývat problematikou pandemické krize Covid-19, jejími dopady a vládou vydanými kompenzačními programy. Zabrousí se zde i k tématu hospodářské krize z roku 2008. Ve třetí kapitole bude vymezen region a jeho členění podle NUTS a dále se zde bude definovat pojem ekonomické resilience.

Empirická část bakalářské práce se bude zabývat analýzou ekonomické odolnosti odvětví a podniků. První část se bude zabývat analýzou vývoje odvětví a jejich ekonomickou odolností z hlediska počtu pracujících lidí ve vybraných odvětvích. Druhá část bude zaměřena na analýzu vývoje podniků dle velikostních skupin podle počtu zaměstnanců a jejich ekonomické odolnosti v rámci vybraných odvětví. Analýza se bude provádět na období pandemické a hospodářské krize, a to nejlépe v letech 2007–2022, které negativně ovlivnily podnikatelské činnosti ekonomických subjektů. Zároveň bude zahrnovat vztah mezi vývojem odvětví a velikostních skupin podniků. Poslední pasáž empirické části se bude zabývat řízeným rozhovorem s vybraným podnikem, který spadá do odvětví nejvíce zasažených v rámci pandemie Covid-19.

Cílem bakalářské práce je zhodnotit ekonomickou odolnost vybraných odvětví a dále velikostních skupin podniků na území Visegrádské čtyřky, která se skládá ze 4 středoevropských zemí, kterými jsou Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko. Tato odolnost se bude zkoumat na základě počtu pracujících lidí v daném odvětví a na základě velikostních skupin podniků podle počtu zaměstnanců. Práce se zaměřuje na vývoj časových řad počtu podniků dle velikostních skupin a vývoj zaměstnanosti nejvíce zasažených odvětví v době pandemie Covid-19. Výzkumná otázka: Která odvětví a velikostní odvětví jsou nejvíce odolná?

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

První kapitola se zabývá vymezením základních pojmů, které se týkají obecně podnikatele, podnikání a podniku a jeho členění. Dále se zabývá definováním pojmů sektor a odvětví tržní ekonomiky.

1.1 Podnikatel, podnikání a podnik

Činnost podnikání je v České republice upravena několika právními předpisy. Mezi základní zákony lze zařadit

- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník;
- zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstev (zákon o obchodních korporacích);
- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon);
- a zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (Martinovičová, a kol., 2016).

Občanský zákoník definuje pojem podnikatel jako osobu, která „samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku“ (Česko, 2012).

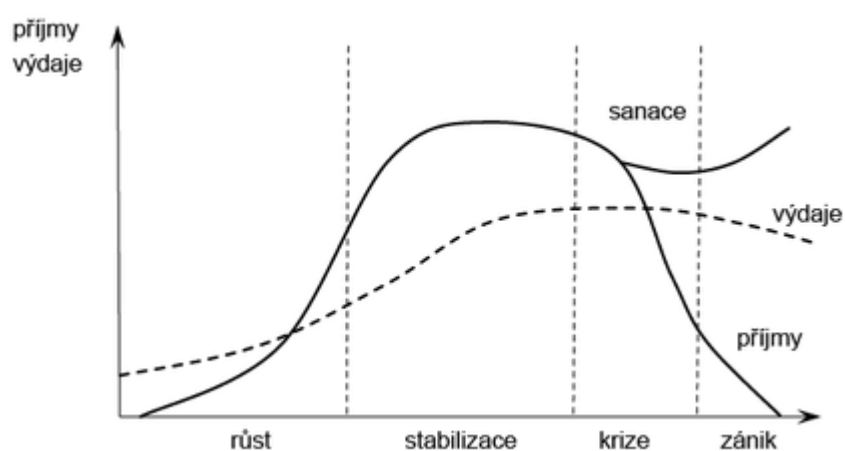
Z výše uvedené definice lze pojem podnikání vymežit jako soustavnou činnost, kterou vykonává podnikatel samostatně na vlastní účet a odpovědnost pro dosažení zisku. Podnikatelé mohou být jak právnické osoby, tak osoby fyzické. Právnické osoby podnikají jako organizace, zatímco fyzická osoba podniká jako člověk pod svým vlastním jménem. Rozdílem u těchto dvou typů podnikání je forma ručení. Fyzické osoby ručí celým svým majetkem na rozdíl od právnických osob, které ručí majetkem dané firmy. Další odlišnosti se nachází ve výši dani z příjmů a vedení účetnictví (Česko, 2012).

Podnik lze charakterizovat jako soubor hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání. Jedná se o subjekt, který vykonává hospodářskou činnost bez ohledu na jeho právní normu. Podnik se skládá z věcí, práv a jiných majetkových hodnot, které jsou majetkem podnikatele (Bugri a Pribišová, 2017).

Životní cyklus podniku

Působení daného podniku na trhu je časově ohraničeno začátkem a koncem jeho podnikání. Životním cyklem podniku se nazývá období od zrodu podniku až po jeho zánik. Neznamena však, že podnik musí projít všemi fázemi. Cílem podniku je udržet se co nejdéle na trhu,

tz. že se snaží předejít poslední fázi, a to zániku (Synek a Kislingerová, 2010). Níže uvedený graf (Obr. č. 1) znázorňuje jednotlivé fáze životního cyklu podniku. Křivka zobrazuje, jak se podnik vyvíjí v konkrétních fázích. Na grafu není písemně zaznamenána počáteční fáze, kterou nazýváme založení daného podniku. Na založení následně navazuje růst podniku a určitá stabilita na daném trhu, dále může nastat krize. V této fázi záleží, jak si s daným problémem podnik poradí. Z toho důvodu může dojít k zániku podniku nebo naopak k sanaci neboli ozdravení podniku. Tím se cyklus podniku opakuje (Vochozka a Mulač, 2012). Záleží, v jaké fázi se podnik právě nachází, protože tím se pak dané podniky liší. Například každý podnik má v každé fázi jiné nároky na zdroje financování (Fotr a kol., 2020).

Obrázek 1: Životní cyklus podniku

Zdroj: Vochozka a Mulač, 2012

Pokud chce podnik přežít, musí sledovat okolí, kterým je podnik obklopen a předpovídat jeho chování. Dále musí zjišťovat, jaké dopady by tímto chováním mohly nastat (Bugri a Pribišová, 2017). Okolí podniku je jeden z nejdůležitějších aspektů, na které by si měl dávat podnik zřetel. Dané okolí může podnik omezovat, ale především by se v něm měly hledat příležitosti jako např. mezery na trhu, které lze obsadit. Kdo uvidí příležitost jako první, získává konkurenční výhodu, a tím také lepší postavení mezi ostatními podniky (Martinovičová a kol., 2019).

Okolí podniku lze dělit na prvky, u kterých dochází k interakci a tím ovlivňují daný podnik. Martinovičová a kol. (2019) jako nejdůležitější prvky udávají:

- geografické okolí – poloha podniku, globalizace, logistika nákupu a prodej;
- technologické okolí – rozvoj techniky v podniku a její účinky;
- sociální okolí – sociální potřeby okolí, sociální potřeby zaměstnanců a sociální dopady činnosti podniku;

- politické a právní okolí – zájmy politických stran;
- ekonomické okolí – celosvětově konkurenční prostředí, trhy zásob a odbytu, ostatní ekonomické subjekty, finanční ústavy, stát;
- ekologické okolí – ekologizace;
- etické okolí – podniková etika;
- kulturně-historické okolí – celkový stupeň vzdělanosti a úroveň kultury obyvatelstva.

1.2 Malé a střední podniky

Malé a střední podniky zastávají klíčovou a nedílnou roli v evropské ekonomice, kde působí jak v roli prodávajícího, tak rovněž nakupujícího. Představují zdroj volných pracovních míst, dále jsou schopni kladně ovlivňovat podnikatelskou vizi a pozitivně stimulovat zaměstnanost konkurenci v evropských zemích. Malé a střední podniky lze nazvat nejpočetnější skupinou podniků, představují více než 99,8 % všech podniků v EU (Straková a kol., 2020).

Pojem malé a střední podniky (MSP) má v praxi převládající využití, i když není přesně určená horní hranice vymezení těchto podniků. Proto MSP nejde jednotně definovat a lze rozlišit více možností klasifikace pro vymezení daného pojmu. Podniky lze rozčlenit na velké, střední a malé podle více kritérií. Mezi nejčastější kritérium se řadí počet zaměstnanců, další kritéria mohou být např. výše majetku nebo roční obrat (Synek a Kislingerová, 2010).

Straková a kol. (2020) klasifikuje podniky do tří skupin podle počtu zaměstnanců:

- **malé podniky** – do 20 zaměstnanců,
- **střední podniky** – do 100 zaměstnanců,
- **velké podniky** – 100 a více zaměstnanců.

Na základě doporučení komise EU se podniky dělí podle počtu zaměstnanců, ročního obratu, hodnoty majetku a nezávislosti rovněž do tří skupin:

- **mikropodniky** – do 10 zaměstnanců, kde obrat nebo celková bilance nepřesahuje 2 miliony EUR;
- **malé podniky** – do 50 zaměstnanců, kde obrat nebo celková bilance nepřesahuje 10 milionů EUR;
- **střední podniky** – do 250 zaměstnanců, kde obrat nepřesahuje 50 milionů EUR nebo celková bilance nepřesahuje 43 milionů EUR (EU, 2015)

Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání vymezuje pojem MSP také do 3 skupin:

- **drobný podnikatel** – méně než 10 zaměstnanců a rozsah aktiv do 180 milionů Kč nebo má čistý obrat za poslední uzavřené účetní období do 250 milionů Kč;
- **malý podnikatel** – méně než 50 zaměstnanců, rozsah aktiv do 180 milionů Kč nebo má čistý obrat za poslední uzavřené účetní období do 250 milionů Kč;
- **malý a střední podnikatel** – méně než 250 zaměstnanců, jeho aktiva do 980 milionů Kč nebo má čistý obrat za poslední uzavřené účetní období do 1 450 milionů Kč (Straková a kol., 2020).

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti definuje pojem MSP do dvou skupin:

- **malé organizace** – do 25 zaměstnanců,
- **organizace** – 25 a více zaměstnanců (Česko, 1992).

1.3 Sektor a odvětví ekonomiky

Národní hospodářství představuje ekonomiku celé země. Skládá se ze systému subjektů a ekonomicko-sociálních vazeb mezi nimi, které byly vytvořeny s cílem produkce zboží a služeb spotřebiteli. Makroekonomické pojetí národního hospodářství vymezuje tzv. třísektorový model, který je tvořen ze:

- **sektoru domácností** – jednotlivci nebo rodiny,
- **sektoru firem** – podnikatelské subjekty,
- vládního sektoru neboli **veřejného sektoru**.

Zde se objevuje občanský sektor, který se prolíná všemi třemi výše uvedenými sektory, do kterého spadají neziskové organizace (Tetřevová, 2011).

Sektorem se nazývá část ekonomiky země, tzn. část národního hospodářství, do níž je ekonomika z různých hledisek rozčleněna. Dále lze národní hospodářství rozčlenit na:

- **primární sektor** – podniky prvovýroby (zemědělství, lesnictví, těžební průmysl),
- **sekundární sektor** – podniky druhovýroby (strojírenství, potravinářský a textilní průmysl),
- **terciární sektor** – nevýrobní podniky, podniky zaměřující se na služby (obchod, doprava, banky a další) (Synek a Kislingerová, 2010).

Podle Synka a Kislingerové (2010) se tradiční členění ekonomiky rozděluje na 3 hlavní sektory:

- **sektor zemědělství** (A – agriculture) – vlastní zemědělství, lesnictví a rybolov;
- **sektor průmyslu** (I – industry) – těžební a zpracovatelský průmysl, výroba a distribuce elektrické energie, plynu a vody, stavebnictví;
- **sektor služeb** (S – services) – obchod, peněžnictví a pojišťovnictví, doprava, skladování a spoje, školství, zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti a ostatní činnosti.

„Hospodářskými odvětvími se rozumí části národního hospodářství, produkující určitou skupinu výrobků či služeb stejných nebo si podobných“ (Novotný, 2007, s. 16).

Stejně jako podnik, také odvětví má určité fáze životního cyklu. Podle dané fáze, ve které se podnik nachází, lze odhadovat tržby, ziskovost i ceny akcie. Štýbr a kol. (2011) rozeznává 4 fáze životního cyklu odvětví:

1. pionýrská fáze – počátek podniku s novými produkty a službami, vysoká poptávka a vysoké zisky, s tímto je spojeno vysoké riziko krachu (nemá pevné postavení na trhu)
2. rozvojová fáze – dochází ke stabilizaci pozice na trhu, poptávka zůstává poměrně vysoká, jen zisky a tržby rostou pomalejším tempem
3. fáze stability – již silné postavení podniků a zavedené jméno na trhu, snižuje se riziko krachu a vývoj zisku a tržeb je stabilní;
4. fáze útlumu – objem produkce pozvolna klesá, dochází buď k zániku nebo k oživení pomocí inovace, a tím nastává přesun opět do první pionýrské fáze.

Dle citlivosti na hospodářský cyklus se odvětví rozlišují na:

- **cyklická odvětví** – spadají sem podniky, které v období ekonomického růstu evidují zisky a v období útlumu ztráty (podniky vyrábějící luxusní statky, stavebnictví, strojírenství a automobilový průmysl);
- **neutrální odvětví** – spadají sem podniky, na které hospodářský cyklus nemá žádný vliv (podniky zaměřující se na základní potraviny, alkohol, dále tabákový průmysl);
- **anticyklická odvětví** – chovají se opačně než odvětví cyklická (většinou podniky, které se zaměřují na levné náhrady drahých a luxusních statků) (Štýbr a kol., 2011)

Klasifikace NACE

Evropská unie rozčleňuje odvětví dle klasifikace NACE již od roku 1970, která je povinná pro všechny členské státy EU. Jedná se o ucelený systém pro klasifikaci ekonomických činností

a produkce na evropské úrovni. Zkrácený výraz NACE pochází z francouzského názvu „Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes“, jež v českém překladu znamená Obecná nomenklatura ekonomických činností v Evropských společenstvích. Data vzniklá pomocí klasifikace NACE, lze porovnávat v celé EU. Tato data se mohou porovnávat i se světovými daty, avšak s nižší mírou podrobnosti. Systém NACE rozčleňuje každou ekonomickou činnost nebo oblast ekonomických činností do statistických jednotek. Těmto jednotkám lze přiřadit jednotlivé kódy NACE (ČSÚ, 2008a).

Hierarchická struktura NACE je tvořena ze 4 úrovní:

1. **sekce** – označené alfabetickým kódem, tzn. písmenem;
2. **oddíly** – označené dvojmístným číselným kódem;
3. **skupiny** – označené trojmístným číselným kódem;
4. **třídy** – označené čtyřmístným číselným kódem.

Jako příklad se může uvést činnost „výroba cukru“. Výroba cukru se zařídí kódem 10.81, kde 10 je kód oddílu, 10.8 je kód skupiny a 10.81 je kód třídy. Spadá do sekce C, která se v kódu neobjevuje (ČSÚ, 2008a).

V níže uvedené tabulce (Tab. č. 1) je uvedeno rozdělení ekonomických činností dle NACE do jednotlivých sekcí.

Tabulka 1: Přehled sekcí dle klasifikace NACE:

Kód	Název
A	Zemědělství, lesnictví a rybářství
B	Těžba a dobývání
C	Zpracovatelský průmysl
D	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu
E	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi
F	Stavebnictví
G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel
H	Doprava a skladování
I	Ubytování, stravování a pohostinství
J	Informační a komunikační činnosti
K	Peněžnictví a pojišťovnictví
L	Činnosti v oblasti nemovitostí
M	Profesní, vědecké a technické činnosti
N	Administrativní a podpůrné činnosti
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
P	Vzdělávání
Q	Zdravotnictví a sociální péče
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti
S	Ostatní činnosti
T	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu
U	Činnosti extertoriálních organizací a orgánů

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2008a

Propojení NACE s ISIC

ISIC představuje jednu z hlavních složek integrovaného systému klasifikací Spojených národů, která se zaměřuje na reprezentaci ekonomických činností v daném systému. Klasifikace NACE vychází z ISIC. NACE je tvořena tak, aby všechny kategorie na jednotlivých úrovních byly stejné nebo alespoň spadaly do podmnožiny kategorie ISIC. Sekce a oddíly jsou u obou těchto klasifikací shodné. Odlišují se v případě skupin a tříd, kde v NACE jsou dané kategorie tvořeny na základě požadavků Evropské unie (ČSÚ, 2008b).

Pro potřebu národních účtů lze provést sloučení jednotlivých kategorií. V systému národních účtů (SNA) se využívají dvě agregace kategorií ISIC/NACE podle úrovně:

- „vyšší úroveň“ s 10 (resp. 11) kategoriemi – slučování sekcí;
- „střední úroveň“ s 38 kategoriemi – slučování oddílů.

V České republice klasifikace NACE přišla v platnost v lednu 2008 pod názvem CZ-NACE (ČSÚ, 2008b).

2 PANDEMIE COVID-19 A HOSPODÁŘSKÁ KRIZE

Pandemie Covid-19 probíhala po celém světě od prosince 2019. V květnu 2023 byla prohlášena Českou zdravotní organizací za ukončenou. Původce pandemie koronavirus, SARS-CoV-2, byl poprvé objeven v čínském městě Wu-chan a rozšiřoval se dál do okolních států, až postupně zasáhl celý svět. Z důvodu dopadů pandemie Covid-19 byla nařízena plná škála krizových opatření, která byla dle dané situace na určitých územích zpřísnována nebo uvolňována.

Hospodářská krize z roku 2008 je označována za nejhorší ekonomickou katastrofu od Velké hospodářské krize. Světová ekonomika díky ní utrpěla mnoho škod, jejíž následkem byla takzvaná Velká recese. Ta zapříčinila pokles cen nemovitostí a prudký nárůst nezaměstnanosti (Binance Academy, 2018).

2.1 Dopady pandemie Covid-19

Ekonomický šok pandemické krize byl velice silný a dá se předpokládat, že jeho dopady budou ještě dlouho doznívat. Pandemie Covid-19 měla dopady jak na společenský život, tak na život ekonomický (Diviák, Šlerka a kol., 2022). Velké dopady otřáslu hospodářstvím jednotlivých zemí v různých oblastech. V rámci podnikové ekonomiky zasáhla pandemie všechny podniky. Přesto nejvíce trpěly MSP, které jsou charakteristické o dost nižším kapitálem než velké

podniky. Pandemická krize měla za následek, že podniky nevyužívaly plně svoji kapacitu z několika důvodů:

- vydaná proti-covidové opatření nedovolovala provádět činnost podnikání, případně ji omezovala;
- zaměstnanci se museli starat o děti, které z důvodu uzavření škol byly doma;
- zaměstnanci mohli být zdravotně nezpůsobilí;
- dodavatelské řetězce byly přerušeny, nebo alespoň omezené, a to mělo za následek nedostatek vstupních zdrojů nutných pro podnikatelskou činnost (Ministerstvo dopravy a výstavby SR, 2020).

Negativní dopady pandemie zaznamenaly nabídky, a také poptávky. Z důvodu omezení činností podnikání jednotlivých podniků, které vedlo ke snížení produkce výrobků a ke snížení množství poskytovaných služeb, se snížila nabídka. Stejně jako nabídka se snížila poptávka po daných výrobcích a službách. Tato situace se projevuje na menším zisku podniků. Pandemická krize měla vliv i na finanční sektor, kde došlo ke snížení cen akcií. Některé banky na to reagovaly zvýšením cen bankovního úvěru. Dalšími pandemickými dopady byly propady HDP a poklesnutí míry zaměstnanosti (Ministerstvo dopravy a výstavby SR, 2020).

Dopady pandemie Covid-19 v ČR

Ekonomika ČR v roce 2020, kdy se zde objevil Covid-19, klesla meziročně o 5,6 %. Tento pokles byl největším v ČR od roku 1991 (Kurzy.cz, 2024). Přesto její výchozí pozice v porovnání s jinými postiženými státy pandemickou krizí byla relativně dobrá. Především díky relativně malé zadluženosti veřejného sektoru, velmi nízké úrovni nezaměstnanosti a limitované zadluženosti soukromého sektoru (Diviák, Šlerka a kol., 2022).

Propad ekonomické aktivity byl největší v druhém čtvrtletí 2020, který činil -11 % (Kurzy.cz, 2024). Tento propad byl důsledkem téměř úplného lockdownu. Další oblastí, na kterou měla pandemie vliv, je míra zaměstnanosti. Přestože se míra nezaměstnanosti držela relativně na nízké úrovni, tak míra zaměstnanosti poklesla. To naznačuje, že část obyvatelstva danou situaci řešila celkovým odchodem z trhu práce. To mělo za následek i snížení spotřeby domácností. Rok 2020 byl obtížný také pro většinu podniků a podnikajících fyzických osob (živnostníků). Svou živnost v daný rok přerušilo 130 tisíc živnostníků. Přesto je počet bankrotů oproti předchozím letům nižší, ale to pramení ze zavedení moratoria na podávání insolvenčních rozhodnutí a návrhů. Negativní dopady se týkaly především služeb a maloobchodu. Později negativní dopady zasáhly také průmysl včetně exportních odvětví. To bylo zapříčiněno

narušením dodávek některých surovin, materiálů a komponent. Ekonomika ČR má vysokou otevřenost vůči zahraničí, která se nyní v krizi stává brzdícím činitelem. Z důvodu absence vstupů stagnuje vývoz a také dovoz z důvodu malé poptávky (Diviák, Šlerka a kol., 2022).

Pandemie Covid-19 hodně ovlivnila pracovní prostředí, kdy spousta lidí začalo pracovat z domova, tzv. home office. Před pandemií tuto možnost využívalo asi pouhých 10 % Čechů. Čísla z roku 2020 ukazují, že po technické stránce si Česká republika vedla celkem dobře, kdy 87 % domácností mělo přístup k internetu a 79 % domácností vlastnilo počítač nebo tablet. Nárůst elektrotechniky se ukázal především v domácnostech s dětmi z důvodu distanční výuky (Akademie věd ČR, 2022).

2.2 Kompenzační programy za pandemii Covid-19

Na všechny státy EU měla pandemie Covid-19 určitý dopad a každý stát se s nimi musel nějakým způsobem vypořádat. Jednotlivé státy zaváděly kompenzační programy pro podporu podniků, zaměstnavatelů a zaměstnanců. Každý program se zabýval konkrétní problematikou, pro koho je určený, podmínky čerpání dané podpory apod. Ve většině okolních zemích byly dané programy obdobné.

V České republice byla aktivní plná řada kompenzačních programů COVID zaměřených na různé oblasti zasažené ekonomiky. Níže jsou popsány jedny z nejčastěji používanějších programů.

Kompenzační bonus

Kompenzační bonus byl program, který se týká OSVČ, společníků malých společností s ručením omezeným a také lidí, kteří pracují na dohodu o provedení práce nebo dohodu o pracovní činnosti a zároveň pracují pro osoby s významně zasaženou činností z důvodu pandemie Covid-19. Nacházely se tam další podmínky, které musí čerpající osoby splnit (Ministerstvo průmyslu a podniku, 2021a). Výše kompenzačního bonusu pro OSVČ dosahovala až 1000 Kč za každý kalendářní den bonusového období, pro zaměstnance a osoby na dohodách výše dosahovala až 500 Kč za každý kalendářní den (ČKAIT, 2021).

Antivirus – podpora zaměstnanosti

Nejnámějším kompenzačním programem pro podporu zaměstnanosti v ČR byl Antivirus, který realizoval Úřad práce České republiky. Program byl určen pro všechny zaměstnavatele, jejichž mzdové prostředky nejsou financovány veřejnými rozpočty. Jeho cílem bylo částečně finančně podpořit zaměstnavatele při vyplacení náhrad mezd (včetně odvodů) zaměstnancům.

Tato podpora se vztahovala pouze na zaměstnance, kteří mají uzavřený pracovní poměr. Tento program rozeznává režim A, režim B a režim A plus, které lze uplatnit v konkrétních případech (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2022).

Režim A se zaměřoval na nucené uzavření a omezení své podnikatelské činnosti z důvodu krizových opatření nebo na situaci, kdy je zaměstnancům nařízena karanténa či izolace z důvodu onemocnění Covid-19. Kompenzace pak byla stanovena na 80 % uznatelných nákladů, tzn. náhrada mzdy vyplacená zaměstnanci a odpovídající výše zákonných odvodů. Měsíční limit příspěvku byl 39 000 Kč na jednoho zaměstnance. Tento režim pro zaměstnance znamenal, že za dobu trvání překážek v práci získával náhradu mzdy ve výši 60 % průměrného výdělku. Režim A platil do konce února 2022 (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2022).

Režim A plus byl obdobnou formou režimu A. Avšak nezahrnoval situace, kdy zaměstnancům byla nařízena karanténa nebo izolace. V daný moment musel zaměstnavatel použít Antivirus režimu A. Výše kompenzace zde činila 100 % z vyplacené náhrady mzdy (včetně odvodů). Měsíční limit příspěvku byl 50 000 Kč na jednoho zaměstnance. Pro zažádání příspěvku v režimu A plus byla potřeba splnit další podmínky, které se týkaly likvidity, maximálních poskytnutých podpor danému podniku a poslední podmínkou byla, že podnik nesmí být v obtížích. Při nesplnění těchto podmínek podnik žádal podporu v režimu A (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2022).

Režim B byl zaměřen na související hospodářské potíže. Byl určený pro podniky, které nemohly plně fungovat, a to z více důvodů:

- velký počet jejich zaměstnanců se nacházelo na ošetřovném či v karanténě,
- vstupy, které jsou potřebné pro jejich činnost, byly omezené (např. nedostatek součástek během pandemie, které jsou nezbytné pro výrobu produktu),
- nebo, že poptávka po jejich produktech či službách byla omezená z důvodu pandemie.

Kompenzace byla stanovena na 60 % vyplacené náhrady mzdy, včetně pojistného. Měsíční limit na jednoho zaměstnance byl 29 000 Kč. Pro zaměstnance daný režim znamenal, že dostával náhradu mzdy. Režim B platil do konce roku 2021 (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2022).

Program COVID III

Daný program navazoval již na programy COVID I, COVID II a COVID Praha s tím rozdílem, že se týkal celé republiky. Program chtěl dosáhnout zlepšení dostupnosti financování

podnikatele, kteří zaměstnávají do 500 zaměstnanců a jejíž podnikatelská činnost byla omezena výskytem pandemie Covid-19 a daným opatřením. Jednalo se o provozní úvěry do 50 milionů Kč, které byly poskytovány podnikatelům. Podnikům do 250 zaměstnanců byla záruka poskytována do výše 90 % z jistiny úvěru. Pro podniky nad 250 zaměstnanců a do 500 zaměstnanců byla záruka poskytována do výše 80 % z jistiny úvěru. Výdaje byly určeny pouze pro financování provozních nákladů. Délka ručení byla nejdéle 3 roky od podpisu úvěru (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2020).

Program COVID – Nájemné

Program COVID Nájemné byl určen pro podnikatele, které se zabývali maloobchodní podnikatelskou činností, a to prodejem zboží či poskytováním služeb spotřebitelům. Jednalo se o 50 % podporu z nájmu, nejvýše však do 10 milionů Kč pro všechny provozovny jednoho žadatele (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2021b).

„Ošetřovné“ pro OSVČ

Daný program byl určen pro osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ), které tuto činnost prováděly jako hlavní činnost. Pro tuto podporu se nacházely výjimky, které osoby tento příspěvek nemohly čerpat. Jednalo se například o osoby, které čerpaly invalidní nebo starobní důchod; osoby, které měly nárok na mateřskou či rodičovskou podporu nebo osoby, které měly jiné zaměstnání. Příspěvek činil 400 Kč za den (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2024).

Program Záruka COVID Sport

Tento program se zaměřoval na podporu osob samostatně výdělečně činných (OSVČ) a malých a středních podnikatelů (MSP) v rámci sportovního odvětví. Českomoravská záruční a rozvojová banka a. s. (ČMZRB) poskytovala bankovní záruku, včetně finančního příspěvku k úrokům z úvěrů. Bankovní záruka se vztahovala pouze na provozní náklady. Míra ručení byla až do výše 80 % jistiny zaručovaného úvěru, kde výše zaručovaného úvěru byla maximálně 15 milionů Kč. Délka ručení trvala po dobu 3 let (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2021c).

Kromě výše zmíněných programů patřily mezi další české programy například COVID – adventní trhy, Agricovid Potravinářství, COVID – Gastro – uzavřené provozovny, COVID – Kultura, COVID – Lázně a COVID – Lázně 2021, COVID – Podpora cestovního ruchu, COVID – Sport, COVID – Školy v přírodě, COVID – Ubytování a COVID – Ubytování II, COVID – Veletrhy. V průběhu pandemie se podmínky a rozsahy jednotlivých programů měnily a upravovaly (Ministerstvo průmyslu a podniku, 2021a).

2.3 Hospodářská krize z roku 2008

Hospodářská krize nevznikla ze dne na den. Předcházela tomu spousta událostí. Již na konci roku 2006 se začaly objevovat otřesy na hypotečním trhu v USA, za nimiž stály nesplacené hypotéky, které byly poskytované. Ze začátku se jednalo o problémy v oblasti finanční sféry, které se v ekonomice ukazovaly nedostatkem likvidity mezi finančními institucemi. To se projevovalo především v problematice krátkodobého financování. Nadále vzrostly obavy týkající se solventnosti bank, ale celkový úpadek systému byl tehdy brán jako málo pravděpodobný. To se změnilo poté, co americká investiční banka Lehman Brothers zkrachovala v září 2008, tím opadla důvěra ve finanční systém. Její krach započal globální finanční krizi. Investoři se masivně zbavovali svých pozic a trhy s akciemi rapidně upadly. Tak nastal největší propad ekonomiky, který se projevoval extrémně rychle a šířil se do celého světa (Česká spořitelna, 2009)

Hospodářská krize postihla skoro všechna odvětví světových ekonomik. Vyspělé státy se potýkaly s velkými dopady krize, a to hlubokým propadem HDP. Zatímco největší rozvíjející se ekonomiky a jejich kapitálové trhy, především v Latinské Americe a Asii, poznamenaly pouze ztrátu tempa (ČSÚ, 2011). Dopad měla rovněž na ekonomiku České republiky, kde negativně ovlivnila například poptávku po nových automobilech, dále měla za následek již výše zmiňovaný pokles důvěry na finančních trzích a negativní dopad na letecký průmysl a celkově na turismus (Česká televize, 2009).

Ekonomika ČR vyšla z této krize relativně dobře. Co se týkalo propadu HDP, tak byl v roce 2009 oproti roku 2008 přibližně stejný jako v EU, avšak tohoto propadu dosáhla pádem z podstatně vyšší předchozí dynamiky. Stejně tak ztráta tempa a následný pokles konečných výdajů na spotřebu domácností a rovněž investic nebyl tak hluboký jako v EU. Celková zaměstnanost se snížila o 1,2 %, což bylo také méně než v EU (ČSÚ, 2011).

Dopady v České republice se projevily například hromadným propouštěním v odvětví průmyslu, zpřísněním podmínek na hypoteční a finanční úvěry pro developerské firmy, snižováním vývozu a snižování výdajů spotřebitelů (UNIHOST, 2009).

3 REGION, KLASIFIKACE REGIONŮ A EKONOMICKÁ ODOLNOST

Kapitola číslo 3 se zabývá vymezením regionu a jeho klasifikace. Bude zde více rozebrána klasifikace regionů dle NUTS konkrétních států V4. Jako posledním pojmem se tato kapitola zaobírá ekonomickou odolností.

Region

Pro definování pojmu region se udává spousta definic, proto není jednoduché stanovit přesně jednu správnou definici. Mezi jednu z definic lze zahrnout vymezení pojmu jako část území, které má definované své prvky, v němž existuje specifická funkční a související infrastruktura a zároveň prosazuje společný zájem na regionálním rozvoji a na zlepšení života svých občanů (Skokan, 2003).

Zákon o podpoře regionálního rozvoje rovněž definuje tento pojem. V zákoně je region formulován jako: „*územní celek, vymezený územními obvody krajů a obcí, jehož rozvoj může být podporován podle tohoto zákona*“ (Zákon č. 248/2000 Sb.).

Regionální politika nemá jednotnou obecně uznávanou definici, která by se v současnosti používala. Vymezení definice se stále postupem roků vyvíjí a formují. Většina definic vymezuje pojem regionální politika jako „*cílevědomou činnost organizací či představitelů státní správy a samosprávy, která směřuje k zajištění ekonomického růstu spravovaného území*“. (Stejskal a Kovárník, 2009, s. 14-15). Regionální politika musí mít jasně dané cíle a nástroje, které mohou vybrané organizace využívat. V dnešní době se klade hlavní důraz na ekonomický růst a rozvoj (Stejskal a Kovárník, 2009). Mezi další hlavní rysy lze uvést důraz na dobré partnerské vazby, networking a vytvoření platform pro vzájemnou koordinaci a komunikaci mezi partnery jak v regionu, tak i mimo něj (Blažek a Uhlíř, 2020).

3.1 Klasifikace regionů podle NUTS

Každý členský stát v Evropské unii má vyvinutý vlastní systém územního členění, který je přizpůsoben potřebám státní správy a obyvatel. Tento individuální vývoj způsobuje existenci 27 odlišných systémů územního uspořádání v EU, což vede k omezení možnosti porovnání regionů pro potřeby politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2023).

V roce 1988 byla zavedena jednotná nomenklatura územních statistických jednotek (NUTS), která slouží pro dosažení srovnatelnosti statistických dat v rámci Evropské unie. Podle ní jsou

definovány 3 hlavní úrovně regionálního členění hospodářského území, a těmi jsou NUTS 1, NUTS 2 a NUTS 3 (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2023). NUTS 1 (území státu) se rozkládá na jednotky na úrovni NUTS 2 (regiony soudržnosti) a tato část se dále rozkládá na jednotky na úrovni NUTS 3 (kraje). Každý členský stát se sám rozhoduje o úrovni svého území, a tím si může zavést další členění. Dále si může rozčlenit jednotky na úrovni NUTS 3 na ještě menší územní celky. Existují ještě jednotky NUTS 0, které lze definovat jako stát a jedná se o největší územně definovanou jednotku NUTS. (Gouardères, 2023).

Správní jednotka se zařazuje do určité úrovně NUTS na základě počtu obyvatel. Každá úroveň má svou doporučenou minimální a maximální hranici, kterou lze vidět v níže uvedené tabulce (Tab. č. 2) (Gouardères, 2023).

Tabulka 2: Úrovně NUTS s vymezenými hranicemi počtu obyvatel

Úroveň	Nejméně	Nejvíce
NUTS 1	3 000 000	7 000 000
NUTS 2	800 000	3 000 000
NUTS 3	150 000	800 000

Zdroj: Vlastní zpracování dle Gouardères, 2023

Do roku 2007 byly v systému NUTS vedeny i okresy a obce, jako NUTS 4 a NUTS 5. Od roku 2008 jsou zaznamenány v systému LAU (Místní samosprávné jednotky), jako LAU 1 a LAU 2 (Ústav územního rozvoje, 2022).

Pro jednoznačné označení jednotlivých územních celků se používá kód, který se skládá ze dvou písmen a číslic. Písmena představují zkratku dané členské země. Číslice určují jednotlivé regiony nebo kraje. Například kód pro regiony soudržnosti (NUTS 2) v ČR se bude značit jako CZ a dvojčíslí (př. Severovýchod – CZ05) a kraje v ČR se značí CZ a trojčíslí (př. Královéhradecký kraj, který je součástí regionu Severovýchod – CZ052).

V této práci se bude pracovat s rozčleněním území podle NACE. Bude zde zkoumáno území na úrovni NUTS 0 a NUTS 2 v rámci jednotlivých zemí V4.

Česká republika

Již z historie bylo území České republiky tradičně členěno na kraje, které odpovídají jednotkám na úrovni NUTS 3. Proto při vstupu do Evropské unie vytvořila regiony soudržnosti (NUTS 2) spojením více krajů, aby byla splněna podmínka doporučeného minimálního počtu obyvatel pro úroveň NUTS 2. Výhodou je, že právě tyto regiony mohou čerpat podporu z fondů EU v cíli politiky Konvergence (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2023).

Níže uvedená mapa České republiky (Obr. č. 2) znázorňuje klasifikaci jednotlivých úrovní územních jednotek CZ-NUTS, kde právě úroveň NUTS 1 představuje samotné území republiky. Dále znázorňuje 8 regionů soudržnosti, které jsou označeny jako úroveň NUTS 2, a 14 krajů odpovídajících úrovni NUTS 3.

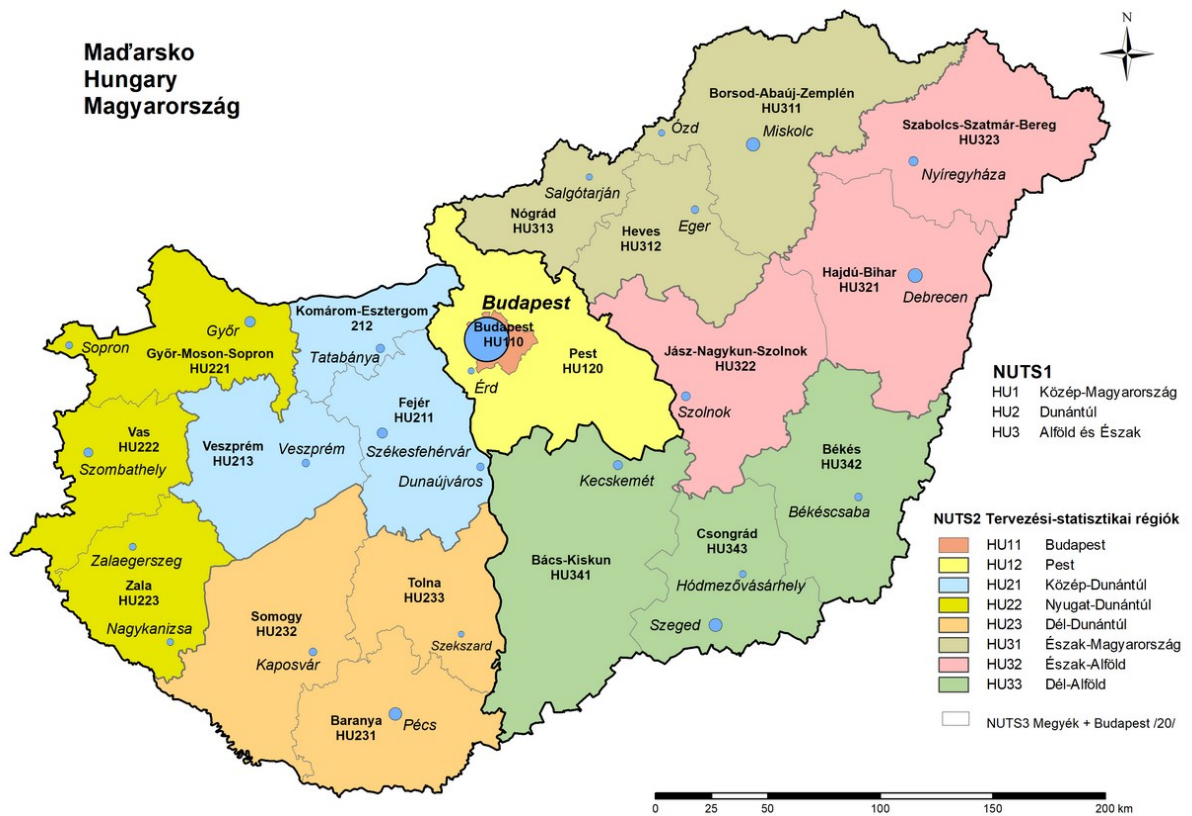

Obrázek 2: Mapa České republiky – klasifikace území dle NUTS

Zdroj: ČSÚ, 2022a

Maďarsko

Maďarsko stejně jako všechny předchozí státy je rozděleno podle klasifikace NUTS. Na mapě (Obr. č. 3) je znázorněné, že do první úrovně NUTS 1 spadají 3 územní jednotky. Do druhé úrovně NUTS 2 spadá 8 územních jednotek, kde roku 2013 došlo ke spojení regionů Budapest a Pest, a tak se počet územních jednotek snižuje na 7. Ve třetí úrovni se nachází 20 územních jednotek.

Obrázek 3: Mapa Mad'arska – klasifikace území dle NUTS

Zdroj: ČSÚ, 2022b

Polsko

Klasifikace NUTS se v Polsku používá od května 2004, ale formálně byla tato klasifikace NUTS používána od listopadu 2005. Tímto rokem vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se měnilo nařízení o zavedení společné klasifikace územních jednotek NUTS (European Statistical System, 2024).

Polsko se skládá ze 7 územních jednotek na úrovni NUTS 1, z 16 územních jednotek na úrovni NUTS 2 a ze 72 územních jednotek na úrovni NUTS 3, jak lze vidět na níže uvedené mapě Polska (Obr. č. 4).

Polsko
Poland
Polska

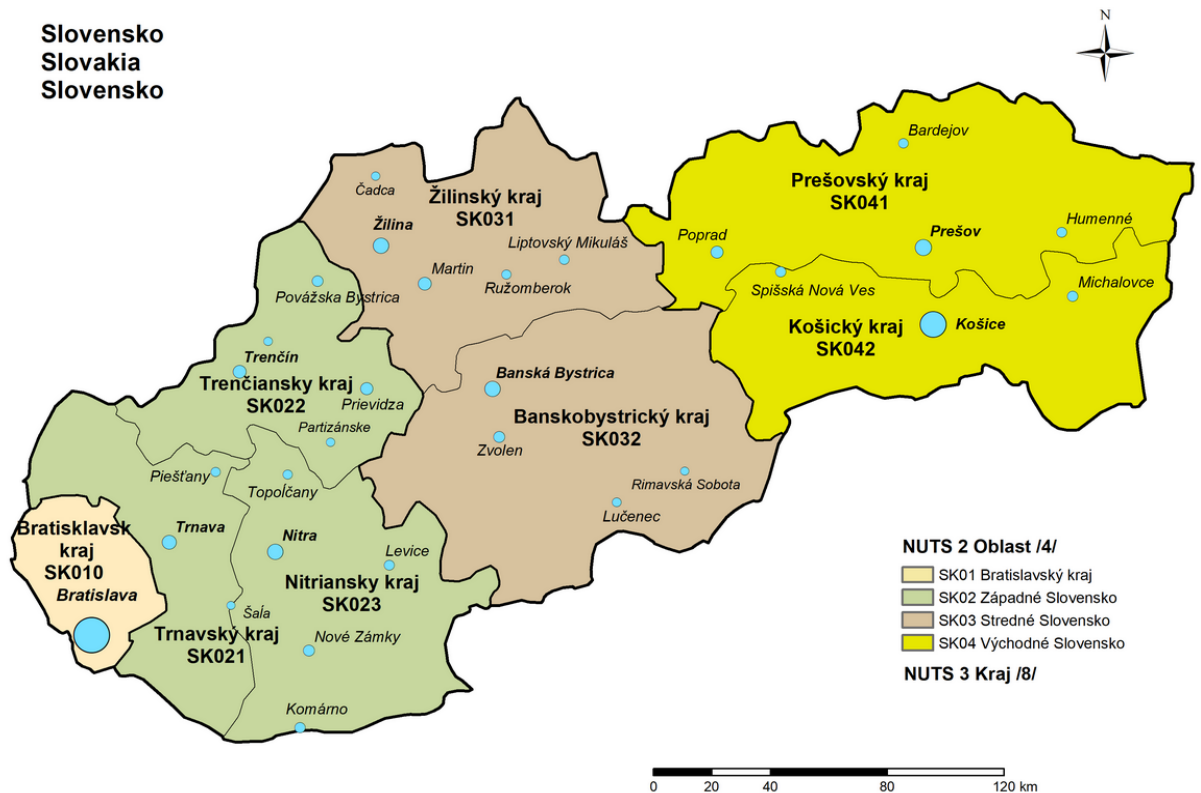

Obrázek 4: Mapa Polska – klasifikace území dle NUTS

Zdroj: ČSÚ, 2022c

Slovensko

Zkratka pro normalizovanou klasifikaci územních celků pro Slovensko je SK-NUTS. Jak ukazuje níže uvedená mapa Slovenska (Obr. č. 5), tak do úrovně NUTS 1 spadá opět území celého státu stejně jako u ČR. Dále se nachází 4 územní jednotky na úrovni NUTS 2 a 8 územních jednotek na úrovni NUTS 3.

Obrázek 5: Mapa Slovenska – klasifikace území dle NUTS

Zdroj: ČSÚ, 2022d

3.2 Ekonomická odolnost

Pojem odolnost neboli resilience pochází z latinského slova *resilire*, jenž znamená odrazit se, odskočit. Resilienci lze definovat jako „*schopnost systému, komunity nebo společnosti vystavené rizikům včas a účinně odolávat, vstřebávat, přizpůsobovat se, transformovat se a zotavovat se z účinků nebezpečí, a to i prostřednictvím zachování a obnovy jeho základních struktur a funkcí prostřednictvím řízení rizik*“ (UNDRR, 2024).

Nařízení 2021/221 Nástroj pro oživení a odolnost vymezuje pojem odolnost jako schopnost vzdorovat hospodářským, společenským a environmentálním otřesům nebo nadále setrvávajícím strukturálním změnám udržitelným a objektivním postupem podporujícím začlenění.

Resilienci lze charakterizovat jako pojem, který se zabývá zachycením odlišné a nerovnoměrné schopnosti určitým způsobem reagovat a vyrovnat se s rychlými a nestabilními změnami. Těmito změnami mohou být vnější otřesy ekonomiky, např. finanční krize, nebezpečné změny klimatu, pandemie, teroristické kampaně (Pike a kol., 2010).

4 ANALÝZA ODVĚTVOVÉ A PODNIKOVÉ RESILIENCE NA ÚZEMÍ V4

Cílem bakalářské práce je zhodnotit ekonomickou odolnost vybraných odvětví a dále velikostních skupin podniků na území Visegrádské čtyřky, která se skládá ze 4 středoevropských zemí, kterými jsou Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko. Práce se zaměřuje na vývoj časových řad počtu podniků dle velikostních skupin a vývoj zaměstnanosti nejvíce zasažených odvětví v době pandemie Covid-19. Hlavní důraz je kladen na zhodnocení ekonomické odolnosti odvětví a podniků.

První část analýzy se zaměřuje na hodnocení vývoje podniků podle odvětví v době pandemické krize a porovnání ekonomické odolnosti s dobou hospodářské krize. Dle umístění jednotlivých odvětví lze zjistit, jak daná odvětví obstála v těchto obdobích. Ekonomická odolnost je zde srovnávána mezi roky 2019 a 2022, kdy probíhala pandemická krize. Dále je odolnost pozorována v období hospodářské krize, a to mezi roky 2008 a 2015. Z hlediska porovnání ekonomické odolnosti pandemie Covid-19 a hospodářské krize jsou u vybraných odvětví a u jednotlivých zemí V4 zobrazeny grafy, které zobrazují odolnost jednotlivých regionů soudržnosti, dále jen NUTS 2, v obou krizích. Jak analýza vývoje, tak i ekonomická odolnost se sleduje z hlediska počtu pracujících v daném odvětví.

Druhá část analýzy se zaměřuje na vývoj a zhodnocení podniků dle velikostního rozdělení, a to počtu zaměstnanců, v rámci jednotlivých odvětví v období pandemické krize a zároveň porovnání s obdobím krize hospodářské. Ekonomická odolnost v rámci pandemické krize se zde porovnává pouze mezi roky 2019 a 2020, je to z důvodu absence novějších dat. Rovněž je zde sledováno období hospodářské krize mezi roky 2008 a 2015. Zároveň se zde poukazuje na vztah mezi vývojem velikostních skupin podniků podle počtu zaměstnanců a vybraných odvětví.

V závěru této kapitoly se poukazuje na skutečnou situaci podniků v praxi, kdy je proveden řízený rozhovor s podnikem, jež spadá do jednoho z nejvíce zasažených odvětví. Poté zde následuje shrnutí a formulace doporučení a návrhů na základě daného rozhovoru.

Informační zdroje analýzy

Pro analýzu ekonomické odolnosti podniků podle odvětví na území V4 byla využita data ze statistického úřadu Evropské unie (Eurostat). Byla vybrána data dané zaměstnanosti v jednotlivých regionů vybraných států a zároveň pro jednotlivá odvětví dle klasifikace

ekonomických činností, kterou používá Evropská unie (NACE). Dále byla využita data celkové populace pro daná území a odvětví podle NACE, která zde sloužila pro přepočítání míry zaměstnanosti na stejný počet lidí v jednotlivých regionech.

K analýze ekonomické odolnosti podniků dle velikostních skupin byla využita rovněž data ze statistického úřadu EU (Eurostat). Byla využita data demografie podniků dle velikostní třídy v rámci států V4 a pro jednotlivá odvětví dělená dle NACE. Dále byla použita data, která se využívala i v předchozí analýze, a to data celkové populace.

4.1 Vývoj odvětví ve vybraných státech

Daná kapitola se zaměřuje na vývoj odvětví v rámci daných sektorů na území jednotlivých států V4 v letech 2007–2022. Vývoj je určen podle procentuálního poměru počtu zaměstnaných v daných odvětví.

Česká republika

Z níže uvedené tabulky (Tab. č. 3) lze vyčíst, že primární sektor dlouhodobě postupně klesá a pracuje v něm nejméně lidí. V České republice zemědělství, lesnictví a rybolov klesl o 1 %. V sekundárním sektoru k roku 2022 pracuje 37 % lidí, což je cca o 3,5 % méně než v roce 2007. Lze zde vidět opět dlouhodobý pokles. Nejpočetnějším sektorem jsou služby, ve kterých v roce 2022 pracovalo 60,5 % lidí. U služeb lze registrovat dlouhodobý růst, kde se počet pracujících z roku 2008 zvedl o necelá 4,5 %.

Tabulka 3: Vývoj sektorů v ČR z hlediska zaměstnanosti v letech 2007–2022

CZ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Primární sektor	3,55 %	3,16 %	3,12 %	3,08 %	2,97 %	3,01 %	2,99 %	2,75 %
Sekundární sektor	40,46 %	40,76 %	38,82 %	38,26 %	38,70 %	38,41 %	37,82 %	38,34 %
Služby		56,08 %	58,05 %	58,66 %	58,31 %	58,58 %	59,19 %	58,92 %

CZ	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Primární sektor	2,91 %	2,87 %	2,78 %	2,76 %	2,62 %	2,57 %	2,53 %	2,52 %
Sekundární sektor	38,38 %	38,49 %	38,49 %	37,97 %	37,69 %	37,69 %	37,29 %	36,99 %
Služby	58,70 %	58,62 %	58,72 %	59,26 %	59,70 %	59,73 %	60,17 %	60,50 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Maďarsko

Z níže uvedené tabulky (Tab. č. 4) lze vypožorovat, že nejméně pracujících lidí se nachází v primárním sektoru, a to k roku 2022 pracuje zde 4,2 % lidí. V daném sektoru zároveň dochází k postupnému dlouhodobému poklesu lidí. Pokles od roku 2007 do roku 2022 činil necelých 1 %. V sekundárním sektoru pracuje necelých 32 % lidí. V daném sektoru dochází rovněž

k postupnému dlouhodobému poklesu pracujících obyvatel. Pokles mezi danými roky činil skoro 1 %. Nejpočetnějším sektorem jsou služby, které od roku 2008 do roku 2012 rostly. V dalších letech je zde zaznamenán pokles, který je v tabulce označen žlutou barvou. Avšak tento pokles je způsoben nejspíše nedostatkem dat, a to především z odvětví realitních činností. Jinak i v těchto letech by služby nadále stoupaly.

Tabulka 4: Vývoj sektorů v Maďarsku z hlediska zaměstnanosti v letech 2007–2022

HU	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Primární sektor	4,59 %	4,30 %	4,58 %	4,51 %	4,85 %	5,04 %	4,67 %	4,59 %
Sekundární sektor	32,66 %	32,37 %	31,26 %	30,80 %	30,95 %	29,86 %	30,02 %	30,51 %
Služby		63,13 %	63,93 %	64,44 %	63,98 %	64,88 %	50,82 %	50,21 %

HU	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Primární sektor	4,80 %	4,96 %	4,95 %	4,74 %	4,64 %	4,63 %	4,29 %	4,20 %
Sekundární sektor	30,41 %	30,56 %	31,68 %	32,59 %	32,26 %	32,13 %	31,72 %	31,69 %
Služby	50,72 %	50,26 %	49,32 %	48,43 %	48,54 %	48,01 %	48,07 %	48,19 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Polsko

Z níže uvedené tabulky (Tab. č. 5) lze vidět, že nejméně obyvatel se nachází v primárním sektoru. V roce 2022 zde pracovalo lehce přes 8 % lidí. Tento sektor dlouhodobě klesá a oproti roku 2007 tu nastal pokles o necelých 6,5 %. Sekundární sektor v Polsku také postupně dlouhodobě klesá. Pokles mezi roky 2007 a 2022 činil 1,15 %. Rovněž v Polsku jsou služby nejpočetnější skupina z hlediska pracujících lidí. V roce 2022 zde pracovalo necelých 60 % obyvatelstva. Od roku 2008 zde docházelo k růstu zde pracujících osob. Růst mezi těmito roky činil necelých 7 %.

Tabulka 5: Vývoj sektorů v Polsku z hlediska zaměstnanosti v letech 2007–2022

PL	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Primární sektor	14,60 %	13,53 %	12,94 %	12,77 %	12,56 %	12,41 %	11,65 %	11,22 %
Sekundární sektor	32,13 %	33,52 %	32,92 %	32,00 %	32,45 %	32,23 %	30,83 %	30,75 %
Služby		52,72 %	53,92 %	54,99 %	54,65 %	55,11 %	57,26 %	57,64 %

PL	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Primární sektor	11,34 %	10,41 %	10,01 %	9,40 %	8,99 %	9,43 %	8,29 %	8,17 %
Sekundární sektor	30,67 %	31,55 %	31,81 %	31,93 %	32,23 %	31,82 %	31,04 %	30,98 %
Služby	57,43 %	57,41 %	57,60 %	57,93 %	58,03 %	57,38 %	59,12 %	59,53 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Slovensko

Z níže uvedené tabulky (Tab. č. 6) lze vypořadovat, že nejméně lidí pracuje v primárním sektoru, a to necelá 2,5 % lidí k roku 2022. V tomto sektoru dochází k postupnému

dlouhodobému poklesu lidí, kteří zde pracují. Stejně tak k poklesu dochází u sekundárního sektoru, kde pokles činil necelá 3 %. Zastoupení lidí ve službách je rovněž na Slovensku nejpočetnější sektor a dochází zde k dlouhodobému růstu lidí. Od roku 2008 do roku 2022 zde došlo k nárůstu o necelých 6 %.

Tabulka 6: Vývoj sektorů na Slovensku z hlediska zaměstnanosti v letech 2007–2022

SK	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Primární sektor	4,21 %	3,93 %	3,58 %	3,24 %	3,08 %	3,25 %	3,31 %	3,48 %
Sekundární sektor	39,45 %	40,22 %	38,00 %	37,18 %	37,60 %	37,64 %	35,89 %	35,54 %
Služby		55,85 %	58,34 %	59,43 %	59,21 %	59,03 %	60,79 %	60,90 %

SK	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Primární sektor	3,16 %	2,87 %	2,61 %	2,18 %	2,73 %	2,53 %	2,38 %	2,39 %
Sekundární sektor	36,24 %	36,59 %	37,35 %	36,77 %	36,39 %	36,78 %	36,95 %	36,20 %
Služby	60,49 %	60,51 %	59,96 %	60,96 %	60,71 %	60,65 %	60,20 %	60,76 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Z této kapitoly lze obecně vydedukovat, že primární a sekundární sektor postupně a dlouhodobě klesá. Tento dlouhodobý pokles těchto dvou sektorů má za následek, že služby dlouhodobě rostou. Dále lze vydedukovat, že zemědělskou zemí je Polsko. Zde se nachází nejvíce zaměstnaných, a to přes 8 % obyvatel. To je o polovinu více lidí než pracuje v ostatních zemích. Zatímco nejvíce průmyslovou zemí je Česká republika, kde pracuje 37 % obyvatelstva v průmyslu a hned za ní Slovensko s 36,2 % lidí. V průmyslu ostatních zemích pracuje přibližně o 5 % méně lidí. Ve službách u všech států pracuje okolo 60 % obyvatelstva, což je nejvíce zastoupený sektor ve všech zemích. Data procentuálního poměru pracujících lidí ve službách v Maďarsku jsou jediná, kde se služby nevyšplhaly na hodnotu 60 %. To předpokládáme z důvodu nedostatku dat z odvětví reálných činností.

4.2 Ekonomická odolnost podniků dle odvětví

Tato kapitola se zabývá zhodnocením ekonomické odolnosti podniků podle odvětví na výše zmiňovaná území V4. Tato ekonomická odolnost je posuzována v rámci dvou období, kde prvním obdobím je hospodářská krize z roku 2008 (posuzovány roky 2008–2015). Druhým obdobím je pandemická krize Covid-19 z roku 2020 (posuzovány roky 2019–2021). V druhé části se tato kapitola zabývá ekonomickou odolností již v konkrétních odvětvích.

První část kapitoly poukazuje na konkrétní pořadí odvětví, tzn. kdo si stál v krizích nejhůře a kdo nejlépe. Níže uvedená tabulka (Tab. č. 7) určuje pořadí ekonomické odolnosti jednotlivých odvětví v daných zemích během pandemické krize. Nejlépe si za dobu pandemie stála odvětví Informační a komunikační činnosti [J], Stavebnictví [F] a Finanční a pojišťovací

činnosti [K]. Za nimi se umístila odvětví Profesní, vědecké a technické činnosti; Administrativní a podpůrné činnosti [M-N] a Veřejná správa, obrana, školství, zdravotnictví a sociální péče [O-Q]. Jako nejméně odolná odvětví, která si na tom stála nejhůře, jsou odvětví Umění, zábava a rekreace; Ostatní činnosti; Ostatní činnosti domácností a Činnosti exiteritoriálních organizací a orgánů [R-U]; Průmysl (bez stavebnictví) [B-E]; Obchod, doprava, ubytování a stravování [G-I] a zcela nejhorší výsledky vykazovaly zemědělství, lesnictví a rybářství [A]. Odvětví realitní činnosti [L] se zde nelze plně hodnotit z důvodu nedostatečných dat.

Tabulka 7: Pořadí resilience odvětví ve V4 za pandemie dle zaměstnanosti

Pořadí 2022/2019	[A]	[B-E]	[F]	[G-I]	[J]	[K]	[L]	[M-N]	[O-Q]	[R-U]
CZ	7	8	2	9	1	5	3	6	4	10
HU	9	8	3	7	2	1		4	6	5
PL	8	7	4	5	6	9		2	3	1
SK	8	5	3	7	1	2		9	4	6
Pořadí	10	8,5	2,5	8,5	1	4,5	2,5	6	4,5	7

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Níže uvedená tabulka (Tab. č. 8) zobrazuje rovněž pořadí ekonomické odolnosti jednotlivých odvětví v daných státech. Na rozdíl od předchozí tabulky se daná umístění týkají období hospodářské krize. V rámci hospodářské krize nejlepší výsledky vykazovala odvětví Informační a komunikační činnosti [J], Profesní, vědecké a technické činnosti; Administrativní a podpůrné činnosti [M-N], Umění, zábava a rekreace; Ostatní činnosti; Ostatní činnosti domácností a Činnosti exiteritoriálních organizací a orgánů [R-U]. Lze je nazvat jako odolná odvětví. Dále se umístila odvětví Veřejná správa, obrana, školství, zdravotnictví a sociální péče [O-Q], Obchod, doprava, ubytování a stravování [G-I] a odvětví realitních činností [L], které zde opět nelze relevantně hodnotit. Za nejméně odolné odvětví jsou považovány finanční a pojišťovací činnosti [K], zemědělství, lesnictví a rybářství [A], průmysl (bez stavebnictví) [B-E] a stavebnictví [F].

Tabulka 8: Pořadí resilience odvětví ve V4 za hospodářské krize dle zaměstnanosti

Pořadí 2015/2008	[A]	[B-E]	[F]	[G-I]	[J]	[K]	[L]	[M-N]	[O-Q]	[R-U]
CZ	8	6	10	7	1	5	9	3	4	2
HU	1	5	9	7	6	8		4	2	3
PL	10	9	8	6	1	4	7	2	5	3
SK	8	6	10	4	1	9	2	7	3	5
Pořadí	9	7,5	10	5,5	1	7,5	5,5	4	3	2

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

V porovnání ekonomické odolnosti jednotlivých odvětví v obou krizích lze vyzdvihnout, že zcela nejlépe si stály informační a komunikační činnosti, které můžeme označit jako nejvíce odolné. Mezi další poměrně odolná odvětví v obou krizích lze zařadit profesní, vědecké a technické činnosti, administrativní a podpůrné činnosti, dále veřejnou správu, obranu, školství, zdravotnictví a sociální péči a realitní činnosti. Stavebnictví a finanční a pojišťovací činnosti nebyly odolné v době hospodářské krize, zatímco za pandemické krize si stály dobře. Přesně naopak tomu bylo u obchodu, dopravy, ubytování, stravování a umění, zábavy a rekreace, ostatních činností, ostatních činností domácností a u činností exteritoriálních organizací a orgánů. Tato odvětví byla poměrně odolná vůči hospodářské krizi, ale v pandemické krizi si nestála dobře. Průmysl (bez stavebnictví) a zemědělství, lesnictví a rybářství se umístily nejhůře v obou obdobích, tzn. nebyly odolné ani v jedné krizi.

Ekonomická odolnost ve vybraných odvětví

Druhou částí této kapitoly je zhodnocení ekonomické odolnosti již ve vybraných odvětvích. Z deseti výše uvedených odvětvích byla vybrána právě čtyři nejvíce zasažená odvětví, u kterých bylo provedeno dané hodnocení jejich ekonomické odolnosti vůči pandemii Covid-19 z roku 2021. Zároveň zde docházelo k porovnání s obdobím hospodářské krize z roku 2008. Vše bylo prováděno v rámci rozdělení daných zemí V4 na NUTS 2.

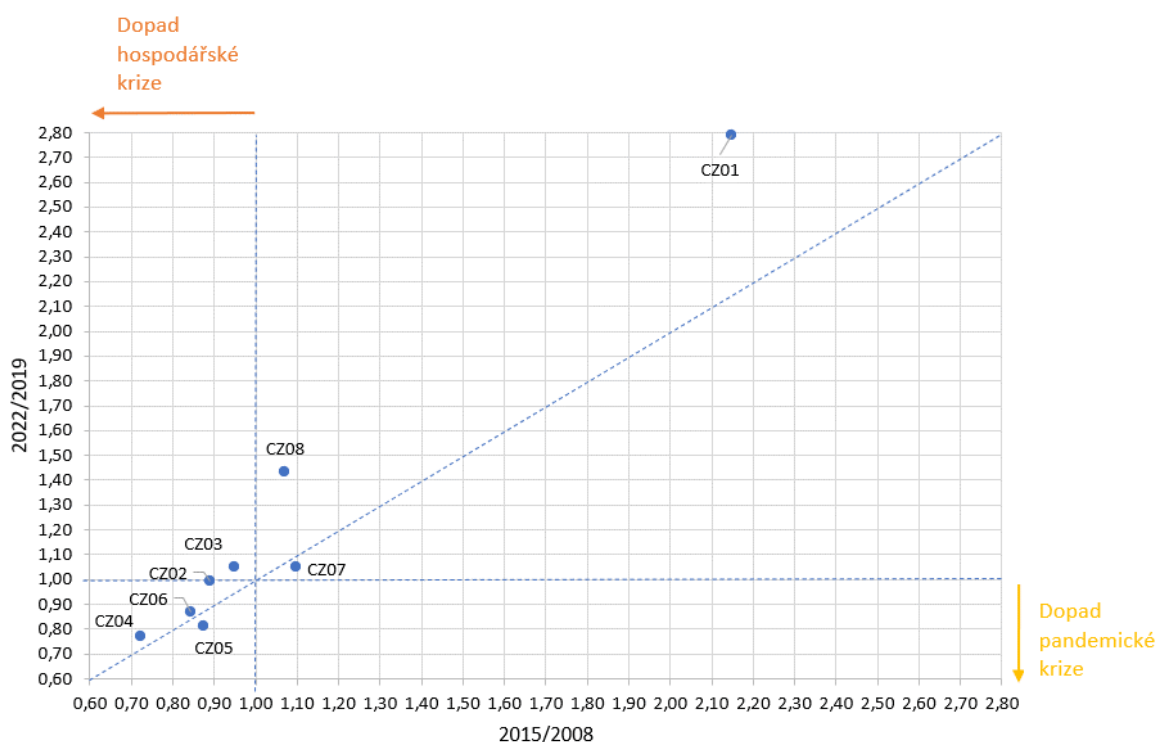
Daná odolnost se určovala na základě vytvořených grafů, které porovnávají pandemickou a hospodářskou krizi. Vyplývá z nich, jaký dopad jednotlivé krize zanechaly na sledovaném objektu. Na grafech se nachází svislá linie, kolmá linie a osa 45°. Plocha pod svislou linií nám znázorňuje, že objekty v tomto prostoru byly zasaženy v době pandemické krize Covid-19. Plocha nad svislou linií nám zobrazuje objekty, na které tato doba neměla dopad. Prostor nalevo od kolmé linie nám uvádí objekty, které byly zasaženy hospodářskou krizí. Na objekty nacházející se napravo od kolmé linie, hospodářská krize neměla dopad. Osa 45° znázorňuje dané objekty, které si vedly v pandemické krizi Covid-19 stejně jako v krizi hospodářské z roku 2008.

4.2.1 EO v odvětví: Zemědělství, lesnictví a rybářství [A]

Mezi nejvíce zasažená odvětví se řadí zemědělství, lesnictví a rybářství, které ze všech ostatních odvětví na tom skončilo nejhůře v období pandemické krize. Co se týče hospodářské krize z roku 2008, tak si zde dané odvětví rovněž vedlo jako jedno z nejhorších.

Česká republika

Na níže zobrazeném grafu (Obr. č. 6) je uvedena odolnost odvětví zemědělství, lesnictví a rybnářství v jednotlivých NUTS 2 České republiky. Z grafu lze vyčíst, že nejlépe v obou krizích si vedla Praha (CZ01), kterou lze nazvat jako velmi odolný region. Dalším odolným regionem je Moravskoslezsko (CZ08), které si vedlo dobře za pandemické krize, ale dobře se vzpamatovalo i z hospodářské krize. Jako další region soudržnosti, který zvládl obě krize dobře, je Střední Morava (CZ07). Jihozápad (CZ03) se dobře vzpamatoval z hospodářské krize, ale pandemická krize na něj měla větší vliv. Její dopad činil necelých 6 %. Na ostatní regiony měly již obě krize určitý dopad. Střední Čechy (CZ02) si vedly lépe v době pandemie Covid-19, kde odpad činil pouze necelé 1 %. Zatímco dopad hospodářské krize na tento region činil 11 %. Stejně tak měly obě období nežádoucí dopad na Severovýchod (CZ05), Jihovýchod (CZ06) a Severozápad (CZ04). Tyto regiony lze nazvat jako nejméně odolné v daném státu z hlediska těchto dvou krizových situací. Nejhůře z těchto tří regionů si stál Severozápad, na nějž měla pandemická krize dopad cca 23 % a hospodářská krize cca 28 %.

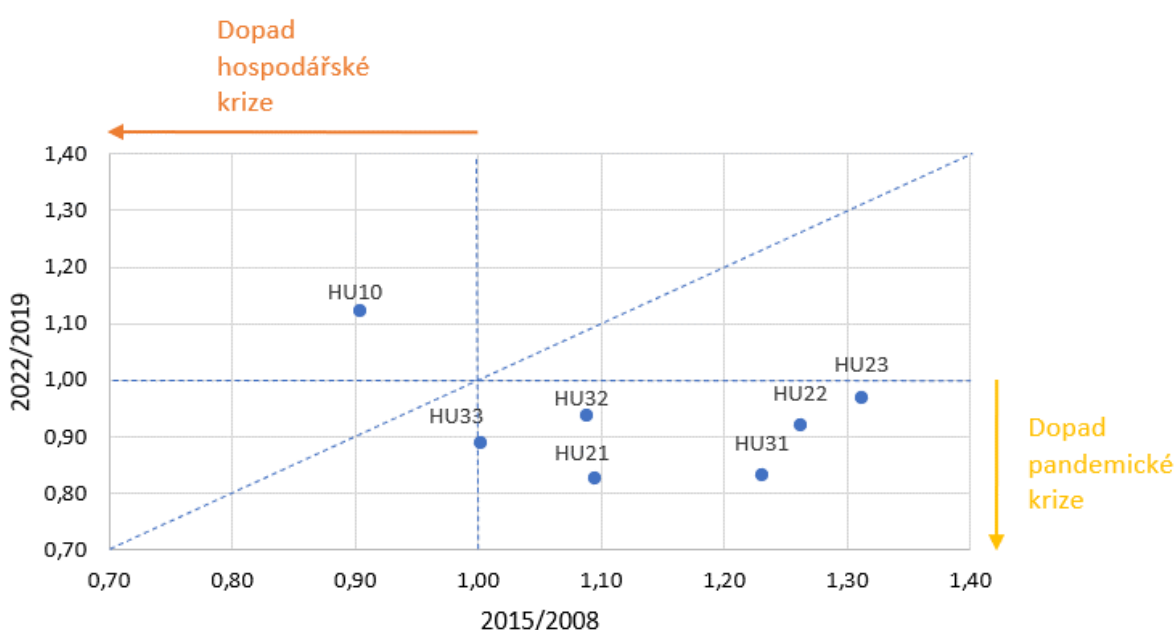

Obrázek 6: Ekonomická odolnost odvětví A v České republice dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Maďarsko

Níže uvedený graf (Obr. č. 7) znázorňuje ekonomickou odolnost zemědělského odvětví v jednotlivých NUTS 2 Maďarska. Z grafu vyplývá, že všechny, kromě jednoho regionu, negativně zasáhla pandemická krize. Pouze regiony Budapest a Pest (HU10) se zdají být během pandemické krize odolný, zatímco oproti ostatním regionům se hůře vzpamatovaly z krize hospodářské, jejíž dopad činil necelých 10 %. Ostatní regiony se poměrně dobře vzpamatovaly z hospodářské krize, ale pandemická krize na ně měla větší negativní dopad. Největší dopad měla na regiony Közép-Dunántúl (HU21) a Észak-Magyarország (HU31), jenž činil okolo 17 %

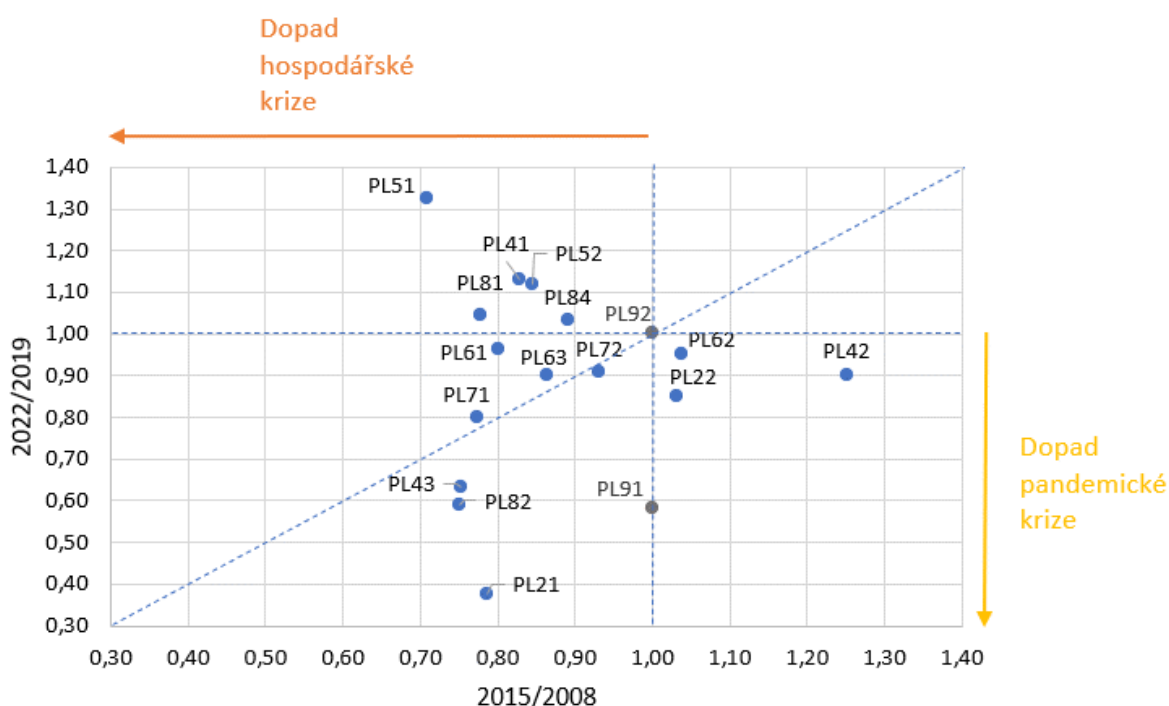
Obrázek 7: Ekonomická odolnost odvětví A v Maďarsku dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Polsko

Z grafu (Obr. č. 8) lze vidět, že nemůžeme nazvat žádný region jako zcela odolný. Během pandemické krize si nejlépe vede region Dolnoslaskie (PL51). Dále si za ním během období pandemie dobře stály regiony Wielkopolskie (PL41), Opolskie (PL52), Lubelskie (PL81) a Podlaskie (PL84). Avšak všechny výše zmíněné regiony si nevedly dobře v období hospodářské krize. Mezi další regiony, které si nestály dobře během hospodářské krize, patří Kujawsko-Pomorskie (PL61), Pomorskie (PL63), Swietokrzyskie (PL72), Łódzkie (PL71), Lubuskie (PL43), Podkarpacie (PL82) a Malopolskie (PL21). Ovšem na tyto regiony měla dopad i pandemická krize, proto dané regiony lze označit jako neodolné v obou krizích.

Z hlediska pandemické krize se zcela nejhůře dařilo regionu Malopolskie, kde dopad pandemie činil přibližně 62 %. Pandemická krize měla dopad rovněž na regiony Slaskie (PL22), Zachodniopomorskie (PL42) a Warminsko-Mazurskie (PL62). Avšak z krize hospodářské se vzpamatovaly dobře. Regiony Warszawski stołeczny (PL91) a Mazowiecki regionalny (PL92) nelze zcela posoudit z důvodu absence dat k rokům hospodářské krize. Avšak dalo by se říct, že na Warszawski stołeczny měla pandemická krize větší dopad než na Mazowiecki regionalny.

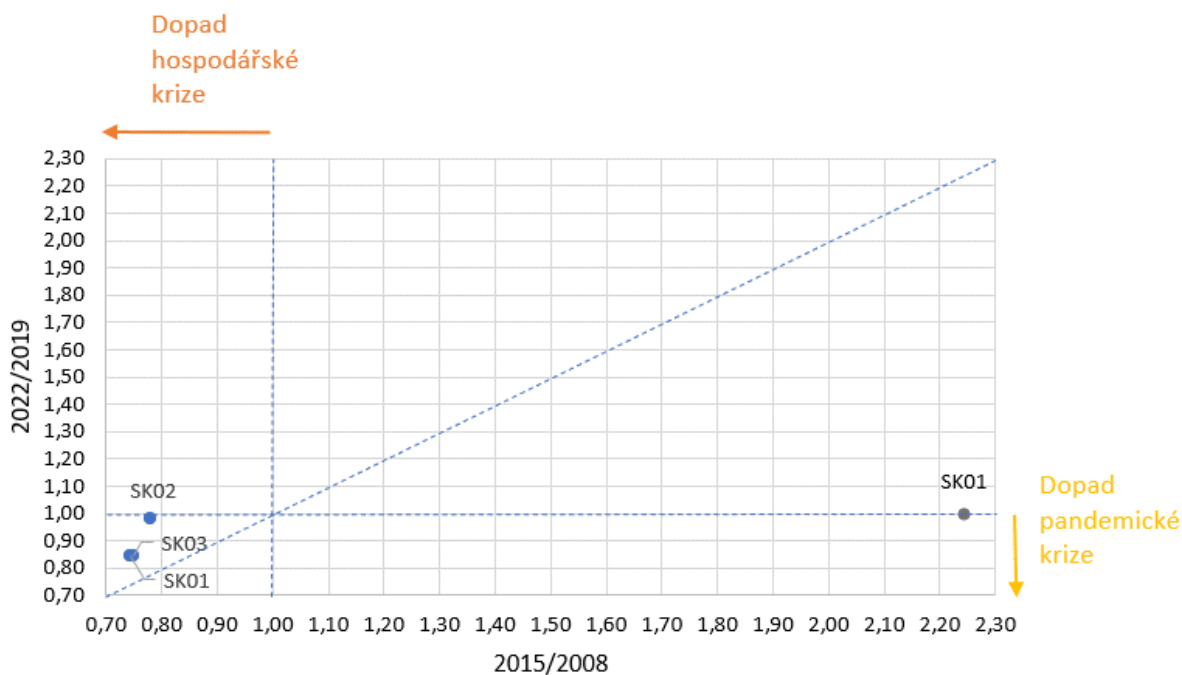

Obrázek 8: Ekonomická odolnost odvětví A v Polsku dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Slovensko

Níže uvedený graf (Obr. č. 9) zobrazuje odolnost odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu v jednotlivých NUTS 2 na Slovensku. Lze vidět, že regiony Západní Slovensko (SK02), Východní Slovensko (SK04) a Střední Slovensko (SK03) se dá označit jako neodolné regiony v obou krizích. Dopad hospodářské krize na všechny 3 regiony činil okolo 25 %. Zatímco dopad pandemické krize na střední Slovensko činil 2 %, na západní a východní Slovensko dopad činil necelých 16 %. Všem třem regionům se dařilo lépe v době pandemie než v době hospodářské krize. Pro region Bratislava (SK01) nejsou dostatečná data k rokům pandemické krize, proto lze určit pouze odolnost v hospodářské krizi, kde si tento region vedl velmi dobře.

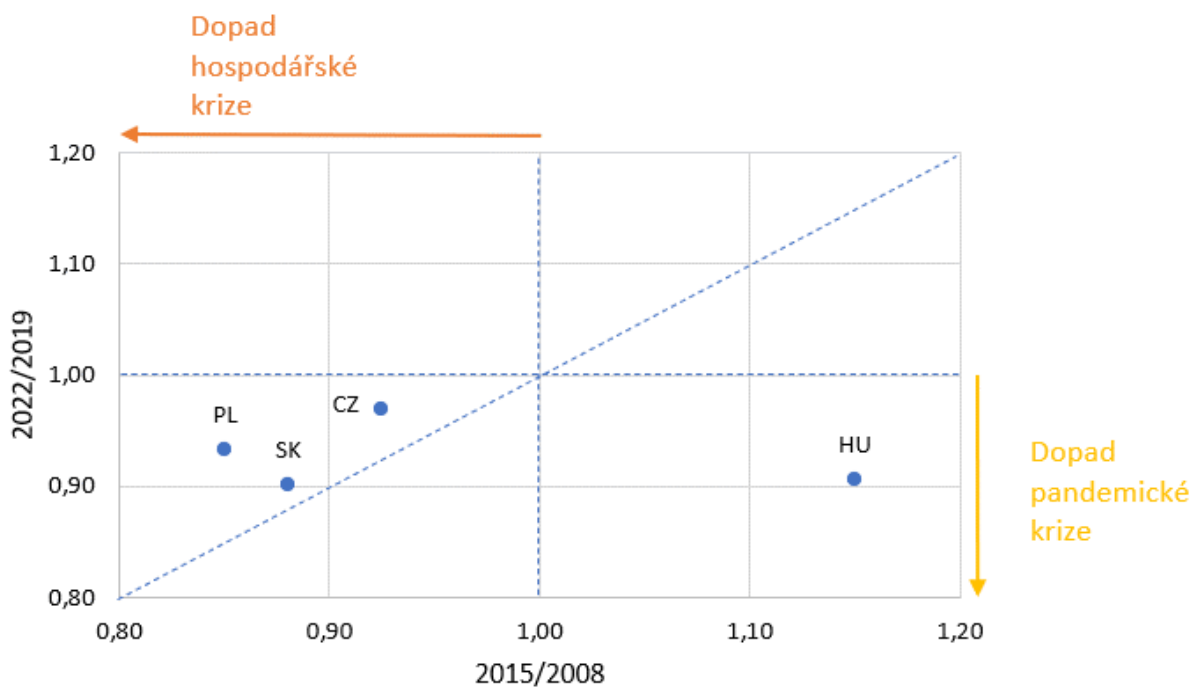

Obrázek 9: Ekonomická odolnost odvětví A na Slovensku dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

V4

Níže uvedený graf (Obr. č. 10) znázorňuje odolnost daného odvětví v jednotlivých státech V4. Českou republiku, Polsko a Slovensko lze nazvat jako neodolné země, a to v obou krizích. Na Českou republiku měla větší dopad hospodářská krize nežli krize pandemická. Stejně tomu tak bylo i u Polska, kde rozdíl byl větší než u České republiky. Zároveň Polsko utrpělo za hospodářské krize nejvíce ze všech čtyř států, jejíž dopad činil 15 %. Na Slovensko měly obě krize podobný dopad, a to okolo 11 %. Pandemická krize měla též dopad na Maďarsko, a to necelých 10 %. Avšak Maďarsko si na rozdíl od ostatních zemí dobře vedlo v hospodářské krizi.

Obrázek 10: Ekonomická odolnost odvětví A ve V4 z hlediska zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

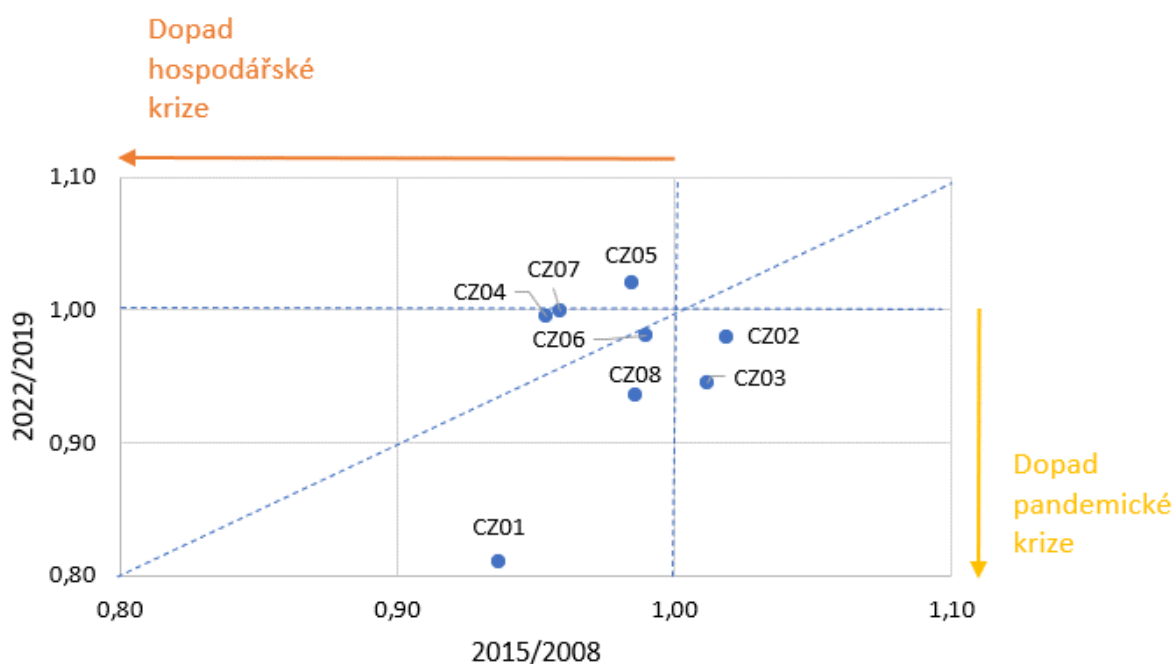
4.2.2 EO v odvětví: Obchod, doprava, ubytování a stravování [G-I]

Jako druhá nejvíce zasažená skupina odvětví během krize Covid-19 se umístily obchod, doprava, ubytování a stravování. V období hospodářské krize se daná skupina odvětví umístila přibližně uprostřed.

Česká republika

Na níže zobrazeném grafu (Obr. č. 11) lze vidět odolnost obchodu, dopravy, ubytování a stravování jednotlivých NUTS 2 České republiky. Z daného grafu vyplývá, že skoro na všechny regiony soudržnosti, kromě regionu Severovýchod (CZ05), měl Covid-19 jistý dopad. Nejlépe si během pandemické krize vedl severovýchod, kde se její hodnoty vyšplhaly nad hodnotu 1 jako jedinému ze všech regionů. Zatímco hospodářská krize na ní měla dopad necelá 4 %. Dopady pandemické krize na regiony Severozápad (CZ04) a Střední Moravu (CZ07) byly minimální, činily pár desetin procent. V hospodářské krizi si tyto dva regiony vedly též podobně. Dopad zde činil necelých 5 %. Dopady na Jihovýchodě (CZ06) byly v obou krizích podobné, a to necelá 2 %. Moravskoslezsko (CZ08) si v době pandemie stálo o 5 % hůře než v době hospodářské krize. Ze všech regionů lze vyzdvihnout hlavní město Praha (CZ01), na které měl Covid-19 největší dopad. Dopad pandemické krize činil 19 %. Zatímco dopad hospodářské krize činil cca 6 %. Střední Čechy (CZ02) a Jihozápad (CZ03)

charakterizujeme jako jediné dva regiony, na které neměla dopad hospodářská krize. Ovšem dopad pandemické krize zde činil 2 a 5 %.

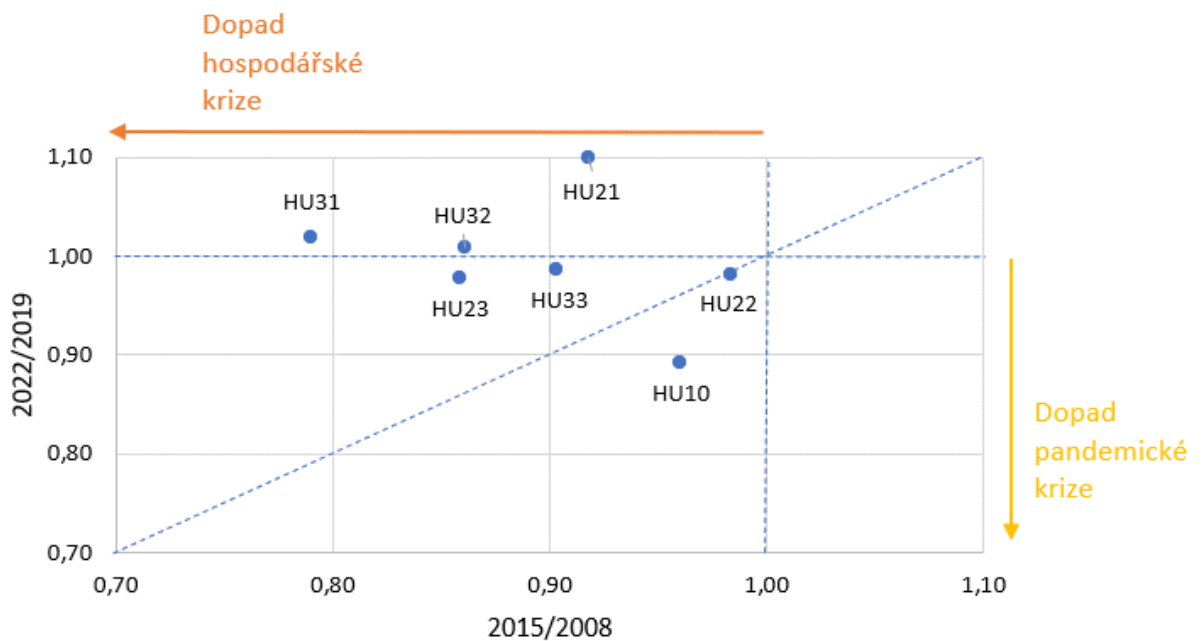

Obrázek 11: Ekonomická odolnost odvětví G–I v České republice dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Maďarsko

Níže uvedený graf (Obr. č. 12) zobrazuje odolnost obchodu, dopravy, ubytování a stravování jednotlivých NUTS 2 v Maďarsku. Na daném grafu lze vidět, že většina regionů si vedla lépe v pandemické krizi než v krizi hospodářské. Dále je vidět, že hospodářská krize měla dopad na všechny regiony Slovenska bez výjimky. Mezi regiony, které si stály dobře v pandemické krizi, lze řadit Közép-Dunántúl (HU21), Észak-Magyarország (HU31) a Észak-Alföld (HU32). Avšak Észak-Magyarország se nejhůře vzpamatoval ze všech regionů z doby hospodářské krize. Její dopad na daný region činil 21 %. Mezi neodolné regiony lze zařadit Dél-Dunántúl (HU23), Észak-Alföld (HU32), Nyugat-Dunántúl (HU22) a Közép-Magyarország (HU10) – Budapest a Pest. U regionu Nyugat-Dunántúl (HU22) lze vyzdvihnout, že si v obou krizích vedl vyrovnaně. Dopady krizí činily necelá 2 %. Pandemická krize měla největší vliv na Budapest a Pest, jejíž dopad byl necelých 11 %.

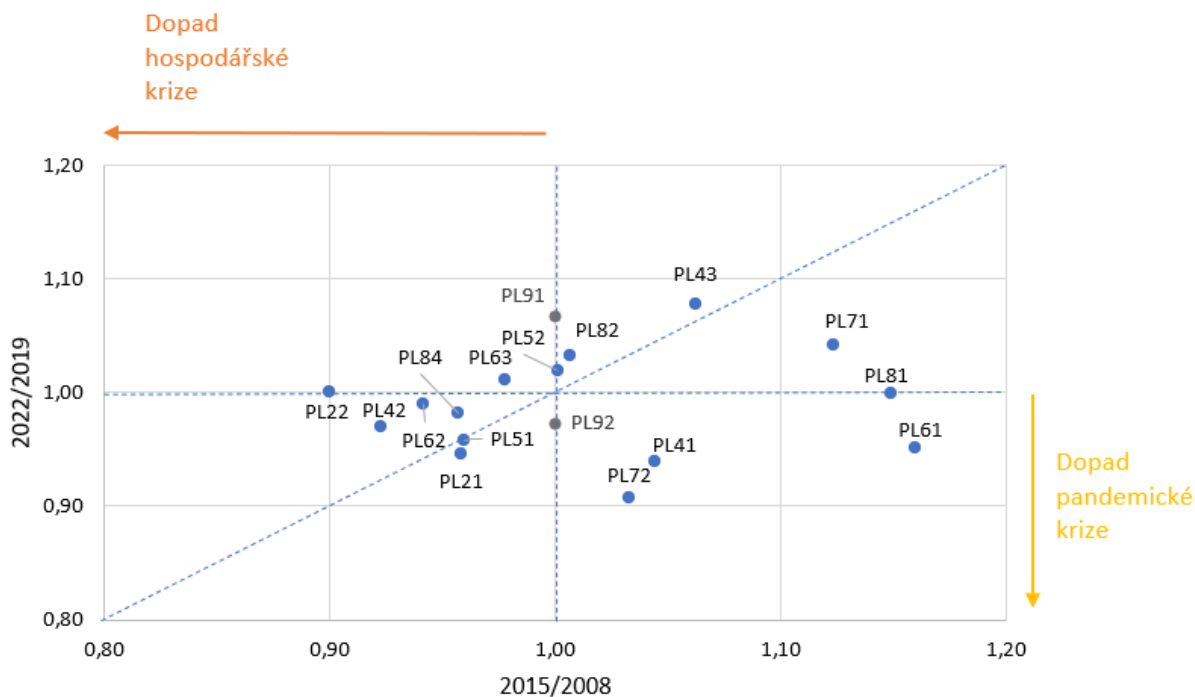

Obrázek 12: Ekonomická odolnost odvětví G–I v Maďarsku dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Polsko

Níže uvedený graf (Obr. č. 13) znázorňuje ekonomickou odolnost v odvětvích obchodu, dopravy, ubytování a stravování v jednotlivých NUTS 2 Polska. Z grafu lze vyčíst, že mezi neodolnější regiony lze zařadit Łódzkie (PL71), Lubuskie (PL43), Podkarpackie (PL82) a Opolskie (PL52). Tyto regiony si vedly dobře v obou obdobích, v obou krizích se jejich hodnota nachází nad hodnotou 1. Do této skupiny regionů by se dal zařadit rovněž region Lubelskie (PL81), který si vedl velmi dobře v době hospodářské krize a pandemická krize na něj měla skoro nulový dopad. Mezi další regiony, kterým se dařilo za pandemii, lze zakomponovat Pomorskie (PL63) a Slaskie (PL22). Na Slaskie měla hospodářská krize největší dopad, jenž činil cca 10 %. Regionům Kujawsko-Pomorskie (PL61), Wielkopolskie (PL41) a Swietokrzyskie (PL72) se dařilo v období hospodářské krize, ale za krize Covid-19 na ně měla vliv. Mezi neodolné regiony lze zařadit Zachodniopomorskie (PL42), Warminsko-Mazurskie (PL62) a Podlaskie (PL84), na které mají vliv obě krize. Avšak dopad hospodářské krize je větší než dopad pandemické krize. Dále jako neodolné regiony lze vyzdvihnout regiony Malopolskie (PL21) a Dolnoslaskie (PL51), kterým se dařilo v obou krizích vyváženě. Regiony Warszawski stołeczny (PL91) a Mazowiecki regionalny (PL92) nelze zcela posoudit z důvodu nedostatku dat k daným rokům hospodářské krize. Avšak dalo by se říct, že region Warszawski stołeczny zvládl pandemickou krizi lépe než na region Mazowiecki regionalny.

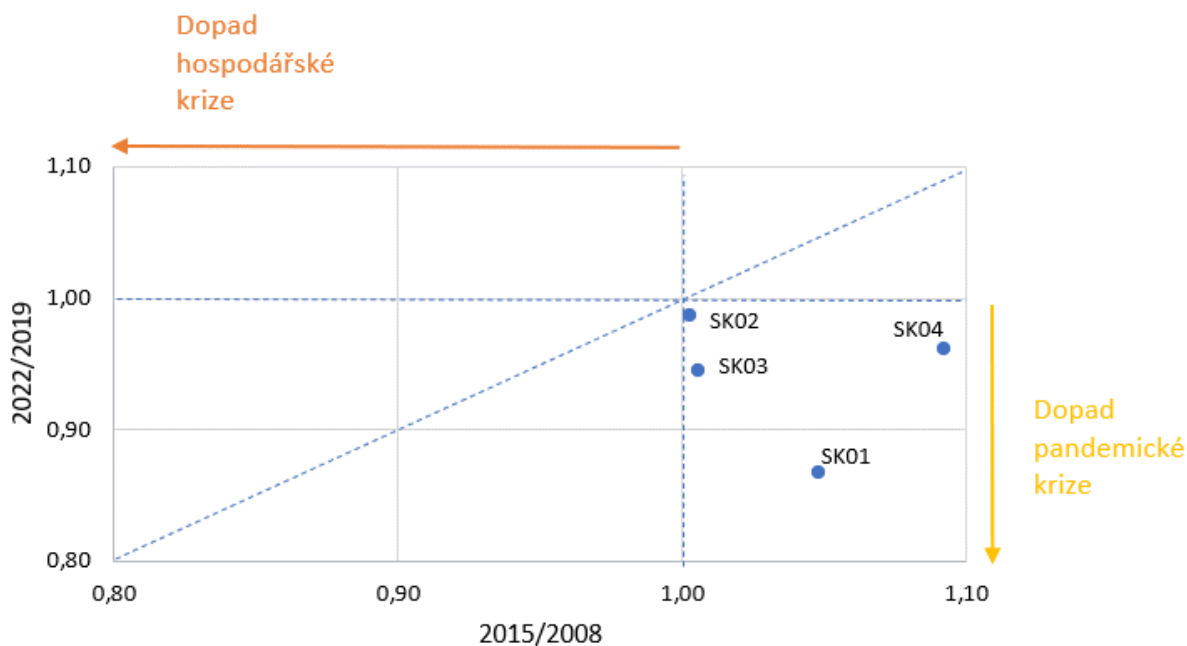

Obrázek 13: Ekonomická odolnost odvětví G–I v Polsku dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Slovensko

Níže uvedený graf (Obr. č. 14) zobrazuje odolnost odvětví obchodu, dopravy, ubytování a stravování v NUTS 2 na Slovensku. Z grafu lze vidět, že na všechny regiony měla pandemická krize určitý dopad. Na rozdíl od pandemie si tyto regiony za hospodářské krize vedly dobře. Pandemická krize měla největší dopad na Bratislavu (SK01), a to cca 13 %. Nejlépe si stálo Západní Slovensko, kde dopad pandemické krize činil cca 1 %, a vedl si stabilně v obou krizích.

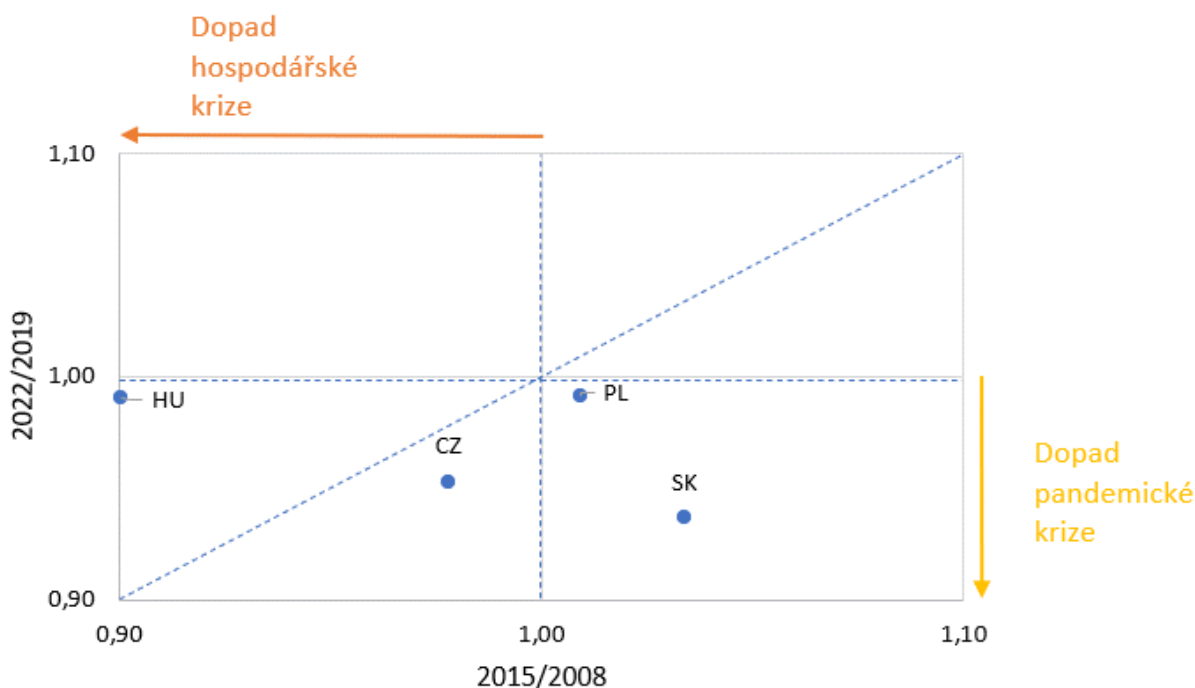

Obrázek 14: Ekonomická odolnost odvětví G–I na Slovensku dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

V4

Níže uvedený graf (Obr. č. 15) zobrazuje ekonomickou odolnost všech regionů soudržnosti jednotlivých států V4. Lze zpozorovat, že na všechny regiony měla pandemická krize dopad. Nejlépe si stálo Polsko, na které měla pandemická krize cca 1 %, a hospodářská krize na něj neměla negativní vliv. Pandemická krize měla malý dopad i na Maďarsko, což o se nedá říct o hospodářské krizi. Její dopad činil 10 %. Na Českou republiku a Slovensko měla pandemická krize negativní vliv okolo 5 %. Avšak na Českou republiku měla dopad i hospodářská krize okolo 5 %. Zatímco Slovensku se v období hospodářské krize vedlo dobře.

Obrázek 15: Ekonomická odolnost odvětví G-I ve V4 dle zaměstnanosti

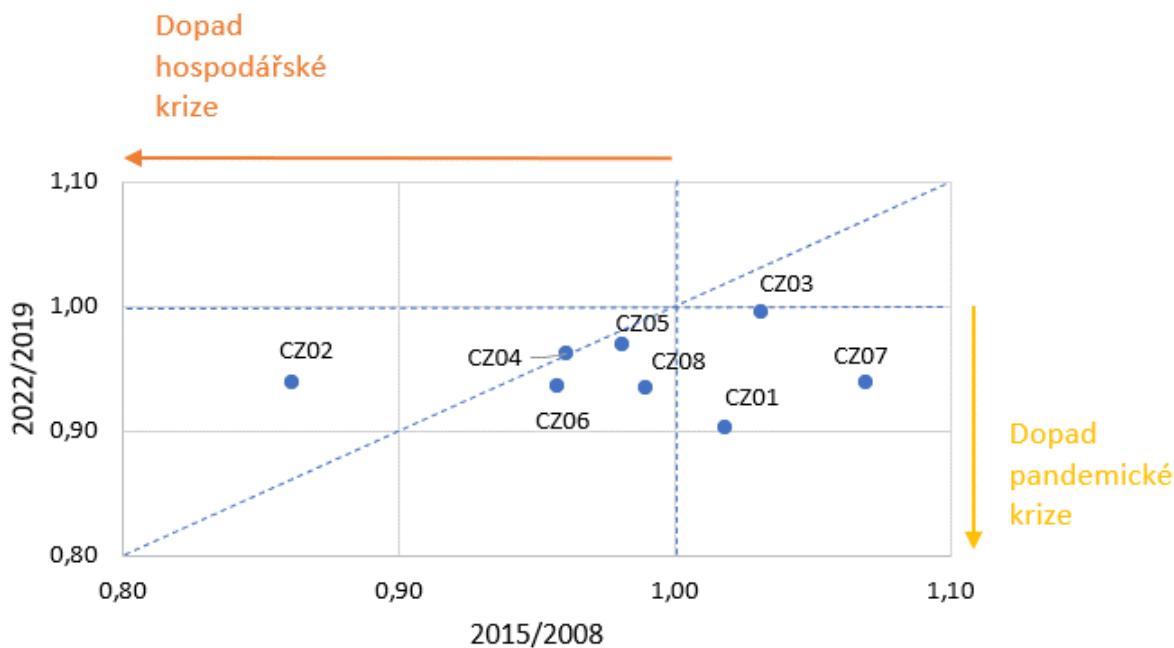
Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

4.2.3 EO v odvětví: Průmysl (bez stavebnictví) [B-E]

Mezi další nejvíce zasažené odvětví v období pandemické krize se stal průmysl, který zde nezahrnuje stavebnictví. Průmysl se umístil jako třetí nejvíce zasažené odvětví v době pandemie Covid-19. Stejně špatně si vedl i v době hospodářské krize z roku 2008.

Česká republika

Z níže uvedeném grafu (Obr. č. 16) lze vidět, že na všechny regiony měla pandemická krize Covid-19 určitý dopad v daných odvětvích průmyslu. Nejlépe si vedl Jihozápad (CZ03), na který měla pandemická krize zanedbatelný dopad a zároveň se řadí mezi regiony, které se dobře vzpamatovaly z předešlé hospodářské krize. Dalšími odolnými regiony v rámci hospodářské krize lze nazvat Prahu (CZ01) a Střední Moravu (CZ07). Ostatní regiony lze nazvat jako neodolné regiony v obou krizích, jimi tedy jsou Severozápad (CZ04), Severovýchod (CZ05), Jihovýchod (CZ06) a Moravskoslezsko (CZ08). Z nichž na Severozápad měly obě krize stejný dopad. Nejvíce zasaženým regionem v období hospodářské krize byly Střední Čechy (CZ02), jejíž dopad činil necelých 14 %. Zatímco nejvíce zasažený region pandemickou krizí byla Praha, jejíž dopad činil přibližně 10 %.

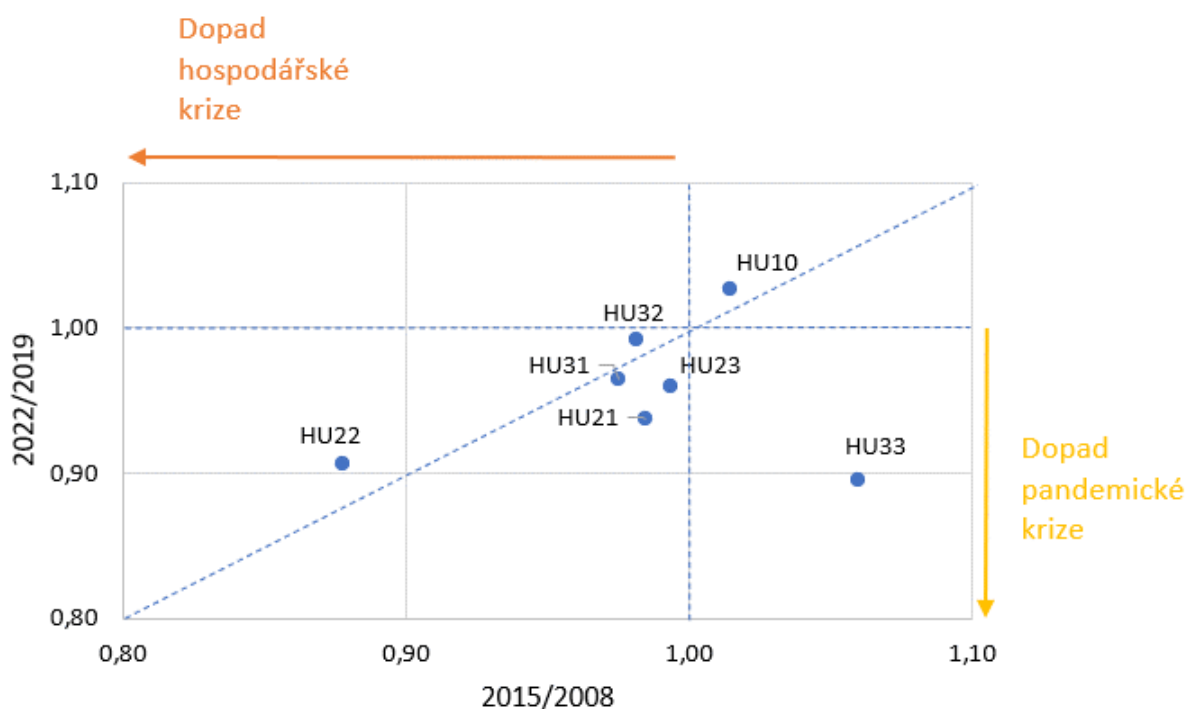

Obrázek 16: Ekonomická odolnost odvětví B–E v České republice dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Maďarsko

Níže uvedený graf (Obr. č. 17) znázorňuje odolnost regionů Maďarska v průmyslu (bez stavebnictví). Z grafu lze říct, že odolným regionem lze nazvat Budapest a Pest (HU10), který si v obou obdobích vedl stabilně. Na ostatní regiony měla pandemie určitý dopad, i když dopad na region Észak-Alföld (HU32) lze brát jako zanedbatelný. Tento region lze zařadit mezi neodolné regiony v obou krizích, stejně jako regiony Észak-Magyarország (HU31), Dél-Dunántúl (HU23) a Közép-Dunántúl (HU21). Nejhůře na tom byl region Nyugat-Dunántúl (HU22), kde dopad hospodářské krize byl největší (necelých 13 %) a rovněž dopadl jako druhý nejhorší region v době pandemické krize s dopadem, který činil necelých 10 %. Za pandemické krize si nejhůře vedl region Dél-Alföld (HU33) s dopadem okolo 11,5 %, na druhou stranu se tento region dobře vzpamatoval z hospodářské krizi.

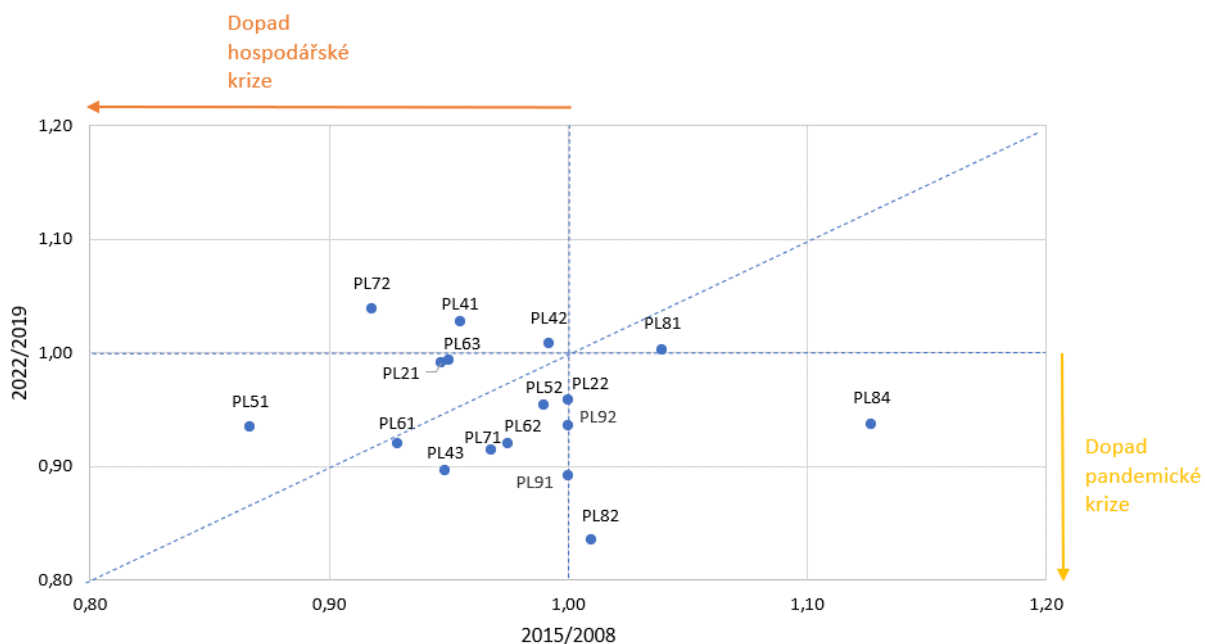

Obrázek 17: Ekonomická odolnost odvětví B–E v Maďarsku dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Polsko

Níže uvedený graf (Obr. č. 18) znázorňuje ekonomickou odolnost jednotlivých NUTS 2 v Polsku v odvětvích průmyslu (bez stavebnictví). Většina regionů si v těchto krizích nestála dobře. Jako jediný odolný region v obou krizích lze uvést Lubelskie (PL81). Mezi regiony, na které neměla pandemie negativní vliv, lze zařadit Swietokrzyskie (PL72), Wielkopolskie (PL41) a Zachodniopomorskie (PL42). Na regiony Pomorskie (PL63) a Malopolskie (PL21) měla pandemická krize zanedbatelný negativní dopad. Naopak na regiony Podlaskie (PL84), Podkarpackie (PL82) a Slaskie (PL22) neměla negativní vliv krize hospodářská. Ostatní regiony lze označit za odolné v obou krizích ať už s menším či větším dopadem. Největší dopad měla pandemie na Podkarpackie (PL82), který činil přibližně 16,5 %. Regiony Warszawski stołeczny (PL91) a Mazowiecki regionalny (PL92) během pandemické krize nepatřily mezi odolné regiony. Jejich dopad činil okolo 11 % a necelých 7 %. Avšak nelze je porovnat s obdobím hospodářské krize, protože data nebyla k dispozici.

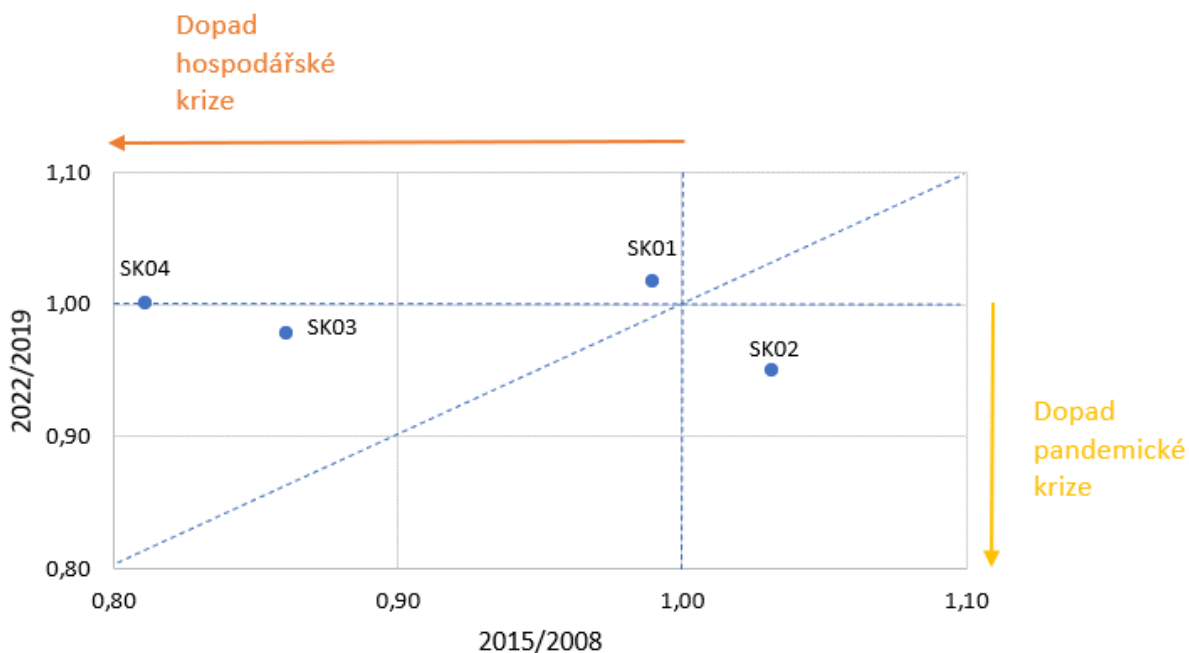

Obrázek 18: Ekonomická odolnost odvětví B–E v Polsku dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Slovensko

Níže uvedený graf (Obr. č. 19) znázorňuje ekonomickou odolnost slovenských regionů v průmyslu (bez stavebnictví). Lze vidět, že žádný z regionů si nestál dobře v obou krizích. V pandemické krizi si vedl dobře Bratislavský kraj (SK01) a Východní Slovensko (SK04). Na oba tyto regiony měla hospodářská krize negativní dopad, ze které se nejhůře vzpamatovalo východní Slovensko s dopadem necelých 19 %. Druhým nejvíce zasaženým regionem během hospodářské krize bylo Střední Slovensko (SK03), jejíž dopad činil necelých 14 %. Na střední Slovensko měla negativní dopad i pandemická krize, jejíž dopad činil okolo 2 %. Proto tento region lze zařadit mezi neodolný region v obou krizích. Jediným regionem, který si stál lépe v hospodářské krizi než v krizi pandemické, bylo Západní Slovensko (SK02).

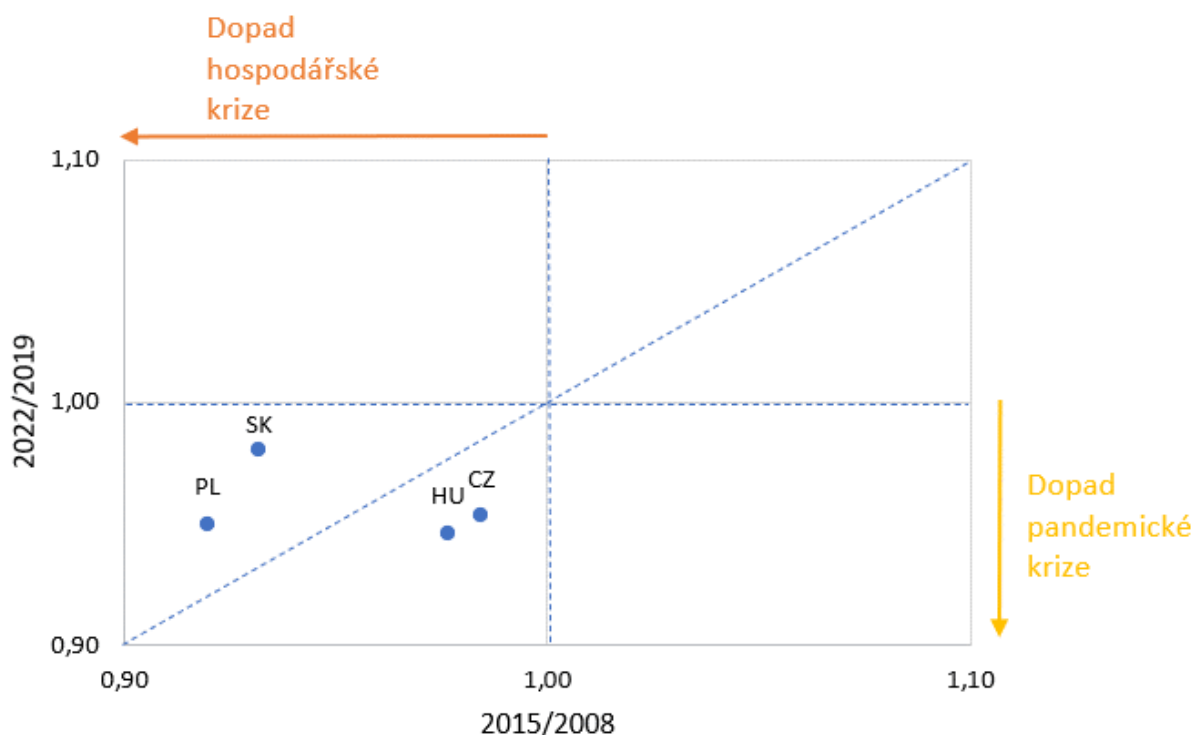

Obrázek 19: Ekonomická odolnost odvětví B–E na Slovensku dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

V4

Na níže uvedeném grafu (Obr. č. 20) je zobrazena odolnost jednotlivých států v odvětví průmyslu (bez stavebnictví). Z grafu je na první pohled vidět, že obě krize na všechny země měly negativní dopad. Česká republika (CZ) a Maďarsko (PL) si lépe vedly v hospodářské krizi, zatímco v pandemické krizi si vedly přibližně o 3 % hůře. Na rozdíl od nich si Polsko (PL) a Slovensko (SK) stálo lépe v pandemické krizi než v krizi hospodářské. Nejhorší ze všech států si vedlo Polsko.

Obrázek 20: Ekonomická odolnost odvětví B–E ve V4 dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

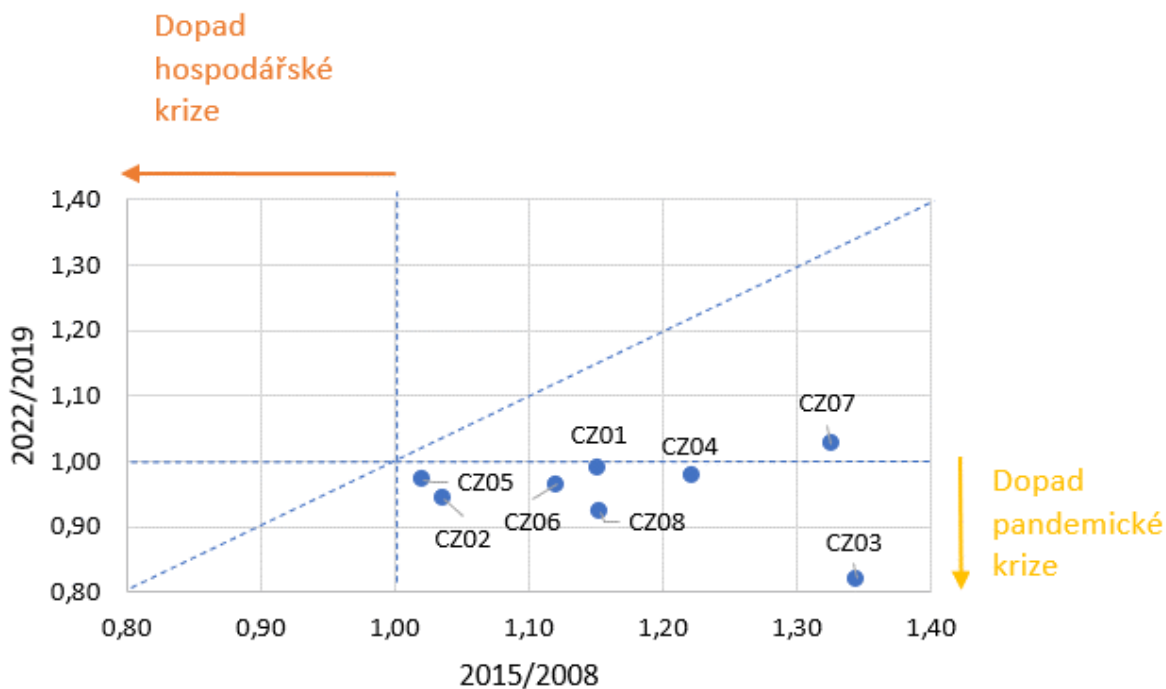
4.2.4 EO v odvětví: Umění, zábava a rekreace a všechny ostatní činnosti [R-U]

Mezi poslední z vybraných nejvíce zasažených odvětví lze uvést umění, zábavu a rekreaci, ostatní činnosti, ostatní činnosti domácnosti a činnosti exteritoriálních organizací a orgánů. Dané odvětví se umístilo na čtvrtém místě jako nejvíce zasažené odvětví za pandemické krize Covid-19, především z důvodu zavření všech kulturních, sportovních a rekreačních středisek. Na rozdíl v hospodářské krizi si vybrané odvětví vedlo z daných odvětví jako jedno z nejméně zasažených a umístilo se na druhém místě.

Česká republika

Níže uvedený graf (Obr. č. 21) znázorňuje ekonomickou odolnost v odvětvích kulturních, zábavných a rekreačních činností, ostatních činností, ostatních činností domácností a činností exteritoriálních organizací a orgánů v jednotlivých NUTS 2 České republiky. Z grafu lze vyčíst, že si všechny regiony vedly v době hospodářské krize dobře, kde jejich hodnoty jsou vyšší než 1. A dále, že hodnoty všech regionů v době pandemie jsou horší než za hospodářské krize, tzn. pandemická krize měla na všechny regiony větší dopad. Dle grafu lze za nejodolnější region nazvat Střední Moravu (CZ07), jejíž hodnoty se pohybovaly nad hodnotou 1, tzn. že si stály dobře v obou krizích. Nejhůře si za dobu pandemie vedl Jihozápad (CZ03), jejíž dopad

činil přibližně 18 %. U regionu Jihozápad je zajímavé, že si vedla nejlépe ze všech regionů za hospodářské krize, ale za pandemické krize si vedla oproti všem nejhůře.

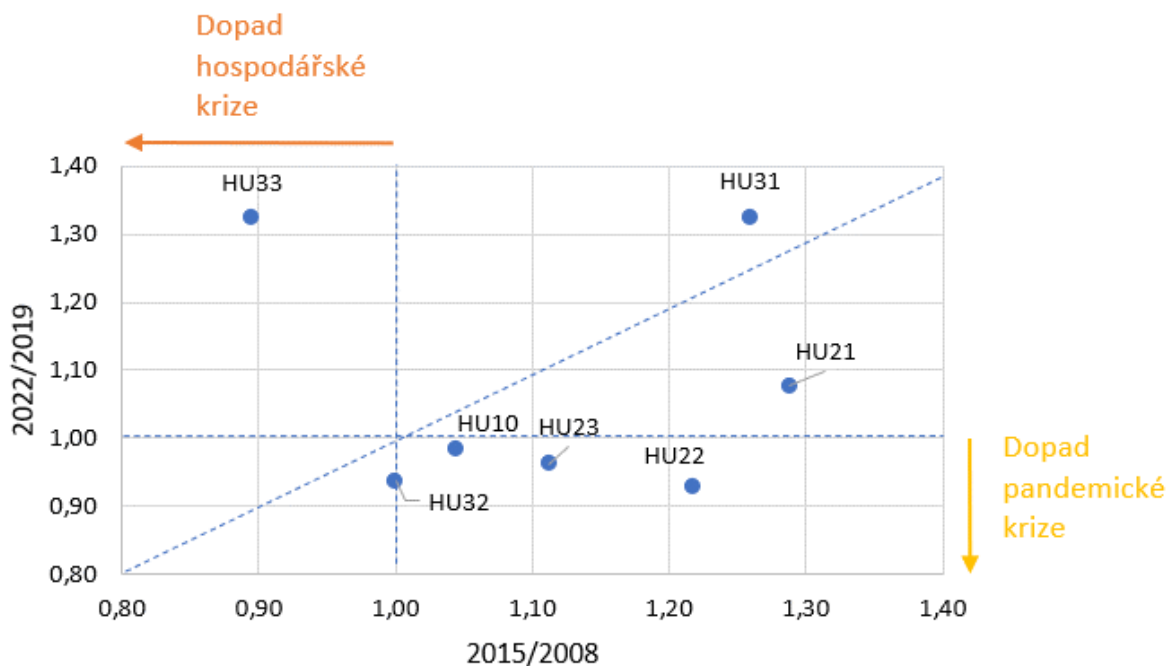

Obrázek 21: Ekonomická odolnost odvětví R–U v České republice dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Maďarsko

Níže uvedený graf (Obr. č. 22) zobrazuje odolnost daného odvětví v jednotlivých NUTS 2 Maďarska. Dle grafu lze jednoznačně zařadit mezi nejodolnější regiony Észak-Magyarország (HU31) a Közép-Dunántúl (HU21). Dalším regionem, který si velmi dobře vedl v pandemické krizi, je Dél-Alföld (HU33). Také je to jediný region, na nějž měla dopad (přibližně 10,5 %) hospodářská krize. Ostatní regiony (Észak-Alföld (HU32), Budapest a Pest (HU10), Dél-Dunántúl (HU23) a Nyugat-Dunántúl (HU22)) se vzpamatovaly z hospodářské krize dobře, avšak na ně měla negativní dopady krize pandemická.

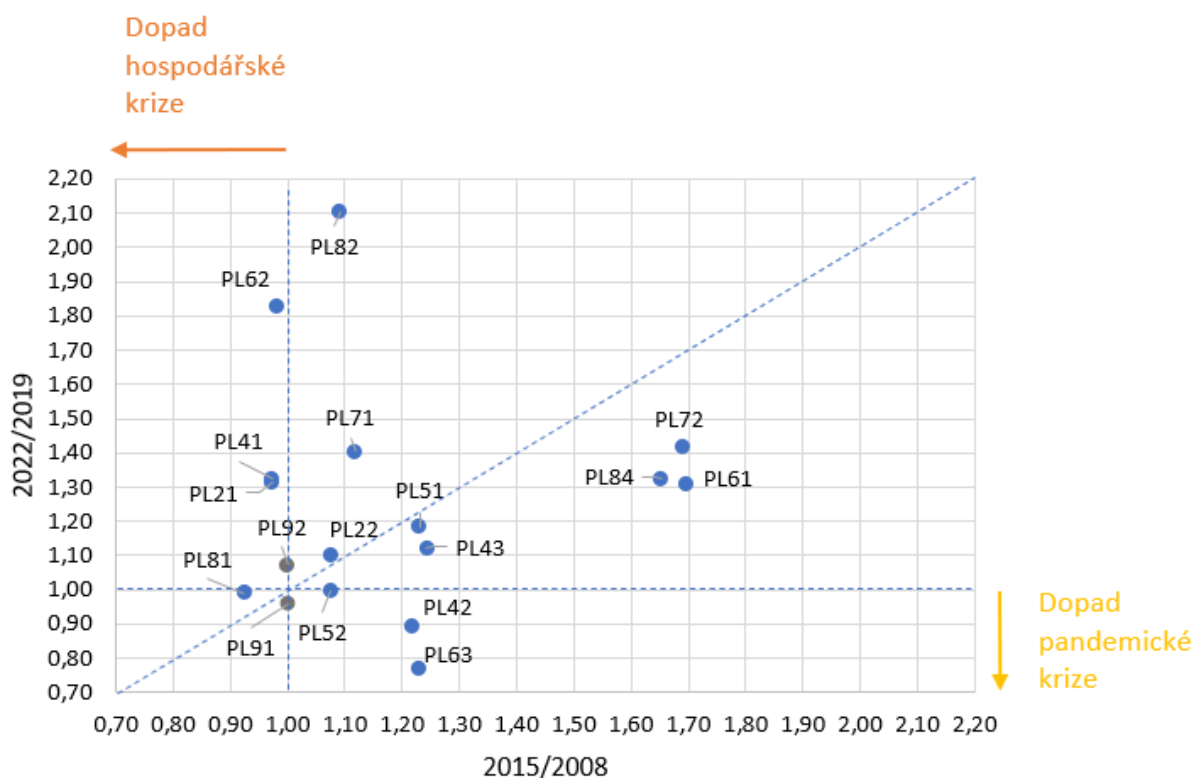

Obrázek 22: Ekonomická odolnost odvětví R–U v Maďarsku dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Polsko

Níže uvedený graf (Obr. č. 23) zobrazuje odolnost odvětví umění, zábavy a rekreace, ostatních činností, ostatních činností domácností a činností exteritoriálních organizací a orgánů v jednotlivých NUTS 2 v Polsku. Z grafu je vidět, že větší část regionů si stály dobře v obou krizích. Dle grafu mezi nejodolnější regiony lze zařadit Swietokrzyskie (PL72), Podlaskie (PL84), Kujawsko-Pomorskie (PL61), Podkarpackie (PL82), Łódzkie (PL71), Dolnoslaskie (PL51), Lubuskie (PL43) a Slaskie (PL22). Regiony Warminsko-Mazurskie (PL62), Wielkopolskie (PL41) a Malopolskie (PL21) si velmi dobře vedly v pandemické krizi. Zatímco na ně měla negativní dopad pandemická krize. Opakem jsou regiony Pomorskie (PL63), Zachodniopomorskie (PL42) a Opolskie (PL52), které byly zasažené pandemickou krizí a z hospodářské krize se vzpamatovaly dobře. Na region Pomorskie měla pandemie největší dopad, a to přibližně 23 %. Jako neodolný region lze označit Lubelskie (PL81), na jenž měla hospodářská krize největší dopad (7,5 %) a dopad pandemické krize činil okolo 1 %. Pandemická krize měla na region Warszawski stoleczny (PL91) dopad přibližně 4 %, zatímco region Mazowiecki regionalny (PL92) si za pandemické krize stál dobře. ale tyto dva regiony nelze porovnat s hospodářskou krizí z důvodu absence dat.

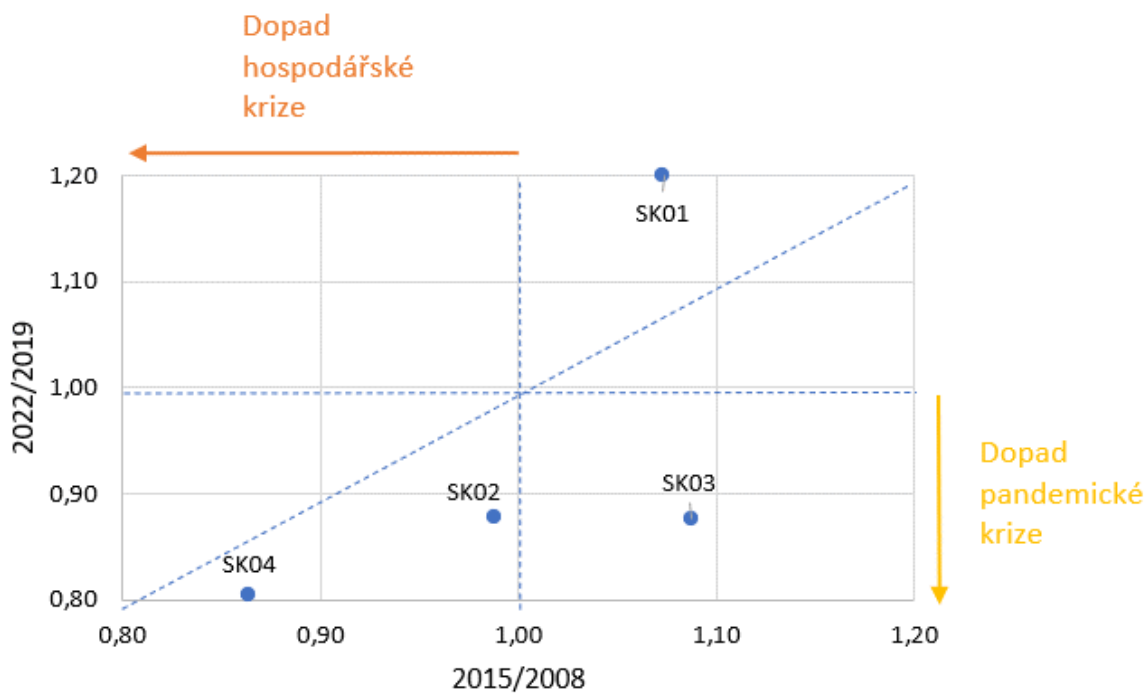

Obrázek 23: Ekonomická odolnost odvětví R–U v Polsku dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Slovensko

Na níže uvedeném grafu (Obr. č. 24) je zobrazena ekonomická odolnost daného odvětví v jednotlivých NUTS 2 na Slovensku. Z grafu lze určit Bratislavský kraj (SK01) jako odolný region v obou krizích. Je to rovněž jediný region, který si vedl lépe za pandemické krize oproti krizi hospodářské. Na ostatní regiony měla pandemická krize negativní dopad. Střední Slovensko (SK03) se vzpamatoval z hospodářské krize oproti zbylým regionům. Západní Slovensko (SK02) a Východní Slovensko (SK04) lze označit za neodolné regiony v obou krizích. Ze všech regionů si nejhůře stálo východní Slovensko, kde dopad pandemické krize činil necelých 20 % a dopad hospodářské krize necelých 14 %.

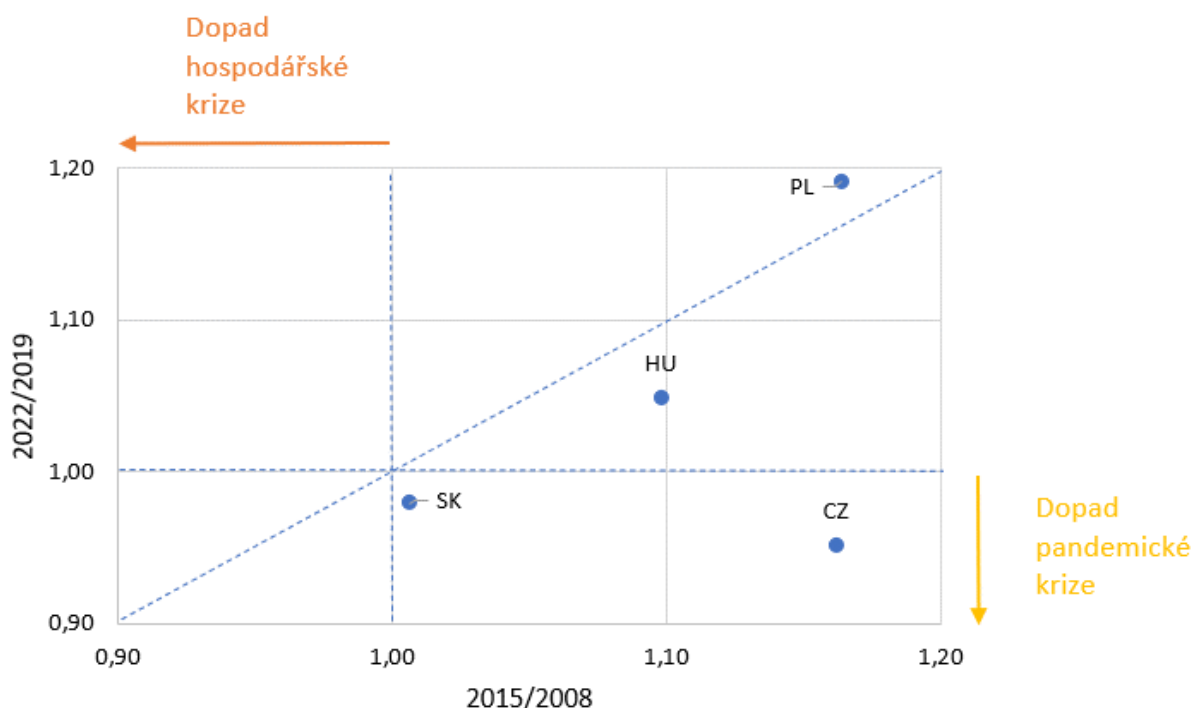

Obrázek 24: Ekonomická odolnost odvětví R-U na Slovensku dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

V4

Níže uvedený graf (Obr. č. 25) znázorňuje celkovou odolnost daného odvětví v jednotlivých zemí V4. Na první pohled jde z grafu vidět, že všechny státy se vzpamatovaly dobře z hospodářské krize. Za nejodolnější stát lze považovat Polsko, které si vedlo velmi dobře v obou krizích. Hned za ním se nachází Maďarsko, které bylo rovněž odolné v obou obdobích. Slovensko se rovněž vzpamatovalo z hospodářské krize a negativní dopad pandemické krize činil okolo 2 %. Česká republika si velmi dobře stála za hospodářské krize, avšak dopad pandemické krize na ní byl největší ze všech zemí a činil přibližně 5 %.

Obrázek 25: Ekonomická odolnost odvětví R–U ve V4 dle zaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Z výše uvedených skutečností této velké kapitoly lze vyvodit, že na každý region měla pandemická i hospodářská krize jiný dopad a každý region se s tím popral jinak. Byla vybrána odvětví, která byla nejvíce zasažená pandemickou krizí, přesto některé z výše zmíněných odvětví spadala do významně zasažených i v době hospodářské krize. Přesto pandemická krize na ně měla převážně větší negativní dopad než hospodářská.

4.3 Vývoj podniků dle velikostních skupin

Tato kapitola se zaměřuje na vývoj podniků rozdělených do velikostních skupin na území států V4 v letech 2008–2020. Proto pandemickou krizí se lze zabývat pouze v letech 2019–2020, tzn. v jejím počátku a dané dopady nemusí být tak razantní. Uvedené tabulky zobrazují vývoj jednotlivých skupin podniků, který je určen podle procentuálního poměru počtu zastoupených podniků v jednotlivých státech. Daná data však nezahrnují několik odvětví, kterými jsou zemědělství, lesnictví a rybolov [A], peněžnictví a pojišťovnictví [K], veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení [O], činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu [T] a činnosti exteriorních organizací a orgánů [U]. Dále se nachází u Polska absence dat od v odvětvích vzdělávání; zdravotnictví a sociální péče; kulturních, zábavných a rekreačních činností a jako poslední odvětví ostatních činností. Další problémem se tu ukazují hodnoty Maďarska roku

2020, kde z roku 2019 tam jsou markantní skokové rozdíly. To může být zapříčiněno nějakou změnou metodiky, proto s těmito daty nepracujeme. Stejně roky před 2020 se u Maďarska berou více s nadhledem.

Podniky s 0 zaměstnanci

První zastoupenou skupinou jsou podniky bez zaměstnanců, tzn. živnostníci. Z níže uvedené tabulky (Tab. č. 9) lze vidět, že je to nejvíce zastoupená skupina ve všech zemích. U České republiky a Slovenska se tato skupina kolísavě navyšovala. V roce 2020 měly oba státy nad 70 %, a tím i nejvíce živnostníků z daných 4 zemí. Zastoupení živnostníků v Polsku byl stabilní pro zkoumané období a pohyboval okolo 64 %. Zatímco v Maďarsku docházelo celou dobu k postupnému snižování dané skupiny.

Tabulka 9: Vývoj podniků s 0 zaměstnanci ve státech V4 v letech 2008–2020

0	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
CZ	72,55 %	75,51 %	76,47 %	76,79 %	75,74 %	75,52 %	79,32 %
HU	45,05 %	47,08 %	46,83 %	45,70 %	41,91 %	42,67 %	39,58 %
PL	65,42 %	63,03 %	65,79 %	65,43 %	66,31 %	66,62 %	65,85 %
SK	61,81 %	62,57 %	67,00 %	57,91 %	58,58 %	56,92 %	72,76 %

0	2015	2016	2017	2018	2019	2020
CZ	77,63 %	77,91 %	78,21 %	78,75 %	79,07 %	79,62 %
HU	32,26 %	30,98 %	32,33 %	28,41 %	24,19 %	
PL	62,06 %	62,42 %	62,78 %	63,67 %	64,53 %	65,43 %
SK	72,29 %	71,60 %	71,86 %	72,53 %	73,10 %	75,93 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Podniky s 1-4 zaměstnanci

Jako druhou nejvíce zastoupenou skupinou jsou podniky s jedním až čtyřmi zaměstnanci. Z níže uvedené tabulky (Tab. č. 10) lze vyčíst, že v České republice a Slovensku se počet těchto podniků pomalu a kolísavě snižoval, kdy v roce 2020 bylo jejich zastoupení pod 20 %. Polsko mělo stabilní vývoj u těchto podniků, rovněž jako tomu bylo i u předchozí skupiny, a to okolo 25 %. Zastoupení této skupiny podniků v Maďarsku kolísavě narůstalo.

Tabulka 10: Vývoj podniků s 1-4 zaměstnanci ve státech V4 v letech 2008–2020

1–4	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
CZ	17,64 %	15,88 %	15,34 %	15,29 %	16,40 %	16,50 %	14,23 %
HU	44,46 %	43,16 %	43,36 %	44,31 %	47,52 %	46,92 %	49,86 %
PL	24,81 %	25,65 %	23,72 %	24,32 %	23,82 %	24,04 %	24,28 %
SK	24,42 %	27,78 %	27,04 %	34,30 %	33,54 %	35,72 %	20,82 %

1–4	2015	2016	2017	2018	2019	2020
CZ	15,95 %	15,74 %	15,38 %	14,92 %	14,67 %	14,28 %
HU	56,76 %	58,30 %	57,62 %	61,58 %	66,92 %	
PL	28,04 %	27,20 %	27,04 %	25,63 %	24,96 %	24,22 %
SK	21,27 %	21,77 %	21,44 %	20,94 %	20,59 %	18,37 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Podniky s 5-9 zaměstnanci

Třetí skupinou jsou podniky s počtem zaměstnanců pět až devět. Z níže uvedené tabulky (Tab. č. 11) lze vyčíst, že k roku 2020 se pohybovalo zastoupení těchto podniků v rozmezí 2,5 až 5,5 %, kde nejpočetnější zastoupení mělo Polsko. V České republice se daná skupina postupně snižovala. Kolísavým snížením došlo k poklesu této skupiny rovněž u Maďarska a Slovenska. Pouze zastoupení těchto podniků v Polsku se dostalo kolísavým vývojem k nárůstu.

Tabulka 11: Vývoj podniků s 5-9 zaměstnanci ve státech V4 v letech 2008–2020

5–9	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
CZ	4,54 %	4,03 %	3,87 %	3,71 %	3,69 %	3,76 %	2,94 %
HU	5,49 %	5,20 %	5,25 %	5,32 %	5,69 %	5,58 %	5,67 %
PL	4,73 %	6,41 %	5,57 %	5,22 %	4,95 %	4,54 %	4,91 %
SK	5,86 %	4,45 %	2,19 %	3,53 %	3,52 %	3,65 %	3,24 %

5–9	2015	2016	2017	2018	2019	2020
CZ	2,93 %	2,89 %	2,91 %	2,85 %	2,81 %	2,76 %
HU	5,88 %	5,70 %	5,22 %	5,29 %	4,61 %	
PL	5,09 %	5,30 %	5,20 %	5,60 %	5,44 %	5,48 %
SK	3,24 %	3,33 %	3,40 %	3,33 %	3,22 %	2,93 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Podniky s 10 a více zaměstnanci

Čtvrtou skupinou jsou podniky, které mají deset a více zaměstnanců. Z níže uvedené tabulky (Tab. č. 12) lze vyčíst, že množství zastoupených podniků této velikostní skupiny se pohybovalo v daných státech v rozmezí 2,5 až 5 %. V České republice se počet těchto podniků postupně snižoval. Vývoj podniků v Maďarsku byl po většinu let stabilní přibližně v rozmezí

4,5 až 5 %, ale poslední rok byl zaznamenán pokles a počet podniků se dostal pod 4 %. Slovensko roku 2008 mělo nejvíce podniků v této skupině z uvedených států, pak nastal pokles a již od roku 2010 měl ze všech států danou skupinu nejméně zastoupenou. Roku 2020 se dostal až pod 3 %.

Tabulka 12: Vývoj podniků s 10 a více zaměstnanci ve státech V4 v letech 2008–2020

10 a více	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
CZ	5,28 %	4,58 %	4,32 %	4,22 %	4,17 %	4,22 %	3,51 %
HU	5,01 %	4,56 %	4,55 %	4,67 %	4,88 %	4,83 %	4,90 %
PL	5,04 %	4,91 %	4,92 %	5,03 %	4,92 %	4,80 %	4,96 %
SK	7,91 %	5,20 %	3,77 %	4,25 %	4,36 %	3,71 %	3,18 %

10 a více	2015	2016	2017	2018	2019	2020
CZ	3,49 %	3,47 %	3,51 %	3,48 %	3,44 %	3,34 %
HU	5,11 %	5,03 %	4,83 %	4,73 %	4,27 %	
PL	4,82 %	5,07 %	4,98 %	5,11 %	5,07 %	4,87 %
SK	3,20 %	3,30 %	3,30 %	3,20 %	3,09 %	2,77 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Z následujících výše uvedených skutečností lze vyzdvihnout, že většinu podniků ve všech zemích představuje skupina s 0 zaměstnanci, tzn. živnostníci, kteří tvoří více než 50 % v jednotlivých zemích. Druhým nejpočetnější skupinou jsou podniky s jedním až čtyřmi zaměstnanci, které tvoří v průměru okolo 20 %. Zbylé dvě skupiny podniků nejsou v těchto zemích tak časté.

4.4 Ekonomická odolnost podniků dle velikostních skupin

Tako podkapitola se zabývá ekonomickou odolností podniků podle velikostního rozdělení a jejich stabilitou v daných odvětvích. Konkrétnější data ekonomické odolnosti těchto podniků pro jednotlivé státy se nachází v Příloze A. Podniky jsou zde rozděleny do 4 velikostních skupin, které jsou rozřazeny do stejných skupin odvětví (včetně absencí několika odvětví) jako v předešlé podkapitole. Rovněž se zde bere v úvahu nedostatek dat u několika odvětví Polska. Odolnost pandemické krize se zde dá posuzovat pouze z roků 2019 a 2020, protože pro další roky nebyla přístupná data.

Níže uvedená tabulka (Tab. č. 13) zobrazuje jednotlivé pořadí podniků podle rozdělení počtu zaměstnanců v době pandemie Covid-19. Lze vidět, že skoro všechny podniky si nejhůře vedly v odvětvích [G-I], které lze nazvat jako nejvíce zasažené odvětví. Podnik s 1-4 zaměstnanci byl také hodně zasažen v odvětvích obchodu, dopravy, ubytování a stravování [G-I], ale ještě hůře si vedl v odvětvích umění, zábavy a rekreace a ostatních činností [R-S]. V těchto odvětvích si

nevedly dostatečně dobře i ostatní podniky a lze tyto odvětví nazvat jako druhé nejvíce zasažené odvětví v daném období. Průmysl (bez stavebnictví) [F] byl také dosti zasažen a nejhůře si v daním odvětví vedli živnostníci, tzn. podniky s 0 zaměstnanci. Naopak mezi nejodolnější odvětví lze vyzdvihnout stavebnictví [F], vzdělávání, zdravotnictví a sociální péče [P-Q] a informační a komunikační činnosti [J].

Tabulka 13: Pořadí resilience podniků dle zaměstnanců za pandemie v odvětvích

Pořadí 2020/2019	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
0 zam.	7	2,5	8	1	2,5	4	6	5
1-4 zam.	4	2,5	8	6	2,5	5	1	7
5-9 zam.	6	2,5	8	4,5	4,5	2,5	1	7
10 a více zam.	4	2	8	1	6	5	3	7

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Níže uvedená tabulka (Tab. č. 14) znázorňuje pořadí odolnosti velikostních skupin podniků v závislosti jednotlivých odvětví v době hospodářské krize. Z dané tabulky lze vypočítat, že nejhůře si stály všechny podniky rovněž v odvětví obchodu, dopravy, ubytování a stravování [G-I]. Dále bylo poměrně hodně zasaženo odvětví průmyslu (bez stavebnictví) [B-E] a realitní činnosti [L]. Dalším zasaženým odvětvím bylo stavebnictví [F], kde si zcela nejhůře stály podniky s 10 a více zaměstnanci. V době hospodářské krize si nejlépe stály informační a komunikační činnosti [J], kde byly všechny podniky odolné.

Tabulka 14: Pořadí resilience podniků dle zaměstnanců za hospodářské krize v odvětvích

Pořadí 2015/2008	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
0 zam.	6	5	7	2	1	4	3	8
1-4 zam.	6,5	3	8	1	6,5	2	4,5	4,5
5-9 zam.	4	5	8	2,5	7	1	2,5	6
10 a více zam.	5,5	8	5,5	2	7	3	4	1

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Z výše uvedených poznatků lze uvést, že na podniky dle velikostních skupin má vliv odvětví, ve kterém se daný podnik nachází. Porovnání těchto dvou krizí ukazuje, že pandemie měla větší dopad na odvětví umění, zábavy a rekreace a ostatních činností [R-S], zatímco hospodářská krize měla větší dopad na stavebnictví [F].

Vztah mezi vývojem podniků a odvětví

Jak se již uvedlo výše, podnik a odvětví se určitým způsobem ovlivňují. Příloha B zobrazuje grafy, kde se nachází vztah mezi vývojem velikostních skupin podniků dle počtu zaměstnanců a vybranými odvětvími. Odvětví byla vybraná podle zasaženosti v době pandemické krize, kde nejvíce zasažená odvětví byla obchod, doprava, ubytování a stravování [G-I] a jako druhé odvětví umění, zábavy a rekreace a ostatních činností [R-S].

V odvětvích G-I se u živnostníků nekonaly žádné prudké změny z hlediska jejich zastoupení v jednotlivých státech. Lehké klesání u nich začalo již před pandemickou krizí, což se nedá považovat jako následek pandemie Covid-19. Stejně tak bychom to mohly říct o podnicích s 1–4 zaměstnanci, kde se počet podniků za pandemické krize rovněž razantně snížil a snižování probíhalo již v předchozích letech. Slovensko sice mělo větší pokles roku 2020 než předchozí roky, ale nebylo to rovněž nějaký markantní propad. Zatímco Maďarsko zaznamenalo od roku 2017 docela velký nárůst. Počet podniků s 5–9 zaměstnanci se v odvětvích G-I za pandemické krize rovněž snižovala, kromě Slovenska, kde byl lehký nárůst. Avšak ať už se jednalo o pokles či nárůst, tak ty se zde ukazovaly již před pandemií, takže je nelze stoprocentně přiřadit jako její dopad. Zatímco podniky s 10 a více zaměstnanci si v těchto odvětvích vedly předchozí roky stabilně a roku 2019 lze vidět pokles počtu těchto podniků, který nejspíše zapříčinila pandemická krize. Proto lze říct, že tato skupina podniků byla nejvíce zasažená v této době.

U velikostních skupin podniků, které se sledovaly v odvětvích R-S, rovněž nedochází roku 2020 k nějaké výrazní změně. Buď je vývoj klesající nebo rostoucí již před začátkem pandemické krize, nebo dochází k malému poklesu. Lehký pokles se zaznamenal především u Slovenska u velikostních skupin podniků s 1–4 a 5–9 zaměstnanci. Ostatní země nezaznamenaly nějaké změny začátkem pandemie Covid-19. V těchto odvětvích nelze pozorovat vývoj podniků v Polsku z důvodu absence dat.

Z pohledu všech odvětví v České republice přibily podniky s 0 zaměstnanci a počet ostatních skupin se výrazně nezměnil. Stejně tak se výrazně nezměnil počet podniků v Maďarsku, kde ubyly podniky s 10 a více zaměstnanci. V Polsku vzrostl rovněž počet živnostníků a počet ostatních skupin podniků se výrazně nezměnil z hlediska pandemie. Na Slovensku došlo k nárůstu živnostníků, avšak ubyly podniky s 1–4 zaměstnanci a lehký pokles se zaznamenal také u podniků s 10 a více zaměstnanci. Nelze přesně určit kolik podniků skončilo nebo se pouze přesunuly počtem snížením zaměstnanců do jiné velikostní skupiny

Vládní opatření patrně zafungovala, protože počet podniků neklesl tak razantně. Přestože jsme zkoumaly vývoj časových řad podniků dle počtu zaměstnanců v těch nejvíce zasažených odvětvích z hlediska zaměstnanosti, počet podniků se se výrazně nezměnil. Dalo by se říct, že velikostní kategorie podniků do této problematiky tolik nepromlouvá, zatímco faktor zaměstnanosti ano. Tím lze konstatovat, že zaměstnanost zde hraje větší roli než počet podniků podle počtu zaměstnanců.

4.5 Rozhovor, shrnutí a formulace doporučení a návrhů

První část této kapitoly se zabývá řízeným rozhovorem s vybraným podnikem, který byl vybrán na základě předchozí analýzy nejvíce poškozených odvětví pandemickou krizí Covid-19. Pro tento řízený pohovor byl vybrán podnik z odvětví obchod, doprava, ubytování a stravování [G-I], a to přesně odvětví stravování. Rozhovor byl veden dle předem zformulovaných otázek, které byly prodiskutovány s vedoucím práce. Zformulovaný rozhovor se nachází v Příloze C. Druhá část kapitoly se zaobírá již celkovým shrnutím a formulací doporučení a návrhů.

4.5.1 Řízený rozhovor s vybraným podnikem

Pro řízený rozhovor byl vybrán podnik Motorest Kalan, který se nachází v Hořejším Vrchlabí v oblasti Podkrkonoší. Poloha provozovny je v dobré lokalitě u hlavní silnice směrem do horského turistického střediska Špindlerův Mlýn. Jejich hlavním oborem činnosti je hostinská činnost, kterou provozují již od roku 2000 a zaměřují se především na regionální kuchyni. Toto zaměření je odlišuje od jejich konkurence v dané oblasti. Majitel podniku zaměstnává celkem 7 zaměstnanců. Daný motorest má rozmanitou tržní cílovou skupinu. Mezi jejich hlavní zákazníky patří dělníci, turisté, i lidé z okolí.

Obchodní činnost při první vlně Covidu-19, stejně jako u ostatních restaurací, byla přerušena. Jednalo se o úplné uzavření celého provozu, které přišlo od vlády ze dne na den bez předchozích omezení. To mělo za následek, že se na to podnik nemohl nijak připravit. To mělo vliv na náklady ohledně nakoupených surovin do kuchyně na další den. Dále v době určitého omezení byl zkoušen provoz na „výdejní okénko“. I když byl daný provoz lepší než úplné uzavření, tak přesto netrval dlouho. Rozvoz jídla, které začalo provozovat dost restaurací během pandemické krize, se zde provádět nezačal.

Výše uvedené skutečnosti měly vliv na celkový obrat podniku, který se v dané době změnil k horšímu. Obrat podniku poklesl přibližně o 40 %. Covid-19 měl velký vliv na daný zisk, protože v době celé zimní sezóny byl motorest uzavřen a shodou náhod tato sezóna obnášela dobré sněhové podmínky pro turisty, kteří jsou jedni z hlavních zákazníků restaurace.

Motorestu byly poskytnuty podpory od státu, a to podporu pro zaměstnavatele a program Antivirus na zaměstnance. Antivirus na zaměstnance poskytoval 100procentní kompenzaci na všechny náklady na zaměstnance, kromě první vlny. V první vlně kompenzace od státu byla ve výši 70 % a zbylých 30 % musel zaměstnavatel vyplácet zaměstnancům sám. Tyto náklady zaměstnavatel hradil z vytvořené rezervy, která byla dostatečná. A tím nezkrachovali v době pandemické krize Covid-19.

Proto je důležité myslet jako podnik na to, že je potřeba mít určitou finanční rezervu pro případ nějaké krizové situace.

4.5.2 Shrnutí a formulace doporučení a návrhů

Na základě výše zjištěných informací z této bakalářské práce vyplývá, že nejvíce zasažená odvětví v pandemii Covid-19 byla stejná ve všech čtyřech státech V4 s tím, že se jedná především o odvětví obchodu, dopravy a skladování, stravování a ubytování, dále umění, zábavy a rekreace a ostatních činností. Zatímco odvětví informačních a komunikačních činností si vedlo ze všech odvětví nejlépe, a to jak v době pandemické, tak i hospodářské. Tím ho lze označit za anticyklické odvětví. Dále se zjistilo, že pandemická krize více ovlivňovala výši pracujících lidí nežli počet velikostních skupin podniků podle počtu zaměstnanců, na jejichž počet neměla pandemie markantní vliv. Může to vyplývat i z nedostatků novějších dat pro roky 2021-2023.

Tato bakalářská práce může napomoci ekonomickým subjektům, které mají v úmyslu rozšířit či naopak zúžit portfolio svého podnikání. Díky analýze odolnosti odvětví a velikostních skupin podniků si podnik nebo samotný podnikatel může rozhodnout, jakým směrem se v podnikání vydá. Výše uvedená analýza přináší podniku přehled, jaké odvětví je jak odolné. Může se podle toho rozhodnout, zda si vybere odvětví, které je například anticyklické. A tím má větší jistotu, že jeho podnikání bude stabilnější i v době náhlé a rychlé krize. V případě zájmu podnikat v cyklickém odvětví, které je více náchylné na změny, bude podnik připraven na možnou výši rizika při nestabilitě ekonomiky. Tato práce může sloužit jako přehled odolnosti jednotlivých velikostních skupin podniků, díky kterému podnik nebo podnikatel může očekávat, jak si povede v nestabilní ekonomice.

Z řízeného rozhovoru vyplynulo, že rovněž daného podniku se týkala velká omezení ze strany vládních opatření. V nejhorších vlnách pandemie musela být jejich provozovna zcela uzavřena, a tím negenerovali žádný zisk. Všechny náklady, které jim nepokryly kompenzační programy, museli hradit z jiných zdrojů. Proto v období nepříznivé ekonomiky je dobré mít určitou finanční rezervu. Otázkou však zůstává, jaká výše rezervy je ta správná. To může být diskutabilní z důvodu vázání daných prostředků, které by se daly využít jinak a třeba lépe. Dalším řešením by mohlo být vytvoření si dostatečné bonity jako klient u banky, kde by nám mohly v době krize poskytnout úvěr. V případě daného podniku, který se zaměřuje na hostinskou činnost, by se v krizi (jako byla pandemická) dala rozšířit podnikatelská činnost například na rozvoz jídel, který se během zmíněné pandemie rovněž rozšířil.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce je zhodnotit ekonomickou odolnost vybraných odvětví a dále velikostních skupin podniků na území Visegrádské čtyřky, která se skládá ze 4 středoevropských zemí, kterými jsou Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko. Hlavní důraz byl kladen na ekonomickou odolnost podniků a odvětví. Práce byla rovněž zaměřena na vývoj časových řad počtu podniků dle velikostních skupin a vývoj zaměstnanosti nejvíce zasažených odvětví v době pandemie Covid-19. Na základě řízeného rozhovoru s podnikem, který spadá do jednoho z nejvíce zasažených odvětví v době pandemické krize, byla zformulována doporučení.

Bakalářská práce se zabývala vývojem odvětví a podniků v letech 2007–2022. V daném období se sledovala pandemická krize, a to v letech 2019–2022, a dále krize hospodářská, která se pozorovala v letech 2007–2015. První kapitola se zabývala základními pojmy týkající se podnikatele, podnikání a podniku. Dále se zaměřila na sektory a odvětví tržní ekonomiky, kde se nachází rozdělení odvětví dle NACE, obecné nomenklatury ekonomických činností v Evropských společenstvích. Druhá kapitola se zabývala především krizí pandemií Covid-19, ale byla zde vymezena i krize hospodářská. Byly zde zmíněné dopady pandemické krize a typy kompenzačních programů, které vláda poskytovala podnikům. Třetí kapitola se zabývala vymezením pojmů region a klasifikací území podle NUTS a dále pojmem ekonomické resilience.

Čtvrtá kapitola byla rozdělena na 5 částí. První část se věnovala analýze vývoje odvětví ve státech V4 v letech 2007–2022. Ve všech státech dochází ke snižování počtu pracujících lidí v odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu neboli primárního sektoru. Zatímco v odvětvích, které spadají do sektoru služeb, dochází k nárůstu počtu pracujících lidí. Další část se týkala analýzy ekonomické odolnosti odvětví dle zaměstnanosti. Nejvíce zasaženými za pandemické krize byla odvětví obchodu, dopravy a skladování, ubytování a stravování, dále skupina odvětví umění, zábavy a rekreace; ostatních činností; ostatních činností domácností a činností exteritoriálních organizací a orgánů, nakonec také průmyslu (bez stavebnictví) a zemědělství, lesnictví a rybolov. Mezi nejodolnější odvětví se řadí informační a komunikační činnosti, které si vedly dobře i v krizi hospodářské, a proto je lze nazvat jako anticyklické odvětví. Dále se tato kapitola zabývala porovnáním odolností regionů soudržnosti mezi pandemickou a hospodářskou krizí v nejvíce zasažených odvětví, což se dá použít jako dobrý přehled odolných regionů pro podniky, kteří by chtěli v daném odvětví podnikat.

Třetí část této kapitoly se zabírala vývojem podniků rozdělených podle počtu zaměstnanců na podniky s 0 zaměstnanci, 1–4 zaměstnanci, 5–9 zaměstnanci a 10 a více zaměstnanci na území V4 v letech 2008–2020. Nejvíce zastoupených podniků ve všech 4 státech jsou podniky s 0 zaměstnanci neboli živnostníci, jejichž počet stále narůstá. Nejméně zastoupenými podniky jsou počtem zaměstnanců 5–9 a 10 a více zaměstnanci. Ve většině státech V4 tyto skupiny nadále snižují svoji působnost. Čtvrtá část se zabývala analýzou ekonomické odolnosti podniků dle velikostních skupin v závislosti na vybraném odvětví. Analýza zjistila, že obecně všechny tyto podniky nebyly odolné za pandemie Covid-19 v odvětví obchodu, dopravy, ubytování a stravování a v odvětví umění, zábavy a rekreace a ostatních činností. Tato odvětví lze brát jako nejvíce zasažená v této době. V podstatě nám analýza velikostních skupin podniků dokázala podobné výsledky jako analýza ekonomické odolnosti podle počtu pracujících lidí v jednotlivých odvětvích. Zároveň se zde analyzoval vztah mezi vývojem velikostních skupin podniků a vybraných odvětvích. Zde se zjistilo, že vztah mezi odvětvím a počty podniků do této problematiky nepromlouvá tolik, jako vztah odvětví a počtu pracujících lidí.

Poslední část se zabývala řízeným rozhovorem s podnikem Motorest Kalan, který spadá do skupiny nejvíce zasažených odvětví pandemickou krizí, a to do stravování. Na základě tohoto rozhovoru se formulovala doporučení. Podnik utrpěl za pandemické krize určité ztráty především na zisku, ale jinak si vedl v podstatě dobře. Využíval podpory od státu především na zaměstnance, a to s programem Antivirus. Způsobené ztráty hradil především z našetřené rezervy. Díky ní tento podnik krizi ustál a nemusel propouštět své zaměstnance. Proto jako doporučení pro ostatní podniky je, ať mají alespoň malou rezervu na horší časy.

POUŽITÁ LITERATURA

AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY, 2022. *Dva roky s covidem: ekonomové popsali, jak pandemie ovlivnila naše životy.* Online. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z: <https://www.avcr.cz/cs/veda-a-vyzkum/socialne-ekonomicke-vedy/Dva-roky-s-covidem-ekonomove-popsali-jak-pandemie-ovlivnila-nase-zivoty/>.

BINANCE ACADEMY, 2018. *Vysvětlení finanční krize roku 2008.* Online. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z: <https://academy.binance.com/cs/articles/the-2008-financial-crisis-explained>.

BLAŽEK, J. a UHLÍŘ, D., (2020). *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace.* 3., přepracované a doplněné vyd. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-4566-7.

BUGRI, Š. a PRIBIŠOVÁ, E., 2017. *Podniková ekonomika.* Ostrava: Key Publishing. ISBN 978-80-7418-280-8.

ČESKÁ SPOŘITELNA, A.S., EU Office, 2009. *Finanční krize a opatření EU v oblasti finančního dohledu.* Měsíčník EU aktualit Česká spořitelna, a.s. [online]. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z: https://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/FinancniKrizeOpatreni.pdf.

ČESKÁ TELEVIZE, 2009. *Ekonomická krize: nejdříve špatné hypotéky, poté krach bank.* Online. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/ekonomicka-krize-nejdrive-spatne-hypoteky-pote-krach-bank-187246>.

ČESKO, 2012. *Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.* Online. In: *Zákony pro lidi.* AION CS. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>.

ČESKO, 1992. *Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.* Online. In: *Zákony pro lidi.* AION CS. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-589>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2008a. *Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE).* Online. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20565267/021608.pdf/2f45895b-4c51-435b-a52a-0c7164dbf371?version=1.0>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2008b. *NACE Rev. 2 – Metodická příručka*. Online. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/10180/23174387/metodicka_prirucka_cz_nace_rev_2.pdf/e26ebee3-a5b2-48a1-a036-75e14cdb8944?version=1.0.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2011. *Dopady světové finanční a hospodářské krize na ekonomiku ČR*. Online. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/20534938/115610j.pdf/b487dd3c-0ad7-4ccd-b62d-8fc9bf917b95?version=1.0>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2022a. *Česko – NUTS*. Online. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cz-nuts2>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2022b. *Maďarsko – NUTS*. Online. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/hu-nuts2>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2022c. *Polsko – NUTS*. Online. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pl-nuts2>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2022d. *Slovensko – NUTS*. Online. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/sk-nuts2>.

ČKAIT, 2021. *Komu je určen nový kompenzační bonus*. Online. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z: <https://www.ckait.cz/komu-je-urcen-novy-kompenzacni-bonus>.

DIVIÁK, T., ŠLERKA, J. a kol., 2022. *Rok s pandemií covid-19: reflexe v poločase*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-5273-3.

EUROPEAN STATISTICAL SYSTEM, 2024. *The NUTS classification in Poland*. Online. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: <https://stat.gov.pl/en/regional-statistics/classification-of-territorial-units/classification-of-territorial-units-for-statistics-nuts/the-nuts-classification-in-poland/>.

EUROSTAT, 2023. *Employment by sex, age, economic activity and NUTS 2 regions (1999-2008, NACE Rev. 1.1) (1 000)*. Online. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfst_r_lfe2en1/default/table?lang=en.

EUROSTAT, 2024. *Average annual population to calculate regional GDP data (thousand persons) by NUTS 3 regions*. Online. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10r_3popgdp_custom_11080055/default/table?lang=en.

EUROSTAT, 2024. *Business demography by size class and NACE Rev. 2 activity (2004-2020)*. Online. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/bd_9bd_sz_cl_r2_custom_10451941/default/table?lang=en.

EUROSTAT, 2024. *Employment by sex, age, economic activity and NUTS 2 regions (NACE Rev. 2) (1 000)*. Online. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFST_R_LFE2EN2_custom_8579637/default/table?lang=en.

EVROPSKÁ UNIE, 2015. *Vnitřní trh, průmysl, podnikání a malé a střední podniky Uživatelská příručka k definici malých a středních podniků*. Online. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z:

http://publications.europa.eu/resource/cellar/79c0ce87-f4dc-11e6-8a35-01aa75ed71a1.0010.01/DOC_1.

FOTR, J., VACÍK, E. a kol., 2020. *Tvorba strategie a strategické plánování: teorie a praxe. 2.*, aktualizované a doplněné vyd. Expert (Grada). Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-2499-2.

GOUARDÈRES, F., 2023. *Společná klasifikace územních statistických jednotek*. Online. In: Europa.eu. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z:

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/99/spolecna-klasifikace-uzemnich-statistickyh-jednotek>.

KURZY.CZ, 2024. *HDP 2024, vývoj HDP v ČR – maximum*. Online. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z:

<https://www.kurzy.cz/makroekonomika/hdp/?imakroGraphFrom=1.1.1990>.

MARTINOVIČOVÁ, D.; KONEČNÝ, M. a kol., 2019. *Úvod do podnikové ekonomiky. 2.*, aktualizované vydání. Expert (Grada). Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-2034-5.

MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY SR. 2020. *Přehled a porovnání opatření přijatých pro MSP v důsledku pandemie covid - 19 v SR a ve světě*. Online. [cit. 2024-04-15].

Dostupné z: <http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/06/Preh%C4%BEad-a-porovnanie-opatren%C3%AD-prijat%C3%BDch-pre-MSP-v-d%C3%B4sledku-pand%C3%A9mie-COVID-19-v-SR-a-vo-svete.pdf>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, 2022. *Cílený Program podpory zaměstnanosti „Antivirus“*. *Manuál pro zaměstnavatele*. Online. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/1443715/Manual_Program_Antivirus_v6.pdf.

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2023. *Regiony regionální politiky*. Online. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech/regiony-regionalni-politiky-eu>.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2020. *Program COVID III*. Online. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/narodni-programy-na-podporu-msp/covid-iii/program-covid-iii--255579/>.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2021a. *Covid programy pro firmy a OSVČ*. Online. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/informace-o-koronavirus/covid-programy-pro-firmy-a-osvc--259263/>.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2021b. *Program COVID – Nájemné*. Online. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/covid-19-najemne--255305/>.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2021c. *Program Záruka COVID Sport*. [cit. 2024-03-31]. Online. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/financi-nastroje/program-zaruka-covid-sport/program-zaruka-covid-sport--259716/>.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2021. *Program podpory malých podniků postižených celosvětovým šířením onemocnění COVID-19 způsobeného virem SARS-CoV-2 – „Ošetřovné“ pro OSVČ*. Online. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/2021/3/03_Program-Osetrovne-pro-OSVC_unor_2021-1.pdf.

NOVOTNÝ, J., 2007. *Nauka o podniku: výstavba podniku*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-071-0.

PIKE, A. a DAWLEY, S. a kol., 2010. *Resilience adaptation and adaptability*, Cambridge Journal of Regions, Economy and Society, vol. 3 (3).

SKOKAN, K., 2003. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis. ISBN 80-732-9023-5.

STEJSKAL, J. a KOVÁRNÍK, J., 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-588-2.

STRAKOVÁ, J., VÁCHAL, J. a kol. 2020 *Malé a střední podniky v ČR: současnost a vize*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-1666-9.

SYNEK, M. a KISLINGEROVÁ, E., 2010. *Podniková ekonomika: výstavba podniku*. 5., přepracované a doplněné vyd. Beckovy ekonomické učebnice. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-336-3.

ŠTÝBR, D., KLEPETKO, P. a kol., 2011. *Začínáme investovat a obchodovat na kapitálových trzích*. Finance pro každého. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3648-8.

TETŘEVOVÁ, L., 2011. *Veřejný a podnikatelský sektor*. 2. vyd. [Praha]: Professional Publishing. ISBN 978-80-7431-043-0.

UNDRR, 2024. *Resilience*. Online. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z: <https://www.undrr.org/terminology/resilience>.

UNIHOST, 2019. *Hospodářská krize v ČR*. Online. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z: <http://www.unihostostrava.cz/www/cz/aktuality/hospodarska-krize-v-cr/>.

ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE, 2022. *NUTS*. Online. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>.

VOCHOZKA, M. a MULAČ, P., 2012. *Podniková ekonomika*. Finanční řízení. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4372-1.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Ekonomická odolnost podniků dle velikostních skupin

Příloha B: Vztah mezi vývojem podniků dle počtu zaměstnanců a vybraného odvětví

Příloha C: Řízený rozhovor s vybraným podnikem

PŘÍLOHA A: Ekonomická odolnost podniků dle velikostních skupin

Tabulka 1: Podíl podniků s 0 zaměstnanci v odvětví v zemích V4 za pandemii Covid-19 a pořadí zasažených odvětví

2020/2019	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	0,9879	1,0077	0,9876	1,0636	1,0625	1,0068	1,0021	1,0195
HU	2,3264	3,7067	0,9727	4,1085	1,7172	3,6336	2,5939	
PL	0,9986	1,1051	0,9644	1,0574	1,0527	1,0093		
SK	1,0130	1,0344	0,9676	1,0721	1,0779	1,0732	1,0203	1,0551

Pořadí 2020/2019	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	7	4	8	1	2	5	6	3
HU	5	2	7	1	6	3	4	
PL	5	1	6	2	3	4		
SK	7	5	8	3	1	2	6	4

průměr	6	3	7,25	1,75	3	3,5	5,333333	3,5
pořadí	7	2,5	8	1	2,5	4,5	6	4,5

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Tabulka 2: Podíl podniků s 0 zaměstnanci v odvětví v zemích V4 v době hospodářské krize a pořadí zasažených odvětví

2015/2008	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	1,1296	1,2772	0,9009	1,4070	1,2242	1,0595	1,0976	1,0772
HU	0,7195	0,5741	0,9225	0,8733	1,0598	0,7266	0,9474	0,5478
PL	0,9825	1,0227	0,8802	1,4545	1,2763	1,1720		
SK	0,9319	1,3020	0,8588	1,8071	5,2796	1,8133	1,7652	1,3068

Pořadí 2015/2008	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	4	2	8	1	3	7	5	6
HU	6	7	3	4	1	5	2	8
PL	5	4	6	1	2	3		
SK	7	6	8	3	1	2	4	5

průměr	5,5	4,75	6,25	2,25	1,75	4,25	3,666667	6,333333
pořadí	6	5	7	2	1	4	3	8

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Tabulka 3: Podíl podniků s 1-4 zaměstnanci v odvětví v zemích V4 za pandemie Covid-19 a pořadí zasažených odvětví

2020/2019	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	0,9736	0,9896	0,9590	0,9973	0,9766	0,9780	0,9794	0,9898
HU	0,4569	0,3809	0,0000	0,1935	0,3983	0,2419	0,2621	
PL	0,9619	1,0471	0,9457	0,9428	1,0086	0,9682		
SK	0,9192	0,8947	0,8700	0,8979	0,9097	0,8999	0,9266	0,8798

Pořadí 2020/2019	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	7	3	8	1	6	5	4	2
HU	1	3	7	6	2	5	4	
PL	4	1	5	6	2	3		
SK	2	6	8	5	3	4	1	7

průměr	3,5	3,25	7	4,5	3,25	4,25	3	4,5
pořadí	4	2,5	8	6,5	2,5	5	1	6,5

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Tabulka 4: Podíl podniků s 1-4 zaměstnanci v odvětví v zemích V4 v době hospodářské krize a pořadí zasažených odvětví

2015/2008	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	1,0236	1,1343	0,7995	1,0992	0,9938	0,9882	0,8395	0,8710
HU	1,0514	1,1024	1,0729	1,3677	1,1696	1,4001	1,5794	2,5132
PL	1,0286	1,2582	0,9817	2,1632	1,4513	1,5967		
SK	0,9471	1,0609	0,8054	1,0321	0,5102	1,1022	0,8381	0,5599

Pořadí 2015/2008	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	3	1	8	2	4	5	7	6
HU	8	6	7	4	5	3	2	1
PL	5	4	6	1	3	2		
SK	4	2	6	3	8	1	5	7

průměr	5	3,25	6,75	2,5	5	2,75	4,666667	4,666667
pořadí	6,5	3	8	1	6,5	2	4,5	4,5

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Tabulka 5: Podíl podniků s 5–9 zaměstnanci v odvětví v zemích V4 za pandemie Covid-19 a pořadí zasažených odvětví

2020/2019	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	0,9807	0,9863	0,9709	0,9631	1,0301	1,0042	0,9977	0,9967
HU	0,8931	0,9590	0,8730	0,9477	0,8299	0,8820	0,8477	
PL	0,9936	1,0510	0,9917	1,0015	0,9873	1,0267		
SK	0,9212	0,8702	0,9048	0,9449	0,9710	0,8904	1,0119	0,9090

Pořadí 2020/2019	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	6	5	7	8	1	2	3	4
HU	3	1	5	2	7	4	6	
PL	4	1	5	3	6	2		
SK	4	8	6	3	2	7	1	5

průměr	4,25	3,75	5,75	4	4	3,75	3,333333	4,5
pořadí	6	2,5	8	4,5	4,5	2,5	1	7

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Tabulka 6: Podíl podniků s 5–9 zaměstnanci v odvětví v zemích V4 v době hospodářské krize a pořadí zasažených odvětví

2015/2008	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	0,7333	0,7016	0,5799	0,7358	0,5018	0,7041	0,9251	0,5834
HU	0,9515	0,9426	1,1041	1,1497	0,9185	1,1749	1,3674	1,1943
PL	0,9049	1,1603	1,0464	1,3730	1,2797	1,3759		
SK	0,6033	0,5714	0,5431	0,5927	0,5990	0,6827	0,3739	0,2705

Pořadí 2015/2008	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	3	5	7	2	8	4	1	6
HU	6	7	5	4	8	3	1	2
PL	6	4	5	2	3	1		
SK	2	5	6	4	3	1	7	8

průměr	4,25	5,25	5,75	3	5,5	2,25	3	5,333333
pořadí	4	5	8	2,5	7	1	2,5	6

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Tabulka 7: Podíl podniků s 10 a více zaměstnanci v odvětví v zemích V4 za pandemie Covid-19 a pořadí zasazených odvětví

2020/2019	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	0,9652	0,9876	0,9607	1,0089	0,9309	0,9752	1,0023	0,9745
HU	0,8717	0,9435	0,8535	0,8732	0,8552	0,8541	0,8186	
PL	0,9614	0,9953	0,9448	0,9755	0,9646	0,9583		
SK	0,9271	0,9118	0,8725	0,9456	0,8760	0,8929	0,9614	0,8819

Pořadí 2020/2019	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	6	3	7	1	8	4	2	5
HU	3	1	6	2	4	5	7	
PL	4	1	6	2	3	5		
SK	3	4	8	2	7	5	1	6

průměr	4	2,25	6,75	1,75	5,5	4,75	3,333333	5,5
pořadí	4	2	8	1	6,5	5	3	6,5

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Tabulka 8: Podíl podniků s 10 a více zaměstnanci v odvětví v zemích V4 v době hospodářské krize a pořadí zasazených odvětví

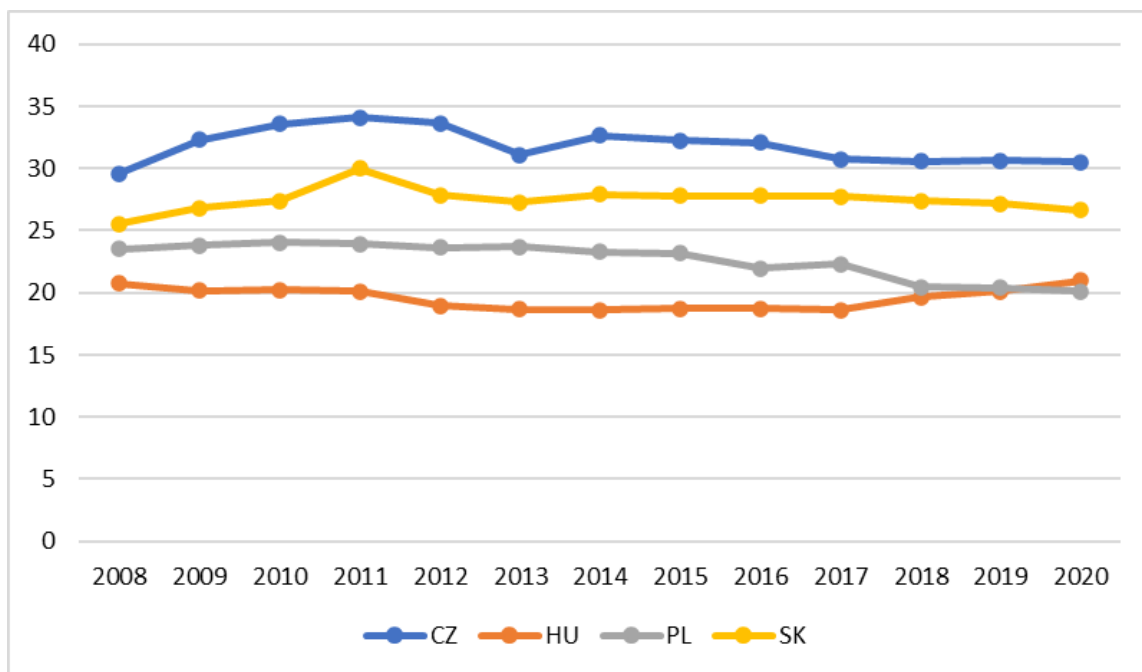
2015/2008	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	0,6934	0,6167	0,6221	0,8410	0,4399	0,7413	0,7711	0,9903
HU	0,9459	0,9224	1,0454	1,1494	0,8268	1,1228	1,3170	1,9770
PL	0,8976	0,8941	0,9972	1,0648	0,9977	1,0862		
SK	0,5234	0,3823	0,4322	0,5872	0,4119	0,5506	0,0727	0,6917

Pořadí 2015/2008	B-E	F	G-I	J	L	M-N	P-Q	R-S
CZ	5	7	6	2	8	4	3	1
HU	6	7	5	3	8	4	2	1
PL	5	6	4	2	3	1		
SK	4	7	5	2	6	3	8	1

průměr	5	6,75	5	2,25	6,25	3	4,333333	1
pořadí	5,5	8	5,5	2	7	3	4	1

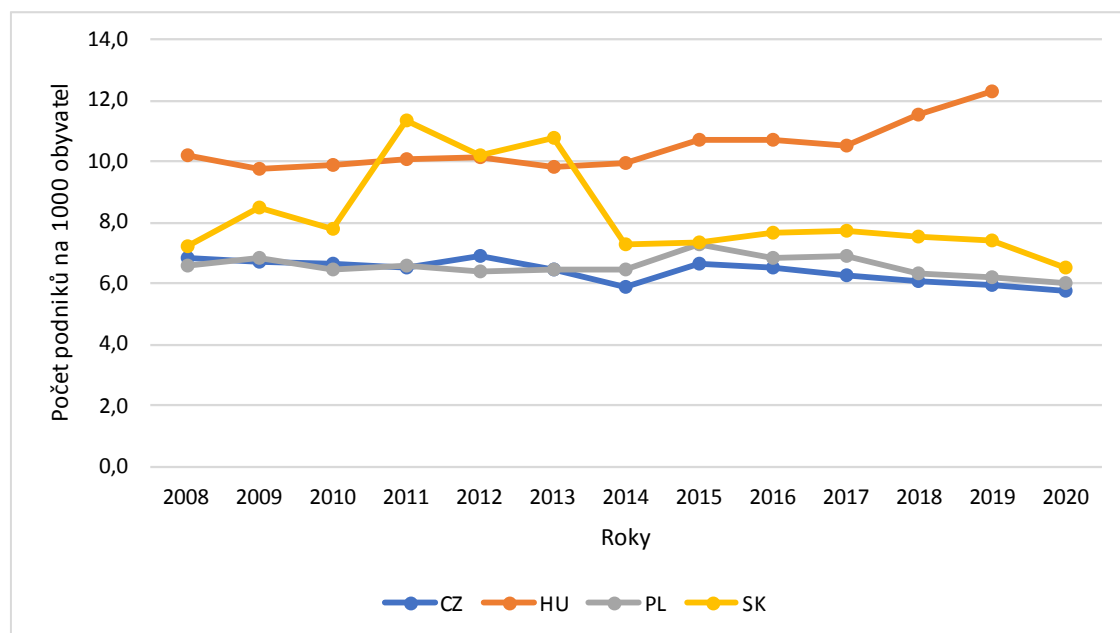
Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

PŘÍLOHA B: Vztah mezi vývojem podniků dle počtu zaměstnanců a odvětví

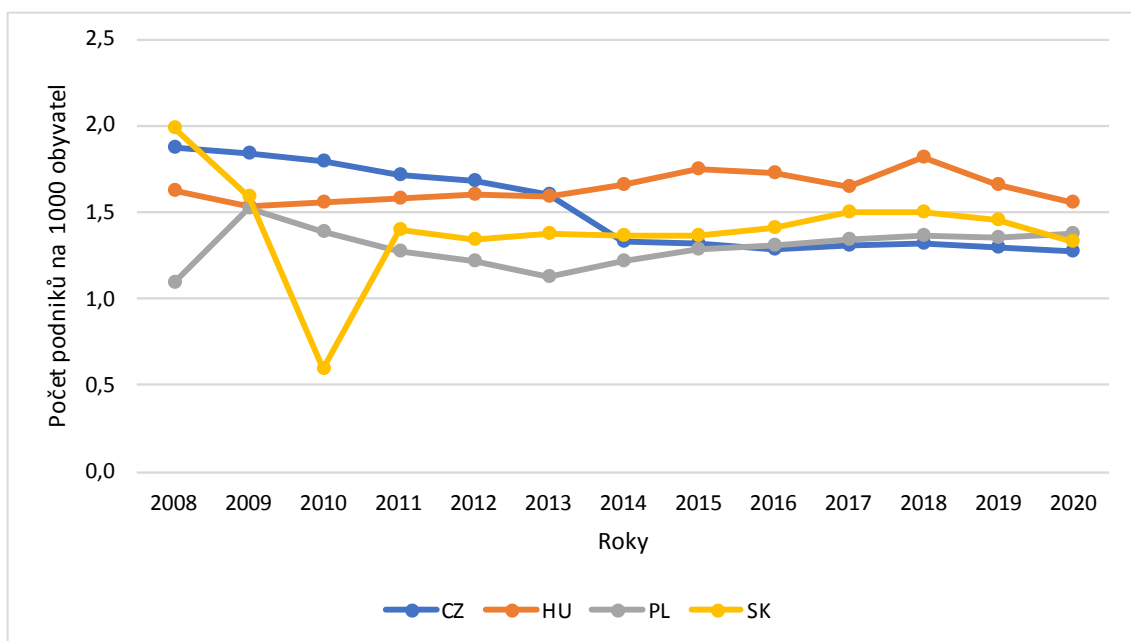
Obrázek 1: Vývoj podniků s 0 zaměstnanci v odvětví G-I v letech 2008–2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

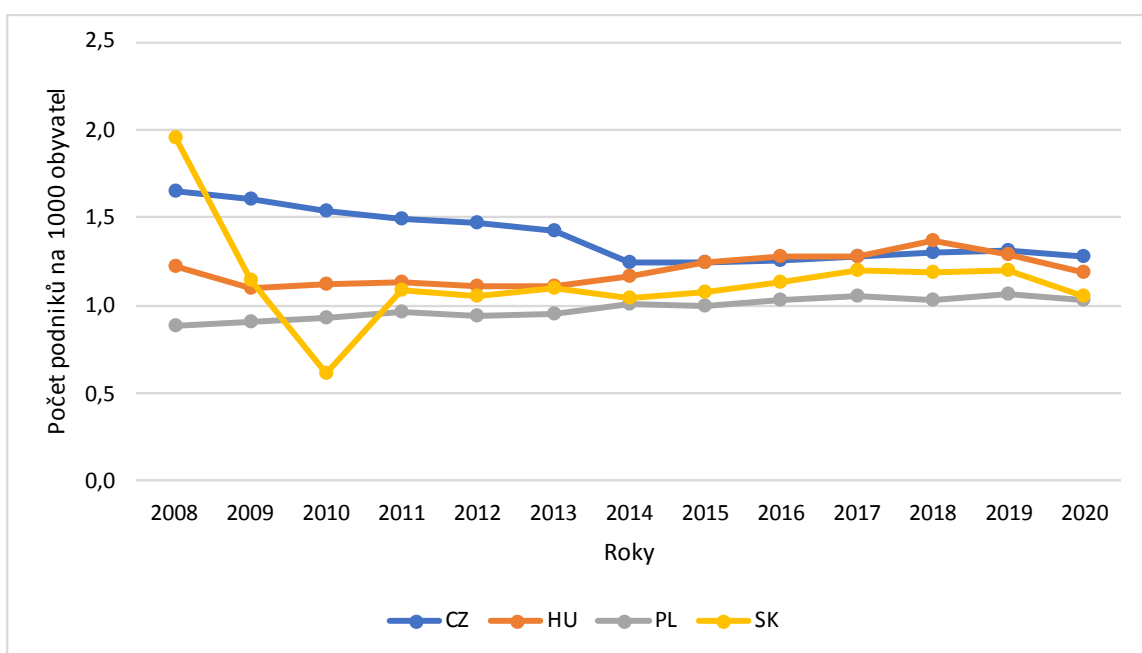
Obrázek 2: Vývoj podniků s 1–4 zaměstnanci v odvětví G-I v letech 2008–2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

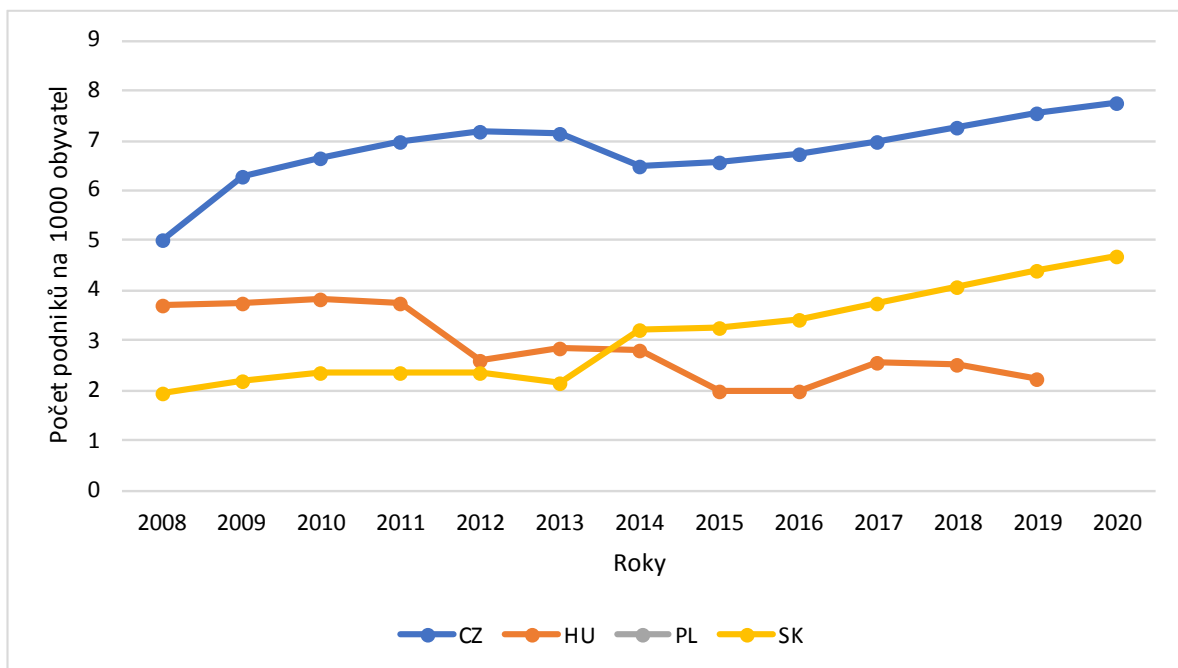
Obrázek 3: Vývoj podniků s 5–9 zaměstnanci v odvětví G-I v letech 2008–2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

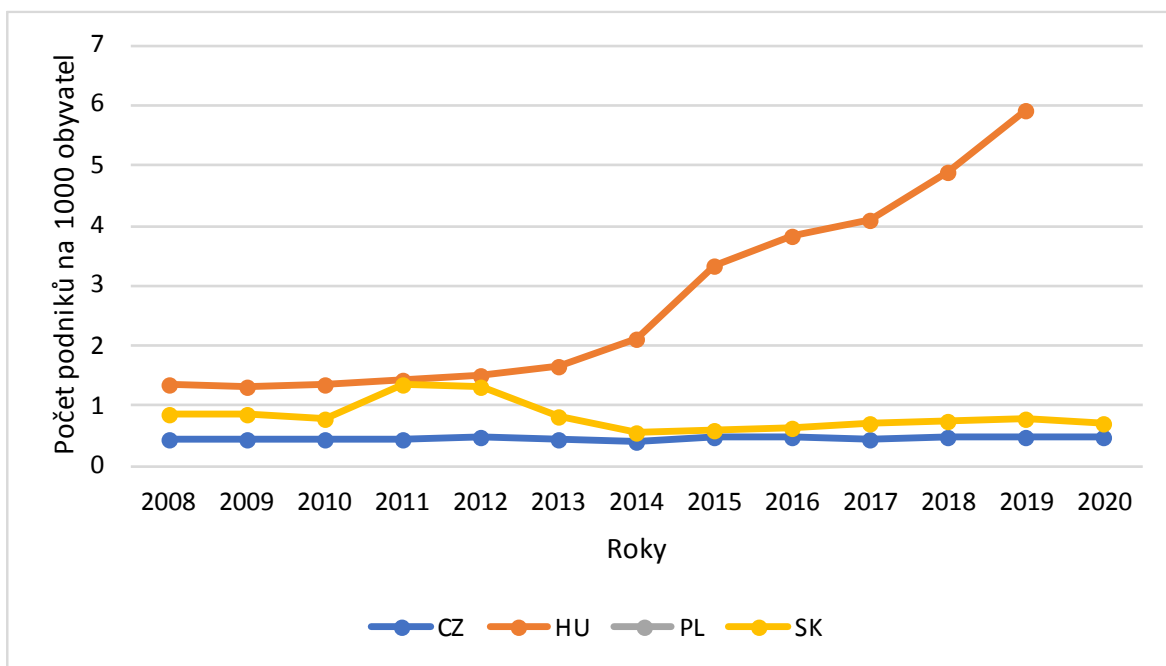
Obrázek 4: Vývoj podniků s 10 a více zaměstnanci v odvětví G-I v letech 2008–2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

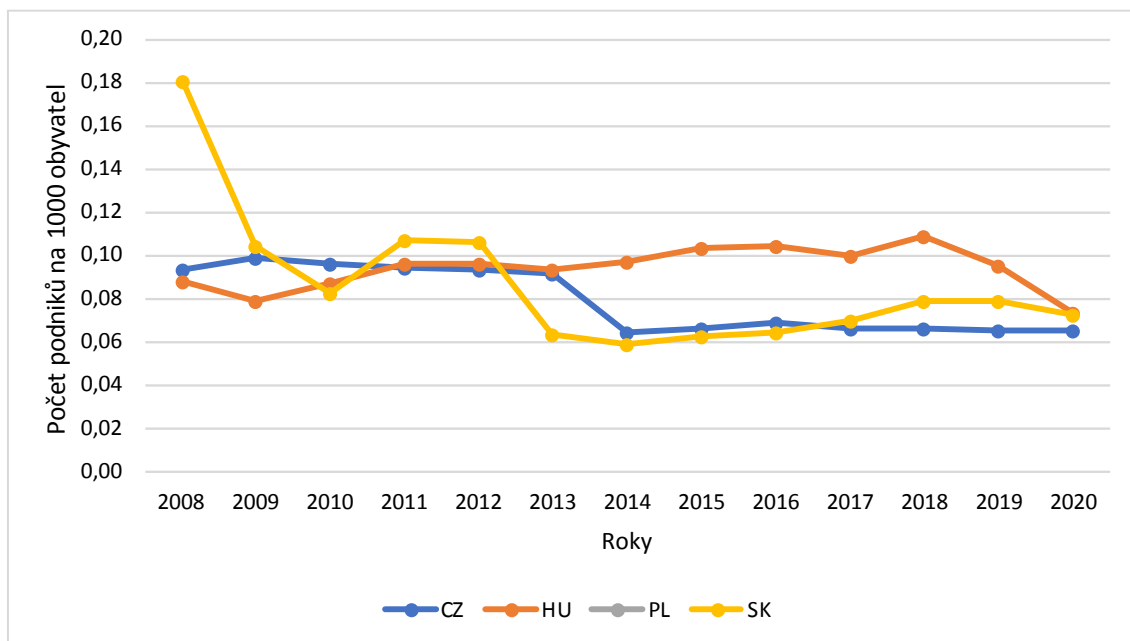
Obrázek 5: Vývoj podniků s 0 zaměstnanci v odvětví R–S v letech 2008–2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

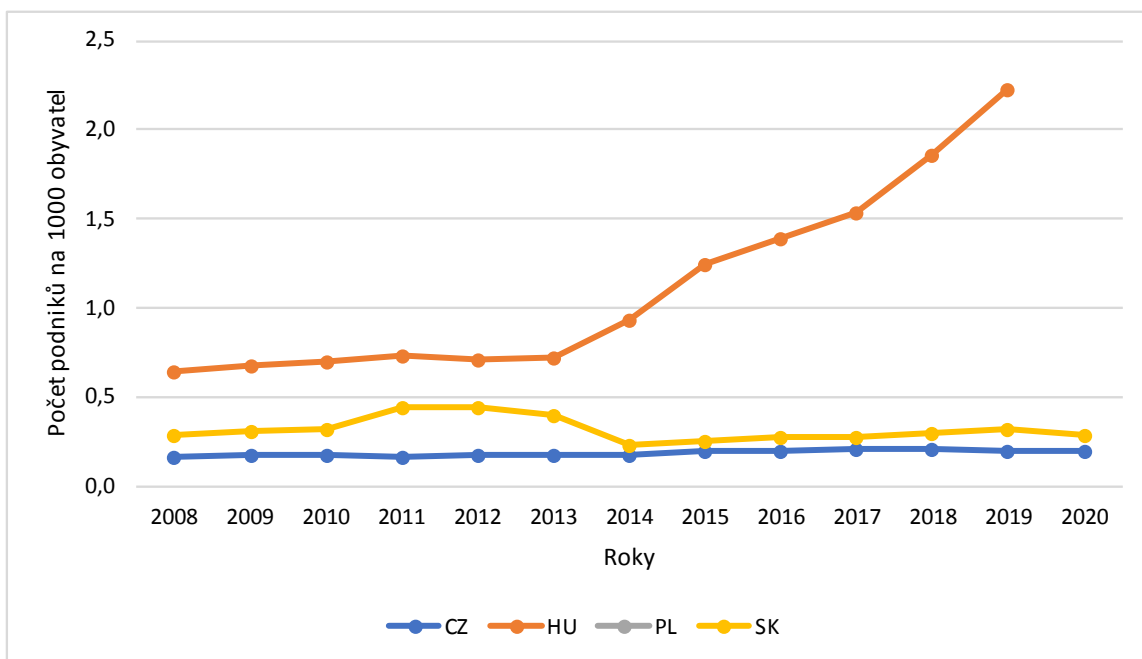
Obrázek 6: Vývoj podniků s 1–4 zaměstnanci v odvětví R–S v letech 2008–2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

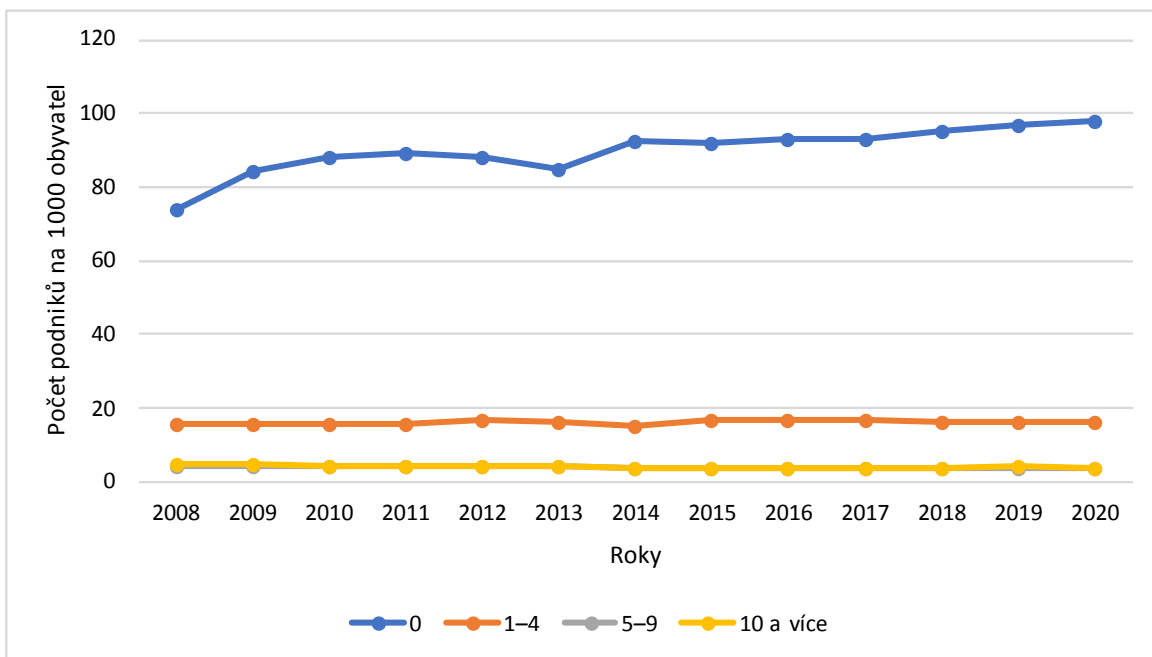
Obrázek 7: Vývoj podniků s 5–9 zaměstnanci v odvětví R–S v letech 2008–2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

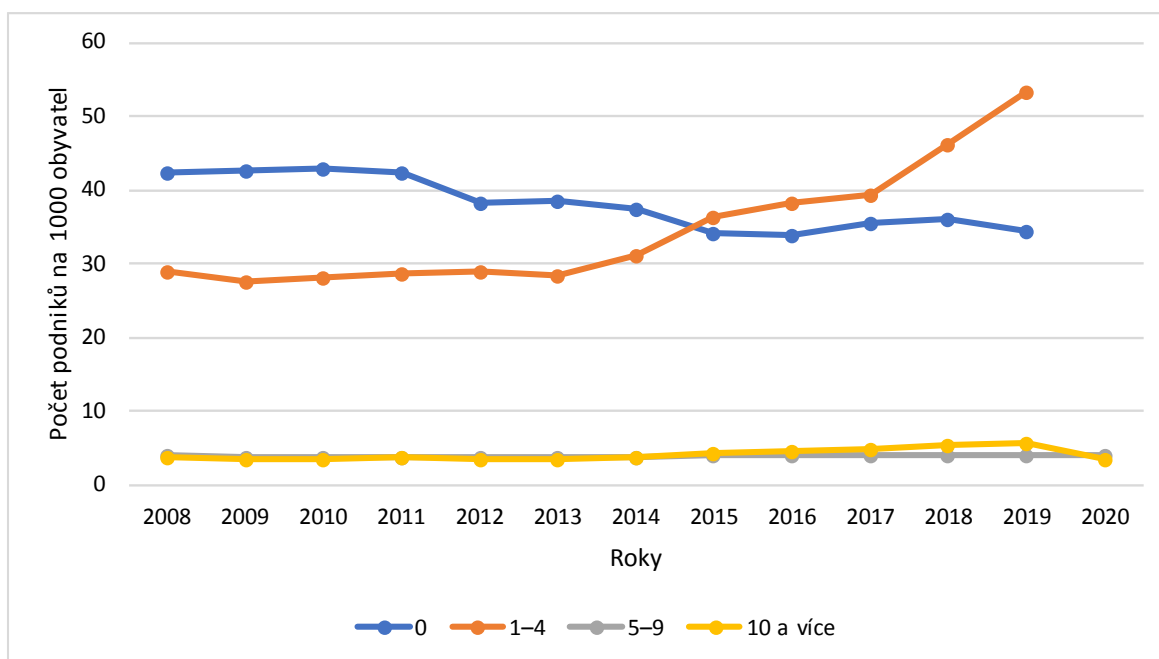
Obrázek 8: Vývoj podniků s 10 a více zaměstnanci v odvětví R–S v letech 2008–2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

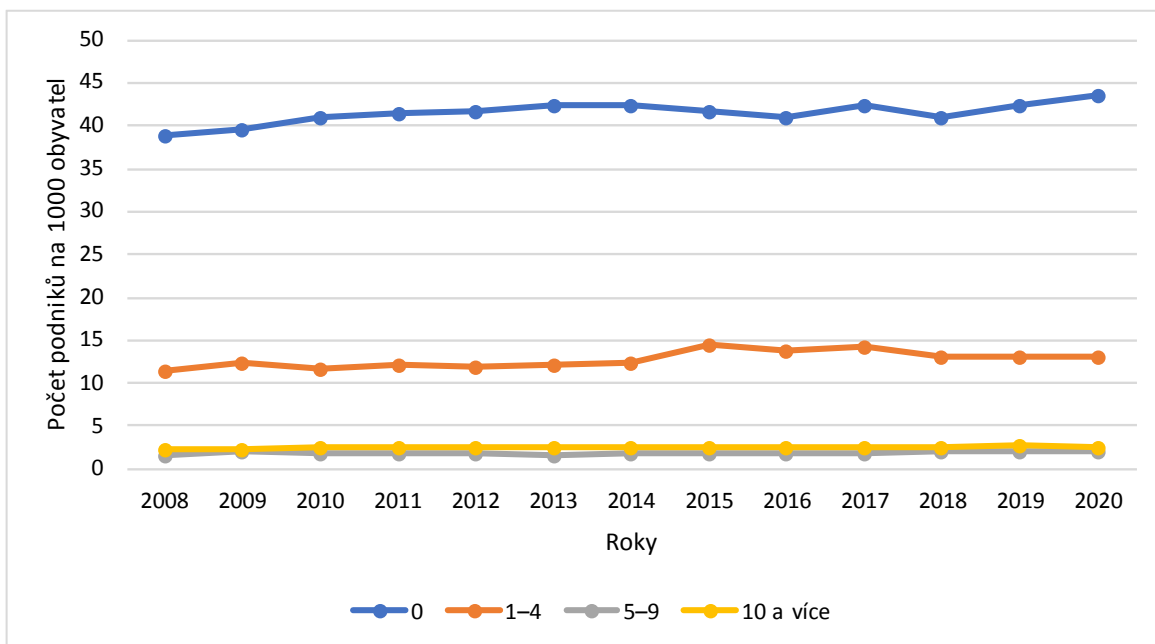
Obrázek 9: Vývoj podniků podle počtu zaměstnanosti ve všech odvětvích v České republice v letech 2008–2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

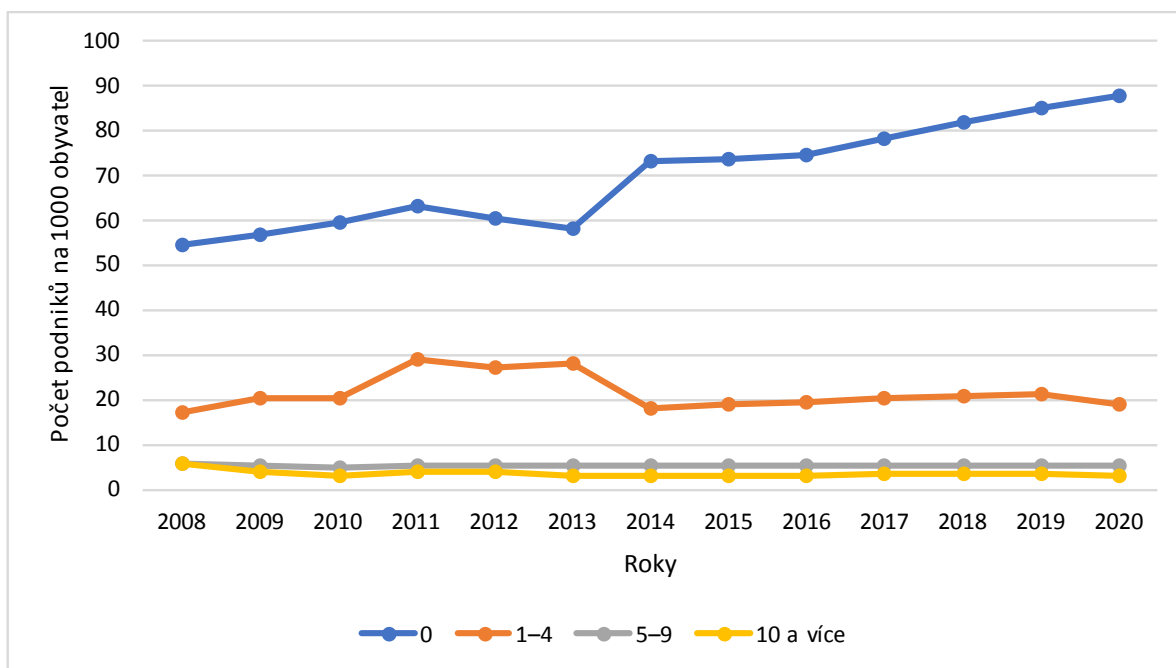
Obrázek 10: Vývoj podniků podle počtu zaměstnanosti ve všech odvětvích v Maďarsku v letech 2008–2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Obrázek 11: Vývoj podniků podle počtu zaměstnanosti ve všech odvětvích v Polsku v letech 2008–2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

Obrázek 12: Vývoj podniků podle počtu zaměstnanosti ve všech odvětvích na Slovensku v letech 2008–2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat, 2024

PŘÍLOHA C: Řízený rozhovor s vybraným podnikem

Řízený rozhovor s Motorestem Kalan

1. Jaký je váš hlavní obor činnosti a jaké služby poskytujete?

„Pohybují se v oboru hostinské činnosti jako OSVČ. Poskytujeme především obědy a večere. Je u nás i možnost zarezervovat se prostor pro nějakou společenskou akci.“

2. Kolik máte zaměstnanců? Máte nějaké další provozovny?

„V současné době máme 7 dlouhodobých zaměstnanců na pracovní smlouvu. A žádné jiné provozovny nemáme.“

3. Jak dlouho již váš podnik existuje? Máte za vaši dobu existence nějaké klíčové milníky?

„Motorest existuje již 24 let, takže od roku 2000. Žádné závažné milníky si nevybavuji.“

4. Jakým způsobem se váš podnik liší od konkurence?

„Řekla bych, že především zaměřením na regionální kuchyni.“

5. Kdo jsou vaši hlavní zákazníci a jaká je vaše cílová tržní skupina?

„Mezi nejčastější hosty patří turisti projíždějící do Špindlu na hory, stejně tak i cizinci. Z místních lidí sem často chodí sezónně dělníci, a i normálně rodiny s dětmi a lidi z okolí.“

6. Jak se změnila vaše obchodní činnost od začátku pandemie?

„Tak za Covidu jsme byli věčně zavřený. Při první vlně nás zavřeli ihned bez nějakého předešlého omezení. To omezení provozu nás stálo dost. Po Covidu chodilo méně lidí, museli jsme i navýšit ceny, tržby poklesly, ale ne o tolik. Lidí mají prostě méně peněz a je to obecně slabší.“

7. Jak se změnil váš obrát?

„Poklesl asi o 40 %.“

8. Jak jste reagovali na změny způsobené pandemií? A jak jste se adaptovali na nové podmínky trhu a pracovního prostředí?

„Na změny jsme reagovali tak, že je to prostě nutnost z důvodu toho šíření onemocnění. Snažili jsme se udržet si zaměstnance i v době uzavření provozovny, tomu nám napomohly kompenzace od států a naše našetřená úspora. Kdybychom neměli finanční rezervu, museli bychom asi někoho propouštět. Jinak jsme zkoušeli provoz na výdejní okénko, ale to nebylo ono. I když to bylo lepší než mít úplně zavřeno, tak to trvalo jen krátce. A rozvoz jídel jsme ani nezačali dělat.“

9. Jak jste se vyrovnali s nedostatkem zdrojů nebo omezenými možnostmi v průběhu pandemie? Čerpali jste nějaké podpory od státu? Jaké?

„Tak museli jsme se s tím nějak vyrovnat. V první vlně jsme na zaměstnance čerpali 70 % kompenzací a z toho 30 % vplácet zaměstnancům z vlastního. Naštěstí jsme měli dostatečnou rezervu. A další vlny už byla kompenzace na zaměstnance 100 %. Na ty zaměstnance jsme čerpali Antivirus, v druhé vlně jsme měli možnost čerpat i nějaký příspěvek na zaměstnavatele. Ale třeba podporu na nájemné jsme nemohli čerpat, protože nejsme v nájmu. Energie jsme si museli také platit sami. Díky bohu za tu rezervu.“

10. Propouštěli jste za pandemie své zaměstnance?

„Ne, nemuseli jsme.“

11. Jak jste podporovali a motivovali své zaměstnance za pandemie?

„Nějak výrazně ne. Snažili jsme se jim pravidelně odvádět plat.“

12. Způsobila vám pandemie nějaké další dopady, o kterých jsme se nebavili?

„Tak přišli jsme o zisk. Vlastně celou zimní sezónu, kdy je nejvíce lufťáků, bylo zavřeno. To dost sníží ten obrat. Obzvláště, když byly dobré sněhové podmínky. Jinak si nemyslím, že by to na nás mělo nějaké větší dopady.“

13. Máte nějaké návrhy, jak lépe zvládnout situaci pandemie Covid-19?

„Nic mě nenapadá. Asi je dobré mít tu rezervu a stát se určitým způsobem také postarat. Možná kdybychom na tom byli hůře, tak bychom na to měli jiný pohled.“